

Ruk Aboedi Hoafi Ruk ai sürü papimarandi

Ruk ai Sisas tüküme fiyu ranahambo Tiofirusimbo sürü papimarandi

¹ Tiofirus, karihasi se adükari nindou-anafi. Nindou afindi ai nine-moatükunî God ai yihoe fi mbusümo ramareandi ranahambo diboadofe sürü papimbo mehomo.

² Sapo nindou didemo weangurühi hondü Sisasindi ratupuri ahamundi himboarinambo hoeiru mburumbo aboedi hoafi wataporimborumunî marundi ranahamboemo ai sürü papiru marundi.

³ Ro wandihoari muŋguambo moatükunî ndorihoeimbi weangurühi tüküme fiyo ra tüfoarîhe fifirîmarîheandi. Ranimboane asu, Tiofirus, sîhambo ranî-moatükunî tüküfe-tüküfe marandi ranahambo diboadofe sürü papimbo ro hohoanîmoyahanî mayoa aboed-ane masahi.

⁴ Ro randîheandanî animbo asu se muŋguambo moatükunî sîhambo yamundîmarîhunîni ra tüfoarowandühi fifirîmbîrowanda sahehea.

Son tüküfemboayu ranahambo sünambeahîndî nendî ai Sekaraiambo hoafîmayundo

⁵ Herot ai Sudia-yafe bogorîmbofi nunguambe nindou mamî ahandî ndürî Sekaraia ai Godîmbo sesi sîheferambo nindoumbofi manungu, aiana Godîmbo sesi

sìhoemo-rundeimbi Abaisa-yomondi
sìrambeahìndiyu. Ahandi nìmorehìndi ndürì ra
Erisabetìyo ai-amboani Aronìndi
sìrambeahìndiyu.

⁶ Yimbu ai Godìndi hìmboahü mbumundi
hamìndi nìmbafembo Adükarìndi hoafi
hìmborìyafeihì süngurìne marìnandi.

⁷ Erisabet ai purüsìyo hayamboyo ranìmbo ai
Sekaraia-dìbo nìmorì kefekoate nìmbafembo
boagirìmayafe.

⁸ Mami sìmboani Sekaraiandi sìrìhündi
ratüpurìmbo si tüküfeyoambe sesi sìhefe ra
Godìndi hìmboahü ramareandi.

⁹ Sapo Godìmbo sesi sìheferambo dìbonìmbo
ranì hohoanìmo süngumbo ahambo
dìbonìmemondowa Godìmbo sìhefembo
fondìwamì fìsìṅarümbì moatükunì mandìfembo
Adükarìndi worì ranambe kefuai mahüfu.

¹⁰ Ranìyo fìsìṅarümbì moatükunì-mayo ranai
hai tikìrandühì horoambe nìmorehì
nindowenihì afìndi ranai weindani
nìmboeimbo Godìmbo dìdìbafìyeihì burìmayei.

¹¹ Ranìyo asu refeyoambe Adükarìndi
sünambeahìndi nendi ranai ahambo-so tüküfi
fìsìṅarümbì moatükunì mandìfe fondì
warìhondani manüngu.

¹² Ranìyu Sekaraia ai hoeirirì haya hepünifi
yìhìmbo sìsìrìmefiyu.

¹³ Nga asu sünambeahìndi nendi-mayu ranai
hoafiyundowohü yahuya, “Sekaraia, se
yìhìmbondamboyafi! God ai sìhafi dìdìbafìfe
hoafi hìmborìyumboani. Asu sìhafi nìmorehì
Erisabet ai sìhafi nìmorì nderìmìndìmboe.
Rananìmbo se ahambo ndürì Son kaboadìworì.

14 Nĩmori ranai tũkũndĩfiyuanĩ se afĩndĩ hamĩndĩ hĩhĩfĩ-hĩhĩfĩndamboyaĩ asu nindou amurĩ ranai-amboanĩ afĩndĩ hĩhĩfĩ-hĩhĩfĩndeimboyei.

15 Nindou ranai ana Adũkarĩndĩ hĩmboahũ ndũreimbĩ hondũndũmbui. Aiana yowanĩ wain asu ŋgĩnĩndĩ hamĩndĩ bia ra ndũmũndũmbui. Ahambo hondĩ ai wakemĩndĩmbo yangĩrĩyoambe Yifiaĩ Aboedĩ ranai ahandĩ fiambe yadĩdũndĩfemboe.

16 Rananĩmbo ai Israerĩhũndĩ nindou afĩndĩ ranaheimbo God ahei Adũkarĩ-mayu ranahambo sowana hĩhĩndeirĩ ndemũndũndũrĩ ŋgumbui.

17 Aiana Godĩndĩ hoafĩ hoafĩyu-randeimbĩ, ahandĩ ndũrĩ Eraisa ramefiyu nou, yahurai ŋgĩnĩndĩ ndemũndũ haya Adũkarĩmbohũnda ai boatei horombondũfi ŋgumbui. Aiana afĩndĩ mam-anemo asu nĩmor-anemo asũkai mamũhĩndeapura aboedĩ-aboedĩndafu, nindou Godĩndĩ hoafĩ hĩmborĩkoate-yei-rĩhũndeimbĩ aheimbo hĩhĩrĩndeiranĩ mbumundĩ hohoanĩmo sũngundĩhi, asu anĩhondũmbo-rĩhĩndeimbĩ Adũkarĩ ai kosĩmbo-mayu ranĩmbo dĩdĩboadondearũmbui,” mehu.

18 Sekaraia ai sũnambeahĩndĩ nendĩ-mayumbo sĩmborĩ hoafĩyundũhĩ yahuya, “Asu ro nũngundĩhe fifĩrĩmandĩhe ranĩ-moatũkuni ra anĩhondayo amboanĩ? Roana ndeara boagĩrĩyamboanahĩ asu wandĩ nĩmorehĩ amboanĩ boagĩrĩyomboane,” mehindowamboyu.

19 Sũnambeahĩndĩ nendĩ ai sĩmborĩ hoafĩyundũhĩ yahuya, “Ro Gebrier-anahĩ nda. Roana Godĩndĩ ŋgusũmboaranĩ-anahĩ nĩmboa

arihandi. Aiyu wambo koamarihendira
sihambo aboedi hoafi hoafimbo makosahi.

²⁰ Se moai wandi hoafi ra
anihondumbo-rowandi ranimbo-hünda
yafadühami tapi nimbafi ngafimbo
rani-moatükuni ra tükündifemboe.
Nini-simboaniyo God ai dibonimayu
rani-moatükuni ra anihondumbo
tükündifemboe,” mehundo.

²¹ Rani-moatükuni ranai refeyoambe nindou
bidifiri ai Sekaraiambo weindani nimböeimbo
himboyahündowohü hohoanimoyeihiya, “Ai
nimboe Godindi worambe gedühi anüngu?”
masei.

²² Ai weindani tüküfi huhü aheimbo moai
hoafi karearü, nga wani. Raniyei asu ai rarihi
hohoanimoyeihiya awi Sekaraia ai nine
awambo moatükuni ahandi himboahumbo
Godindi wori ranambe hoeire hayamboyu
rawefiyu masei. Ai aheimbo nini hoafi akidou
hoafiyokoate-yundürühiyu asu ai moani ahandi
warinambo yangiri sisamira wakimareandi.

²³ Godindi worambe Sekaraia ai sapo
nine-moatükuni refe ratüpurimbo-mayu
ratüpurü ra moendire hayamboyu asu ai
ngoafina mahu.

²⁴ Rani-moatükuni ranai refe hayamboyo-ane
ranambe ahandi nimorehi Erisabet ranai
warandühumbiyo haya asu ai moai
hondahüfeimbi amoamo ranambe wori
hiningire ho, nga wani.

²⁵ Ai yare hoafiyowohü yahoya, “Haponda
ndeara bidifiranü hondü Adükarü ai wambo
hipoamboreandirihü ai wandi amoanijgi

nindou himboahü menjoro ra raganamboareandi,” meho.

Sünambeahindî nendî ranai Mariamboya Sisas ndowarindîmboyafî mehundo

²⁶ Erisabet ai 6 amoamombo niŋgoambe God ai sünambeahindî nendî ahandî ndürî Gebrier ranahambo Gariri hifambe ŋgoafî ahandî ndürî Nasaret raninambo koamaritherü.

²⁷ Ai mahu ra nimorehî sapo nindowenihî ahandî ndürî Sosepimbo momo kumarîhindî ranahambo hoafî semündü hayamboyu. Sosep ranai ana adükari bogori Defitindî amoaoyomondî sîrambeahindîyu. Nga asu nimorehîmayo ranahandî ndürî ana Mariayo.

²⁸ Sünambeahindî nendîmayu ranai nimorehî ranahambo-so tüküfi hoafiyundühî yahuya, “Karîhasî. Adükari ai se-dîbo nûngumbo sîhambo aboedîaboedîmareaninî,” mehundo.

²⁹ Ranîyo asu Maria ai sünambeahindî nendandîmayo hoafî ra himborîyo haya asu ai afindî hohoanîmoyowohü nîne-moatükunî hoafî yahurai ra yahohaya hoafîmayo.

³⁰ Sünambeahindî nendîmayu ranai ahambo hoafiyundowohü yahuya, “Maria, se ranimbo yîhîmbondamboya, ŋga God ai sîhambo ŋgusüfoambe aboedî fufurîfoareaninîmboani.

³¹ Nga rananimbo se warandühumbündafî hawa nindowenihî nîmorî ndowarindîfi mbunda asu se ahandî ndürî Sisas kaboadîworî.

³² Aiana adükari hondüduanî ahambo moanî Nîmoamo Hamindî Hondündî nîmorani mbîseimboyei. Rananimbo asu Adükari God

ranai ahambo bogorimbondirimbui sapo ahandi amoao Defit ramefiyu süngu.

³³ Rananimbo ai koadürümbo-koadürümbo Sekopindi ahurimamıyei bogorimbondifi nünguhü, ahandi nginindi hifandarandi ranai ngiri moendindo,” mehundo.

³⁴ Maria ai sünambeahindi nendi-mayu ranahambo hoafiyondowohü yahoya, “I, rani-moatükunı ra nüngunde yahurai tükümandıfea? Asu roana nindowenihıkoate-anahısı!” mehondowamboyu.

³⁵ Asu simbori ai ahambo hoafiyundühi yahuya, “Yifafi Aboedi ranai sıhafi fiambe tükündıfeninıhü anımbı asu Godındi nginindi ranai sıhambo gabudıboadeanınımbı. Ranımbı-hündambo anımbı asu sürühoeımbı nımorı ranahambo Godındi Nımor-anı mbıseımbıyei.

³⁶ Awi se hımborıyafi, sıhafi mbı Erisabet amboanı ngiri nımorı wakındamındo masei boagirimayoa, nga haponda warandühumbüyo haya 6 amoamo homboane.

³⁷ Ngiri God ai nını-moatükunı refekoate-ndu,” mehu.

³⁸ Asu Maria ai simbori hoafiyowohü yahoya, “Ro Adükarındi ratüpurıya-rıhandeımb-anahı, nga se hoafımayafi süngu ai moanı rambıreandamboane,” mehondowamboyu asu sünambeahindi nendi ranai ndamefiyu.

Maria ai Erisabetımbı ndüfosımbı maho

³⁹ Rani-simboani Maria ai botife naporamindi haya nimai ngoafi mamí Sudia hifi wafuambe anango ran+nambo mahafo.

⁴⁰ Raniyo asu ai Sekaraiandi worambe ho haya farife hafo Erisabetimbo hihifimarandi.

⁴¹⁻⁴² Erisabet ai Maria hihifimarandi ra himboriyo-ambe asu mare ranambe nimori ai ahandi furambe sangurimbo botifi piyu marandi. Raniyo asu Erisabetindi fiambe Yifiafi Aboedi ranai tukufeyowohüyo, ai puküna hoafi kar+hoe hü hoafiyowohü yahoya, “God ai sihambo aboedi-aboedimareanini muŋguambo nimorehimbo refendürikoate-mayu nou. God ai nimori ranahambo amboani aboedi-aboediririmboani!

⁴³ Awi adükarí moatükuní wambo tüküme Feyondiri. Nga wandi Adükarindi hondi ai wambo hoeifendirimbo tüküme Feyo.

⁴⁴ Awi se himboriyafi, asu ro sihafi-mayo hihifi hoafi ra kefoendühi himborihamindihühiyahi asu nimori wandi furambe asaŋguru ranai hihifi-hihifiyuhü hohoripi-hohoripimayu.

⁴⁵ Adükarindi hoafi ra se anihondümbo-ndowandühi ana, asu se hihifi-hihifindafi sapo rani-moatükuní ranai anihondü sihambo tükündifeninimboe,” mehondo.

Maria ai Godimbo herüna kakisao mariri

⁴⁶ Maria ai yahoya,
“Ro wandi ŋgusüfoambe ra Adükarimbo adükar-ani sa hohoanimoayahí.

⁴⁷ Asu wandi hohoanimoambe ranai Godimboya

wandi Aboedambo-reandiri-randeimbani
yaho hihifi-hihifayo.

48-49 Ro ahandi ratupuriya-rihandeimbiya hehea
moanindi nimorehiyah,
nga asu ai wambo hohoanimoyuhü
ndondomareandiri.

Hapondanambe peyo haya sungunambo gogu
aho ranambe amboani
nindou ai wambo hihifi-hihifümb-anafi
mbiseimboyei,

nimboe sapo Adukari Hamindi God ai wambo
adukari moatükun ramareandi
ranimbo-hünda.

Ahandi nduri ra moani sürühoeimbane.

50 Nga asu ahandi hipoambofe hohoanimo
ranana nindou didiyei ahambo
ahinarihor
ranaheimbo-so boagiri tühünimbo rande
yagodimboe.

51 Ai ahandi war nginindi ranambo adukari
ratupuri ratupurimayu.
Ai nindou afindi-afindiyembi ranaheimbo
ahei hohoanimo nine moaruwai
amaronduri
rani kameih bukürümafoareanduri.

52 Ai bogori nindou-memo ahamundi
nimarifondi waminindi hifini
hemoafoareapuri.
Raniyo asu nindou ndurikoate-memo
ranahamumbo nimoamo sepurimündü
botimareapuri.

53 God ai nindou wembomboyeimbi ranaheimbo
aboedi moatükun yimbureanduri

asu nindou napombü-mayeri ranaheimbo
 nini akidou-amboani
 warambefendürikoate koamarihendüri.

⁵⁴ Ai ahandi ratüpuriyei-rihündeimbi Israer
 ranaheimbo mafarihendüri ra
 sapo horombo hoafiyu masihendi rani
 süngumboyu hipoambomareandüri.

⁵⁵ Ai Abraham asu ahandi ahiri mam
 ranaheimbo hoafiyondürimbo
 koadürümbo-koadürümbo ra hohoanimoju
 masihendi rani süngumboyu ramareandi,”
 meho.

⁵⁶ Maria ai ngimi amoamo Erisabeti-dibo
 ningo himboyo asu ai ngoafina asukaiyo hihirife
 maho.

Erisabet Sonimbo maserimindo

⁵⁷ Erisabet ai ahandi nimori semindimbo si
 tükumefeyondowamboyo asu rani-simboani ai
 nindowenihini nimori maserimindo.

⁵⁸ Nindou bidifiri ai-babidimbo wori
 yimburihindeimbi raniyei asu ahandi wahori
 mamiyomo munjuambo Adükari ai nine aboedi
 rani-poanimbo moatükuni ahambo ramareandi
 ra himboriyeihehi ai Erisabetimbo ngusüfoambe
 hihifi-hihifi-mehüdo.

⁵⁹ Nimori ranai mam wikiyu
 hayambojuwane, asu ai ahandi fihoeari
 kefetrihefe mburimbo afindandi ndüri süngu
 Sekaraiambofi kafoefimboani sei hehi mahei.

⁶⁰ Nga asu ahandi hondi ai hoafiyowohü
 yahoya, “Yowani! Ahandi ndüri ana Son
 animbombiyu-wamboane,” mehondüri.

⁶¹ Raniyei asu ai ahambo hoafiyeihî seiya, “Asu seana sihafî sîrambe moai yahurai ndürî ana yangoro,” masahündo.

⁶² Raniyei asu ai ahandî afîndambo warînambo yangîrî hoafiyeihî ndürî nîni nîmori ranahambo kamaboaddîhorî masahündo.

⁶³ Sekaraia ai sürü papîmbo moatükunîfîhî ndürî pareandühî yahuya, “Ahandî ndürî ana Son-ani,” mehuamboyei. Asu moanî nîmboe yahurai muŋguambo ai hepünîmehindî.

⁶⁴ Refeyowohüyo asu moanî ranambe hamîndî Sekaraia ai asükaiyu hoafi ra wataporîmbo-randühîya Godîmbo aboed-ani yahu hoafîmayu.

⁶⁵ Raniyo asu nindou ŋgoafi akîmî amarei ranai yîhîmbo sisîreandürühîyo, asu ranî-moatükunî ramefeyo ranî hoafi ranai Sudia hîfî wafuambe ŋgoafi anaŋgo ranî-amboanî ho-ho marandî.

⁶⁶ Muŋguambo nindou ai ranî hoafi ranahambo hîmborîyei hehi hohoanîmo kîkîrîhündühî düduyahindühî seiya, “Nîmori ra nîni moatükunî nahurai nîmori tükümandîfia?” masei. Ai rarîhi fîfîrîhindî Adükarîndî ŋgînîndî ranai ai-dîbo anîŋgo ho.

Sekaraia ai Godîndî hoafi hoafîmayu

⁶⁷ Sonîndî afîndî Sekaraiandî fiambe Yifiafî Aboedî ranai farîfehüyo asu ai Godîndî hoafi ra yare hoafi yuhî yahuya,

⁶⁸ “Awi sihirî Israerî-yafe God Adükarî ranahambo aboed-ani mbîsefomboane. Ai ahandî nîmorehî nîndowenîhî ranaheimbo farîhefendürühî aheimbo

aboedambofe-ndür+imbohünda
makusu-ani.

69 Ahandi ratüpur+yu-randeimbi amoao
Defit+ndi s+rambeah+ndiyu
ai sapo nindou ng+n+ndi sihef+imbo
aboedambofe-mun+imbo-mayu
ranahambo d+bon+mayundo.

70 Ai ahandi sürühoeimbi hoafi
hoafi+yomo-rundeimbi-yomond+ süngu
horombo hoafi+yu mas+hendi hoafi ra
süngumareandi.

71 Ran+ hoafi ra yahurai yare hoafi+yuh+ yahuya
ai nindou sihef+imbo hürütümb-anei.
Asu yi+boarukoar+himun-anei ranahei ng+n+ndi
wambeah+ndi
aboeda hünd+hemunümbui yahu hoafi+yu
mas+hendi.

72 Ai sihefi amoao mam+imbo
hi+poambondeandürümbui.
Asu ahandi hoafi hoafi+yu firamündü
mas+hendi ranahambo
hohoan+mondümbui.

73 Sihefi amoao Abraham+imbo ai dabar+fihi
hoafi+yu mas+hendi.

74 Ai sihefi hürütümb+yei wambeah+ndi
aboedambo hürühefemunühi,
asu ai sihef+imbo ahandi ratüpur+ yih+imbo
s+s+r+ifekoate ratüpur+imbo ra süngur+hi
yahombo hoafi+yu mas+hendi.

75 Asu ranan+imbo sihir+ yangir+ nimboefambe
amboani,
sihir+ moani sürühehundeimb+indefi
mbund+hu,

aboedi mbumundi hamindi ahandi
 himboahü muᅇguambo si aho ra
 nimboefomboane.

76-77 Haponda, wandi nimori, sihambo ana
 Nimoamo Hamindi Hondüdi hoafi
 hoafiyafi-randeimb-anafi mbiseimboyei.

Seana Adükariᅇbohünda horombondafo
 ᅇgafühi ahambohünda nafi
 didiboadondowandühi

ahandi nendi ranaheimbo ahei moaruwai
 hohoanimo ra amboawi yahohü
 moaruwai hohoanimo-ambeahindi
 aboedambofe-ndürimboani
 yahombohünda.

78 God ahandi hipoambofe hohoanimonambo
 simbori si nahurai koaboadeanda
 kodimboe.

79 Rananimbo nindou yifimbo yihimboyeih
 nimbini maroani animboei
 aheimbo si boakiboadeandürimboe.

Asu rananimbo sihefimbo aboedi nimarimbo
 nafi nafuindamuna ᅇgemboyei,”

Sekaraia ra mehu.

80 Süᅇgunambo Son ai adükariyuhumbo asu
 Yifiafi Aboedi ranai-amboani ahandi fiambe
 ᅇᅇnindi tükümeᅇfeyo. Ai hu nini wohi
 furikoate-reandühi nüᅇgu humbo Israer so
 boatei weindahi tükümeᅇfiyu.

2

Maria Sisasimbo maserimindo
(Matyu 1:18-25)

¹ Rani-simboani Romi-yafe adükari bogori
 Sisar Ogastas ai muᅇguambo nindou

ran+hündambo ai ndür+ sem+nd+imbo hoafi ra hoafi+yu mas+hendi.

² Kwirinius ai Siria-yafe bogor+imbofi nünguambeyo muṅguambo nindou ranaheimbo ndür+ sem+nd+imbo ra boatei tüküme Feyo.

³ Ran+yei asu muṅguambo nindou ranai mamam+ ahand+hoar+ ahand+ ndür+ sem+nd+imbohünda ahand+ ṅgoafi hondü ran+nambo hei mar+hündi.

⁴ Ran+yu asu Sosep ai-amboan+ Gariri h+fambe Nasaret ṅgoafi+hündi bot+fi haya adükar+ bogor+ Defit+imbo sahor+m+ndeimbi ṅgoafi Betrethem Sudia h+fambe anaṅgo ran+nambo mahu. Sapo ai Defit+ndi s+rambeah+nd-ani.

⁵ Ran+yo asu Maria ranahambo Sosep+imbo semündümbo momo kümari+hindi ran+d+bo ndür+ sem+nd+imbo mahu. Ran+yo asu Maria ranai warandühumb+yo.

⁶ Ran+yo asu ai Betrethem ṅgoafi+hü n+imbafeambe Maria ai ahand+ n+mor+ wakem+nd+imbo si ranai ndeara b+d+ffran+ tüküme Feyo.

⁷ Ai ahand+ amonṅo n+mor+ ra wak+r+m+ndi haya n+mor+-yafe hoear+nambo h+monder+ mbura burmakauyei sesi h+p+rambe mafoarer+. Sapo nindou aporambo wor+ ranai nindou fondi muṅgu s+monṅor+m+yeiambo wambo.

Sünambeah+ndi nendi ai sipsip h+ifand+ru-rundeimb+imbo Sisas tüküme fiyu hoafi sowandümo mahomo

⁸ Ran+ h+fi+hü sipsip h+ifand+ru-rundeimbi ai ahamundi sipsip fufurundümo homo

moanambühi hifandirundürühi mami
nimbimemo.

⁹ Adükarindî sünambeahindî nendî ranai
ahamumbo-so tüküfihüyu asu Adükarindî
himboamupui-randeimbî si ranai ahamumbo
boakimafoareapurî. Ranîyomo asu ai
ranî-moatükunî ranahambo yihimbo
sisirimefundî.

¹⁰ Nga asu sünambeahindî nendî ranai
ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Se
ranahambo yihimbondimboemo. Ro
ndanimboahi nda sihamumbo aboedî hoafi
sahamindimboanahi. Ranî-moatükunî hoafi
rananîmbo adükarî hihifi-hihifi ndemindî
munguambo nindou ranaheimbo
tükündifemboe.

¹¹ Ndanî-simboani Defitindî ngoafi Betrehem
ranîhü nindou sapo siheimbo
aboedambofe-ndürimbo-mayu ranahambo
hondî ai wakîmarîmîndo. Ai nindou God
dîbonîmeindo Kraisi Adükarî ranani.

¹² Nga asu rananîmbo se ahambo
anîhondümbo randu yahurai fifirîndüwuri. Se
hoeindüwuranî nîmorî ranai hoearînambo
himondîhefimbî burmakau-yei sesi hîpîrambe
foerümbui,” mehupurî.

¹³ Ranîyo asu hoafi nîngoambe sünambeahindî
ami-yomondî nendî ranai tüküyafu sapo
sünambeahindî nendî ngoamö-mayu
ranî-babîdimbo nîngomombo Godîmbo
aboed-ani yahomo hoafiyomondühi yahomoya,

¹⁴ “God nîmoamo hamindî hondü anüngu
ranahambo aboed-ani mbîseiamboane.
Nîmorehî nindowenihî hîfî ndanîhü
anîmboei ranaheimbo ngusüfo afurîfimbî

hohoanimo segodürimboane.
 God ai aheimbo ngusüfo pareandürühi
 siyaofindürühani,”
 mehomo.

*Sipsip hifandiru-rundeimbî nindou ranai homo
 Sisasimbo hoeimarüwuri*

¹⁵ Sünambeahîndî nendî ranai ahamumbo
 sowahîndî botiyafu sünambe hafomondane,
 sipsip hifandiru-rundeimbî nindou-memo ranai
 ahamundîhoarî bogo hoafi firündümondühî
 yahomoya, “Awi sîhîrî Betrehem ngoafinambo
 ngefi sapo ranî-moatükunî tüküme feyo ra
 hoeindîhu Adükarî ai hoafîmemunî süngu,”
 mehomo.

¹⁶ Ranîyomo asu ai nîmai ranînambo homo
 Maria Sosepimbo-so tüküyafu mburu nîmorî
 burmakauyei sesî hîpîrambe mafoeru ra
 hoeimarüwuri.

¹⁷ Sipsip hifandiru-rundeimbî nindou-memo
 ranai ahafembo hoeirupîrî mburu asu ai
 nîne-hoafi nîmorî ranahambo sünambeahîndî
 nendî ai hoafîmemo hoafi ra hoafîmemopîrî.

¹⁸ Muᅅguambo nindou ai ranî hoafi ra
 hîmborîyei hehi hepünahi afîndî
 hohoanîmomaye.

¹⁹ Nga asu Maria ai ranî hoafi muᅅgu ra
 ngusüfoambe hohoanîmoyo marandî.

²⁰ Ranîyomo asu sipsip hifandiru-rundeimbî
 nindou ranai hîhîrîyafu homondühî Godîmbo
 adükar-ani asu ndürîmb-ani yahomo houmbo
 mahomo. Ai sapo ahamumbo sünambeahîndî
 nendî hoafîmemopurî ranî süngumbo

rani-moatükunî ranahambo himboriyomo
hoeiru houmbo wambo.

Sisasimbo ndürî kamafoarîhorî

²¹ 7 Si ranai hoane rani wagabe nîmorî
ranahambo hoearî kefetîrîhefihî ndürî Sisas
kafoefimbo si ranai tükümefeyo. Sisas ra
horombo hondandî furambe
saŋgorîkoate-yuambe rani-simboanî
sünambeahîndî nendî ai kamafoarîr-ane.

*Simion Ana ai Sisasimbo Godîndî worambe
hoeimarînerî*

²² Mosesîndî ahînümbî hohoanîmo menġoro
ranai hoafîmayo süngu Maria Sosep ai aboedî
tüküfe nîmarîmbomefe rani si ai
tükümefeyopîrî. Rani-yafe asu ai nîmorî ra
sowarîndîfe hena Adükarîndî himboahü
hîniŋġîfimbo Serusarem ŋgoafîna mahafe.

²³ Sapo rani-moatükunî refembo-mayo ra
Adükarîndî ahînümbî hohoanîmoambe yahurai
sürü pare yaŋgorowohü yahoya, ‘Muŋguambo
nindowenihî nîmorî furî simborîhündî ranana
Godîndîfihî yaŋġîrî paiarîmboane,’ meho.

²⁴ Asu ai hafe yimbu wupufombefeyo asu dîbî
weimbefeyo ranamboanî Godîmbohünda
hîfokoarîne masîheneandî sapo Adükarîndî
ahînümbî ra-meho süngumbo.

²⁵ Rani-simboanî nindou mamî ahandî ndürî
Simion ranai Serusarem ŋgoafî ranîhü
manüŋgu. Nindou ranai ana ai aboedî
hamîndîyu haya Godîmbo yaŋġîrî hohoanîmo
parireimbî nindouyuhü Israer nindou ranai
aboedambo-mbeahîndî yahu haya

himboyumbüyu manüngu. Yifiafi Aboedi ranai ahandi fiambe nimaroweimbiyu.

²⁶ Ran+yo asu Yifiafi Aboedi ai Simion+ambo hoafi weindah+reandowohü yahoya, “Ngiri se nimai yifindafi, nga se nimbafi-nimbafimbo Adükari ai Nindou koamar+heiri ra hoeind+wor+ hawambo animbo ndamboyafi,” meho süngu.

²⁷ Yifiafi Aboedi ai Simion+ambo hohoanimo botimareramboyu asu ai Godindi worina mahüfu. Sapo ah+nümbi hohoanimo mengoro rani-süngumbo ahambo refimboyafe hondafindi ai nitori Sisas ranahambo sowarindife Godindi wor+ ranambe mahüfe.

²⁸ Ran+yo asu Simion ai nitori ranahambo ahandi warambe wak+rümündi Godimbo hihifirürühi hoafiyuhi yahundoya,

²⁹ “Adükari sapo horombo wambo se
hoafimayafi ra-süngumbo
sihafi ratüpuriya rihandeimbi nindou nda
moani rando hiniñgindowandira
ro ngüsüfo afurindihe kündihe hehea
yifindamboane.

³⁰ Ro wandi himboarinambo se yihoeumbo
aboedambofe-munimboayafi ra
hoer+heamboanahi.

³¹ Rani-moatükuni ra se sihafi nimorehi
nindowenih+ ranahei himboahü
didi+boadorandifi mas+hoefane.

³² Rani-moatükuni ranana weindahifembo
si-ane,
nga sihafi hohoanimo süngu
rani-moatükuni ranai animbo
Suda-yafe ndifo mayei ranaheimbo si
dagadürimboe.

Asu nimorehî nindowenihî sîhafî
 Israerîhündî-mayei
 ranaheimbo ndürî adükarümbî niŋgo
 hohoanîmo ra tükündîfendürîmboe,”
 mehu.

³³ Ranî-yafe asu nîmorîndî hondafîndî ranai
 nîne-moatükunî hoafî Simion ai
 wataporîmbo-marandî ranîmbo hîmborîyafe
 hena hepünîmefîneandî.

³⁴⁻³⁵ Ranî-yu asu Simion ai aheimbo
 aboedî-aboedîreandürühî Maria nîmorîndî
 hondî-mayo ranahambo hoafîyundowohü
 yahuya, “Nîmorî ndanana God ai ahandîhoarî
 dîbonîmayuani Israerîhündî bîdîfirî ahambo
 anîhondümbofekoate-ayei ranai
 moaruwaimbo-ndahimboyei asu
 anîhondümbö-arîhorî ai
 aboedambondahimboyei. Ai Godîndî yifirî
 nafuindümbui asu nîmorehî nindowenihî afîndî
 ranai ahandî hoafî hîmborîkoate-ndeiî, asu
 ahei nîne hohoanîmo dîbo ahei ŋgusüfoambe
 mamarondürî ra weindahîndîhimboyei.
 Rananîmbo asu sîhambo-amboa afîndî
 hohoanîmo ranai pisao nahurai sîhambo
 ŋgusüfo ra nandeamboe,” mehu.

³⁶⁻³⁷ Ranîhü nîmorehî kai mamî ahandî ndürî
 Ana Godîndî hoafî hoafîyo-randeimbîyo
 manîŋgo. Ai Fanuerîndî nîmorîyo haya asu
 Asandî sîrambeahîndî-mayo. Nîmorehî ranai 7
 hîmbanîyo nindowenihühîmefeyo ŋga asu
 haponda 84 hîmbanîmbo boagirîyomboane. Ai
 moai Godîndî worî ranahambo hîniŋgire
 tifoendî, ŋga ai moanî nîmbî nîmbîsî aho ra

Godimbo hohoanimoyowohi wembopo didibafife marandane.

³⁸ Moani rani-simboani hamindi ranambe nimorehi ranai akimi tukufe ningo Godimbo hifihimariri. Asu ai nindou didiyeyi sapo Serusarem ngoafi God ai aboedambo-fembo-mayu ranahambo himbomayeyi ranaheimbo nimori-mayu ranahambo wataporimbo-randuri hoafimenduri.

Sosep ai ahandi ambori babidimbo Nasaretinambo hihiriyahi mahei

³⁹ Sosep Maria ai sapo n+ne-moatukuni ratupuri Adukarindi ahinumbi hohoanimo sungumbo refembo ratupurimayo ra rarine mburina, asu ai ahafe ngoafi Nasaret Gariri hifambe anango raninambo hihiriyafine mahafe.

⁴⁰ Nimori ranai adukariyuhü nginimarhoayu. Raniyu asu ai ndore fifire haya God ai ahambo ngusüfoambe aboedi-aboedimariri.

Sisas hoarifi ranai yamundu-rundeimbini ndou babidi Godindi worambe mamaru

⁴¹ Munguambo himban ra Sisasindi hondafindi ai Serusaremnambo adukari si ahandi nduri Pasofa tukufe arandi rani hoiefembo hafe marinandi.

⁴² Asu Sisas ai 12 himbanimbo nungu hayamboyuane, sapo rani moatukuni si koaduri refemarandi sungumbo ai hoiefembo mahafe.

⁴³ Adukari si ranai humaramindo-wamboyafe asu ai ngoafina hihiriyafine hafe, nga Sisas hoarifi-mayu ranai Serusarem ngoafihü

nɪmaru. Nga asu ahandɪ hondafɪndɪ ai nɪmarɪmbo-mayu ra moai fɪfɪrɪneandɪ.

⁴⁴ Ai ndanananiya nindou amurɪ bɪdɪfɪrɪ rani-babɪdɪmbo mbahumbai safe hena asu ai rani si peyo haya maho ra nafi sɪngu hafehü ŋgunindambürɪ asu mamɪsɪrɪ-mayei ranahei mbusümo kokomarɪnɪrɪ hafe.

⁴⁵ Ai ahambo hoeifikoate-yafehü asu ai hɪhɪrɪyafɪne hena Serusaremɪnambo hɪfɪhɪ kokomarɪnɪrɪ hüfe.

⁴⁶ Yimbu si ranai howane, ŋgɪmɪ sinambo hondafɪndɪ ai Godɪndɪ worambe Suda-yomondɪ ahɪnɪmbɪ hohoanɪmo yamundu-rundeimbɪ babɪdɪmbo mamaruwa hoeimarɪnerɪ. Ai ranihü nɪmarümbɪ ahamundɪ hoafɪ hɪhɪmborɪyu asu düdufe hoafɪ düdufɪpurɪ randühɪ mamaru.

⁴⁷ Rani nindou munguambo dɪdemo ai ahandɪ hoafɪ hɪmborɪmemo ranai ahandɪ fɪfɪrɪfeyo asu sɪmborɪ hoafɪmayu ranahambo hepünümefundɪ.

⁴⁸ Ahandɪ hondafɪndɪ ai ahambo hoeirɪnerühɪ hepünüyafɪne mburɪna hondɪ ai hoafɪyondowohü yahoya, “Nɪmorɪ nda se nɪmboe yɪhoehɪmbo ra-süngumarowanda? Sɪhafɪ ape-dɪbo ro sɪhambo afɪndɪ hohoanɪmoyehühɪ kokomarɪhoanɪnɪ,” meho.

⁴⁹ Nɪmorɪ ranai sɪmborɪ hoafɪyuhɪ yahuya, “Nɪmboe se wambo kokomarɪnandɪra? Ro wandɪ Apendɪ worambeahɪ nɪmboamboanahɪ ra se moai fɪfɪrɪneandɪyo?” mehu.

⁵⁰ Nga yimbu ai moai nɪmorɪndɪ hoafɪ nɪmɪndɪ ra ndorɪne fɪfɪrɪneandɪ.

⁵¹ Raniyo asu Sisas ai ahandɪ hondafɪndɪ babɪdɪmbo Nasaret ŋgoafɪnambo hɪhɪrɪyahi

mahei. Asu ai ahafe hoafi hĩmborĩyu marandĩ. Ahandĩ hondĩ Maria ai munġu moatũkunĩ ra ŋgusũfoambe hohoanĩmoyo kĩkĩhĩmareandĩ.

⁵² Sisas ai ahandĩ fi ra adũkarĩyuhũ asu ahandĩ fi fi rife hohoanĩmo ranai adũkarĩ tũkũfihĩ God-aiyu asu nindou-ayei ahambo hoeirĩhora mayoa aboed-ani masahũndo.

3

Son hundũrĩra-randeimbĩ ai hoafi bokarĩmarĩhendĩ (Matyu 3:1-12; Mak 1:2-8; Son 1:19-28)

¹⁻² Sisar Taiberius ai 15 hĩmbanĩ hĩfandĩrandambe Pondius Pairat ai Sudia-yafe hĩfĩ hĩfandĩmarandĩ. Herot ai Gariri hĩfĩ hĩfandĩrandane, ahandĩ akidĩ Firip ai Ituria hĩfĩ asu Trakonitis hĩfĩ hĩfandĩmarandĩ. Risanias ai Abirene hĩfĩ hĩfandĩrandambeyo asu Anas weimbo Kaiafas ai Godĩmbo sesi sihene-rĩnandeimbĩ bogorĩ adũkarĩmayafanĩ. Ranĩ simboanĩyo Son Sekaraiandĩ nĩmori ahambo-so nĩmĩ wohĩ furĩkoate-reandũhĩ Godĩndĩ hoafi ranai tũkũmefeyo.

³ Ranĩyo Son ai Sodan hoekĩmĩ ra hoahoanġu wakĩreandũhĩ hoafi bokarĩhendũhĩ yahuya, “God ai sihei moaruwai hohoanĩmo ra gogorĩhefembohũnda munġuambo nindou sihei moaruwai hohoanĩmo ra hĩnĩŋgĩndĩhi hehi hundũrũndei,” mehu.

⁴ Ranĩ-moatũkunĩ ra Godĩndĩ hoafi hoafi-yu-randeimbĩ, ahandĩ ndũrĩ Aisaia, ahandĩ bukambe hoafi-mayo sũŋguyo tũkĩmefeyo. Ai yare hoafi-yowohũya,

“Nimi wohi furikoate-reandühi nindou mami
 ahandi yasimondi ranai mingiyoy
 hoafiyowohü yahoya,
 ‘Adükarindi nafi wudi poapondi hindü,
 ahambohünda nafi didi boadondi hindü.’
 5 Munguambo hoafendi peyo-peyo arandi ra hifi
 hirindei koaboadi hindühi
 botire ningoweimbi ra
 didi boadombiri hindamboane.
 Nafi ho pusire ho pusire-randeimbi ra
 didi boadori hinda
 mbumundimbeyo-wamboane,
 asu nafi moaruwaiayo ra
 wudi poapo-mbiri hindamboane.
 6 Ranimbo munguambo nimorehi
 nindowenihi ranai God sihefimbo
 aboedambofe-munimbohünda
 ratüpurimayu ra
 hoeimbi ri hindamboane,” *Aisaia 40:3-5*

meho.

7 Nindou afindi ranai Sonimboya
 hundürümbiramuni sei hehi Sodan himona
 maheiamboyu ai aheimbo hoafiyundürühi
 yahuya, “Se ana amoasiri moaruwai ranahandi
 nimor-anei. Siheimbo didi ai
 hoafimayu-amboyei God ai
 moaruwaimbo-fendürimboayu ranambeahindi
 aboedambo-fembo hohoanimoayeia?

8 Sihei hohoanimo ra hisi nahurai-ane. Se
 sihei moaruwai hohoanimo hiningingimarihindi
 ra nafuimbohünda hisi aboedi nahurai
 hohoanimombeyei-amboane. Asu se ngiri
 siheihoari simbori hoafürindeihiya, ‘Abraham
 ana yihoe fi amoao-ani ranimboane God ai ngiri
 yihoe fimbo nginindindamuni,’ mbisei. Nga

Abraham+ndi ahuir+ ra moanane. Haponda ro s+heimbo hoafayahandüri, God ai yifirayu ana, ai n+moei nda Abraham+ndi ahuir+mbonde naf+ndandüri h+n+ngi+ndeandürümbui.

⁹ N+m+ ranai aboedi h+s+ikoate-ayo ana, n+m+ afimambe t+me yangor+imboane, hit+foefe haiambe pifembohünda,” mehu.

¹⁰ N+moreh+ nindowenih+ ranai Son hoaf+mayu ra h+mbori+yei hehi düdur+horüh+ seiya, “Asu ro nününgu-mand+hunda?” masei

¹¹ Asu raniyo Son ai s+mbori+ hoaf+yundürüh+ yahuya, “Nindou ngorü ai siot yimbundap+ran+ asu ngorü ai moan+nduan+ ahand+mayo fih+ndi ngorü mb+sagadowamboane. Asu nindou ngorü ai sesi af+ndi+ as+hendi+ amboan+ moan+ mam+ mare ran+ süngumb+reand-amboane,” mehu.

¹² Takis kaki sowandümo-rundeimbi+ nindou bid+firi+ amboan+ hundürümböhünda mahomo. Asu ai düduyafundüh+ yahomoya, “Nindou yamundo-randeimbi, asu ro nününgu-mand+hunda?” mehomo.

¹³ Asu s+mbori+ Son ai hoaf+yupurüh+ yahuya, “Se takis kaki ra gafman hoaf+memo s+mogodüh+ yang+ri+ ndowandümo, nga se ahei-mayo af+ndi+ ham+ndi+ sem+nd+poan+,” mehu.

¹⁴ Asükai ami bid+firi+ ranai düduyafundowohü yahomoya, “Asu ro nününgu-mand+hunda?” mehomondamboyu. Asu s+mbori+ hoaf+yupurüh+ yahuya, “Se yowan+ nindou bid+firambo moaruwaimbo-ndüwurüh+ ahei kaki h+mbuhün+ yopoan+. Asu se yowan+ ahei-mayo kaki h+mbuhün+mböhünda t+kefehefe pap+hoaf+yopoan+. Sapo s+hamund+ ratüpur+

ranimbo-hünda kaki asowandümo ra ndear-ane,” mehu.

¹⁵ Nimorehi nindowenihî ranai rani-moatükunî ra hoeirîhi hehi hepünehindühî afîndî hohoanîmoyeihî seiya, “Awi Son ranana Godîndî nindow ranaheimbo semîndî-ndürîmbo kafoarirî hinîngîmarirî sapo Kraisa ranîmbai,” masei.

¹⁶ Raniyo asu Son ai aheimbo muŋguambo hoafi-yundürühî yahuya, “Roana siheimbo hoenambo yangîr-ane hundürarîhandürî, nga nindow ngorü süngunî asünu ranai ana ahandî ngînîndî ra wandî ngînîndî ngasündeamboane. Asu roana aboedî hamîndîyahîpoanî ahandî su wofî himondî-maramüdu ra fufurîhefembohünda. Ai anîmbo hai asu Yifafi Aboedînambo hundürü-ndandürîmbui.

¹⁷ Aiana nindow sîfet semündümbo nahurai anîmbo tükündîfimbui. Rananîmbo wit hîpîrî ra fîfirîndîhembui. Asu wit safî wit sihefe worambe dîgendühî hîpîrî ra hai koadürümbo koadürümbo horoweimbî ranambe mandeambui,” mehu.

¹⁸ Nimorehi nindowenihî afîndî ranaheimbo Son ai ahei ngusüfoambe ngorü süngurearü botîrearü randühî aboedî hoafi ra bokamarîhendürî. Asu bîdîfirî amurî hoafi ranamboanî ranîfihî türe wataporîmbo-marandî.

Herot ai Sonîmbo karabusîmarirî

¹⁹ Nga Son ai ahamundî nindow adükari bogorî ahandî ndürî Herot ranahambo ngînîndî hoafi-mayundo. Ai ramarirî ra sapo Herot ai ahandî akîdandî nîmorehi ahandî ndürî Herodias semündü asu bîdîfirî amurî moaruwai

hohoanimo ranambooa yare marandamboyo ramariri.

²⁰ Ranıyu Herot ai moaruwai hohoanimo ŋgorü hohoanımoyuhüyu asu ai Sonımbo karabusımariri.

Son Sisasımbo hundürümarürü
(Matyu 3:13-17; Mak 1:9-11)

²¹ Muŋguambo nımorehi nindowenihı ai huhundürüyei hehimboyei, asu Sisas ai-amboanı hundürümayu. Ai refi mbura nımoamo hımboyuhü dıdıbaııyuhü nüŋguane, asu sünambe bumareandı.

²² Ranıyo asu Yıfiadı Aboedı ranai wupufo hoearambefe haya kosi ahandıwamı pühımayo. Ranıyo asu sünambeahındı hoafı ranai tüküfihı yare hoafıyowohü yahoya, “Seana moanı wandı nımorı hondü-anadı. Ro sıhambo ŋgusüfoambe siao yaheamboanadı,” yaho hoafımayo.

Sisasındı amoa ahamundı ndürü
(Matyu 1:1-17)

²³ Sisas ai 30 hımbanımboyuhüyu ahandı ratüpurı ra piyu haya ratüpurımayu hu. Ranıyei asu nındou ai awi Sosepındı nımor-ani sei hoafımayei. Ranühi peyo haya boagırı maho ra ndahurai-ane: Sosep ai Erındı nımorıyuane asu Eri ai Matatındı nımorı-mayu.

²⁴ Matat ai Rifaindı nımorıyuane asu Rifai ai Merkindı nımorı-mayu. Merki ai Sanaindı nımorıyuane asu Sanai ai Sosepındı nımorı-mayu.

²⁵ Sosep ai Matatiasındı nımorıyuane asu Matatias ai Amosındı nımorı-mayu. Amos ai

Nahum+ndi n+mor+yuane asu Nahum ai Esrindi n+mor+mayu. Esri ai Nagaindi n+mor+yuane asu Nagai ai Mat+ndi n+mor+mayu.

²⁶ Mat ai Matatias+ndi n+mor+yuane asu Matatias ai Semen+ndi n+mor+mayu. Semen ai Sosek+ndi n+mor+yuane asu Sosek ai Sodandi n+mor+mayu.

²⁷⁻²⁸ Soda ai Soanan+ndi n+mor+yuane asu Soanan ai Resandi n+mor+mayu. Resa ai Serubaber+ndi n+mor+yuane asu Serubaber ai Siartier+ndi n+mor+mayu. Siartier ai Nerindi n+mor+yuane, Neri ai Merkindi n+mor+mayu asu Merki ai Adindi n+mor+yuane asu Adi ai Kosam+ndi n+mor+mayu. Kosam ai Ermadam+ndi n+mor+yuane asu Ermadam ai Er+ndi n+mor+mayu.

²⁹ Er ai Sosuandi n+mor+yuane asu Sosua ai Erieser+ndi n+mor+mayu. Erieser ai Sorim+ndi n+mor+yuane asu Sorim ai Matat+ndi n+mor+mayu.

³⁰ Matat ai Rifaindi n+mor+yuane asu Rifai ai Simion+ndi n+mor+mayu. Simion ai Sudandi n+mor+yuane asu Suda ai Sosep+ndi n+mor+mayu. Sosep ai Sonam+ndi n+mor+yuane asu Sonam ai Eriakim+ndi n+mor+mayu.

³¹ Eriakim ai Mereandi n+mor+yuane asu Merea ai Menandi n+mor+mayu. Mena ai Matatandi n+mor+yuane asu Matata ai Natan+ndi n+mor+mayu.

³² Natan ai Defit+ndi n+mor+yuane asu Defit ai Sesindi n+mor+mayu. Sesi ai Obet+ndi n+mor+yuane asu Obet ai Boas+ndi n+mor+mayu. Boas ai Sarmon+ndi n+mor+yuane

asu Sarmon ai Nason+ndi n+mor+mayu.

³³ Nason ai Aminadap+ndi n+mor+yuane asu Aminadap ai Ram+ndi n+mor+mayu. Ram ai Hesron+ndi n+mor+yuane asu Hesron ai Peres+ndi n+mor+mayu. Peres ai Sudand+ n+mor+yuane asu

³⁴ Suda ai Sekop+ndi n+mor+yu-mayu. Sekop ai Aisak+ndi n+mor+yuane asu Aisak ai Abraham+ndi n+mor+mayu. Abraham ai Terand+ n+mor+yuane Tera ai Nahor+ndi n+mor+mayu.

³⁵ Nahor ai Seruk+ndi n+mor+yuane asu Seruk ai Reundi n+mor+mayu. Reu ai Perek+ndi n+mor+yu-ane asu Perek ai Eber+ndi n+mor+mayu. Eber ai Sarand+ n+mor+yuane asu Sara ai Kainan+ndi n+mor+mayu.

³⁶ Kainan ai Arpaksat+ndi n+mor+yuane asu Arpaksat ai Siem+ndi n+mor+mayu. Siem ai Noand+ n+mor+yuane asu Noa ai Ramek+ndi n+mor+mayu.

³⁷⁻³⁸ Ramek ai Metuserand+ n+mor+yuane asu Metusera ai Enok+ndi n+mor+mayu. Enok ai Saret+ndi n+mor+yuane asu Saret ai Mahararer+ndi n+mor+mayu. Mahararer ai Kenan+ndi n+mor+yuane asu Kenan ai Inos+ndi n+mor+mayu. Inos ai Set+ndi n+mor+yuane asu Set ai Adam+ndi n+mor+yuane asu Adam raniyu God+ndi n+mor+mayu.

4

*Satan ai Sisas+imbo moaruwai
hohoan+mombiyuwa yahuhaya rari hoeimariri
(Matyu 4:1-11; Mak 1:12-13)*

1-2 Sisas ai Sodan Hoe hi+mon+ndi tüküfi haya Yifiafi Aboedi ahandi flambe farifehüyo kife hürim+ndi nindoukoate-reandi nafi maho. Ran+yo asu ran+hü Satan ai ahambo moaruwai hohoan+mombiyuwa yahuhaya 40 sihi rari hoeimariri.

40 si maho ranai munḡuyoambe Sisas ai nin+i sesi akidou-amboani sesikoate-wambo wembombomayu.

3 Ran+yu asu Satan ai Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, “Se God+ndi nimor-ayafi ana, n+moei kurayo ndanahambo hoafindafani bretimbondife tükümbifeyo-wamboane,” mehundo.

4 Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, “God+ndi Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, ‘Nindou ai ng+r+i bret ran+fihi gedühi yang+r+i nünḡu, nga wani,’ meho,” mehundo.

5 Ran+yu asukai Satan ai Sisasimbo hifi wafuambe nimoamo serümündü hafu munḡuambo moatükuni ng+n+ndi hifandarandi engoro hifi rani hoarehi ranahambo nafuimefoendo.

6 Ran+yu yare hoafiyundühi yahuya, “Ro sihambo munḡu moatükuni ng+n+nd-ane asu ndür+i adükarümbi moatükuni hifi ran+hü engoro ra ndahan+nimboyahi. Munḡuambo moatükuni ranana wandi yang+r-ane, nga ranimbo wambo ro nindou daboe saimboayah+i ra moani wandi hohoanimonambo yang+r+i ndeheamboayah+i.

7 Se wambo yang+r+i ngusüfo parowand+rühi hohoanimoayaf+ndiri ana, ro sihambo munḡu moatükuni ra ndahan+nimboyahi,”

mehundowamboyu.

⁸ Asu Sisas ai sɪmborɪ ahambo hoafɪyundühɪ yahuya, “Godɪndɪ Bukambe yare hoafɪyowohü yahoya, ‘Sɪhafɪ Adükarɪ God ranahambo yangɪrɪ anɪmbo ŋgusüfo pefihumbo ahambo hohoanɪmoyondowohü ahandɪ ratüpurɪ yangɪrɪ refemboane!’ meho,” mehundo.

⁹ Ranɪyu asükaiyu Satan ai Sisasɪmbo serümündü haya Serusarem ŋgoafɪna hafu tüküfi Godɪndɪ worɪ-mayo ranɪ bogɪmondɪ wamɪ nɪmoamo hamɪndɪ ŋgahɪ hɪnɪŋɪmarirɪ. Ranɪyu asu ai ahambo hoafɪyundühɪ yahuya, “Se Godɪndɪ Nɪmor-ayafɪ ana, ndanɪwamɪnɪndɪ sɪhafɪhoarɪ ragu horopɪndafo pɪndaɪfɪ.

¹⁰ Buk Baiborambe yare hoafɪyowohü yahoya, ‘God ai ahandɪ sünambeahɪndɪ nendambo hoafɪndüpuranɪ
asu ai sɪhambo aboedɪndondünɪnɪ hɪfandɪndünɪnɪmboemo.

¹¹ Ai sɪhambo ahamundɪ warɪ ra nandundandɪ kodafɪ ranɪwamɪ pɪndaɪföhɪ
ŋɪrɪ sɪhafɪ tɪŋarɪ ra nɪmoeinambo kaboadeyanɪnɪ!’ meho,” *Buk Song*
91:11-12

mehundo.

¹² Nga asu Sisas ai sɪmborɪ ahambo hoafɪyundühɪ yahuya, “Buk Baiborambe yare hoafɪyowohü yahoya, ‘Se ŋɪrɪ Adükarɪ sɪhafɪ God ranahambo rando hoeindɪworɪ’ meho,” mehundo.

¹³ Satan ai ahandɪ refe hoeife hohoanɪmo hoafɪ ranambo Sisasɪmbo ŋgorü-süŋgurirɪ hoeirirɪ ŋgorü-süŋgurirɪ hoeirirɪ ra mbura awi

süŋgunamboane yahuhaya ranihü ahambo rariri
hininŋiriri haya ndamefiyu.

*Sisas ai ahandi ratüpur Gariri hifambe boatei
piyu ratüpurimayu
(Matyu 4:12-17; Mak 1:14-15)*

¹⁴ Raniyu asu Sisas ai Gariri hifambe hihirifi
hu tüküfiyuwane Yifiafi Aboedindi ŋginindi
ranai ahandi fiambe mamarindo. Ranio asu ai
ranihü tüküfimboani hoafi ahambo ra
muŋguambo hifi ranihü himborimayei.

¹⁵ Raniyu ai muŋguambo si aho ra Suda-yafe
rotu wori ranambe aboedi hoafi
yamundi-mareandura asu nindou ranai ahambo
aiana nindou aboed-ani masei.

*Nasretihündi ai Sisasindi hoafi himborimbo
moei masei
(Matyu 13:53-58; Mak 6:1-6)*

¹⁶ Raniyu asu Sisas ai Nasret ŋgoafina ai
nüŋgu adükarimayu ranihü mahu. Raniyu asu
moani nimarimbo si tüküfeyoambe sapo
koadürü refe arandi süŋgumbo ai Suda-yafe rotu
wori-mayo ranambe mahüfu. Ai hüfu wori
ranambe nüŋgumbo Godindi hoafi bukambe
hoeireandühi wataporimbo-marandi.

¹⁷ Raniyomo Godindi hoafi
hoafiyu-randeimbi Aisaia ahandi-mayo buk ra
masabudo. Raniyu ai buk momondi-fimbi-mayo
ra fufurihai hoeireandane hoafi ranambe
mapeniŋgo ranai yare hoafiyowohü yahoya,

¹⁸ ‘Yifiafi Adükarindi-mayo wandi fiambe
amarondiri.

Aboedi hoafi nindou moaruwai ranaheimbo
bokarihendürimbo hündambo

ai wandi mbirowami weri kafaoreandühi
dibonimayundi.

Ai wambo koamarihendiri ra ro aheimbo hoafi
ra refe bokarihefehüya,

Nindou karabusambe nimboeimbi ana,
karabus ra hini ngindihi hehi ngeimboyei.

Nindou didiyei ai himboari tihari ndeih ana,
asu ai asukai himboari birindihehi
himboari-ndeimboyei.

Nindou moaruwai hamindi tihiri foaye
ai kiki fe fufuri-hefeyoani
aboedambo-ndahimboyei.

¹⁹ Asu sapo Adukari ai ahandi nendi ranaheimbo
aboedi hohoani moayundi ana,
rani himbani si ra ndeara tukufeihane yaho
wataporimboyo wakifembohünda
koamarihendir-anahi nda,' *Aisaia 61:1-2*
meho.

²⁰ Raniyu asu ai nindou wori ra
hifandandeimbi bogori ranahambo buki-mayo
ra momonde mbura hihire sagado haya piyu
mamaru. Raniyei asu munquambo nindou
Suda-yafe rotu wori ranambe mamarei ranai
moani ahambo sowanambo yangiri himboari
maminambo-marihori.

²¹ Ai hoafiyundürihi yahundüriya, "Bukambe
ndan bidifiri hoafi ra haponda moani
anihondü hondü tukumefeyo ra sapo se
ranahambo wataporimbo-mayowa
himboriyeimboanei," mehundüri.

²² Munquambo nindou ai ahambo nindou
aboed-ani sei hoafiyehi ahandi yahamo hoafi
aboedi tukumefeyo ranahambo ngusüfo afindi

hohoanimomayei. Raniyei asu ai rarihi hoafiyehi seiya, “Awi nindou ndanana Sosepindi nimor-ani, nga nimboe ai ndahurai hoafayu?” sei hoafimayei.

²³ Sisas ai aheimbo hoafiyunduruhi yahuya, “Ro anihondumboanahi hoafayahi, ndani hoafi nda se wambo randihi hoafindeihani imboya, ‘Dokta se shafihohari anguni ra aboedindowandi,’ mbisei. Ranimbo se wambo hohoanimondeihani imboya, ‘Se sapo ro himboriyefani Kaperneam ngoafihu ramarowandi nou asu haponda shafi hifi honduhi amboani yarosi,’ mbiseimboyei,” mehu.

²⁴ Sisas ai asukaiyu ranifihitüre haya hoafiyuhit yahuya, “Ro anihondumboanahi hoafehanduri, Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi ai ahandi ngoafi honduhundi ranaheimbo hoafayu ana, ngiri ai ahandi hoafi ra himborindei.

²⁵ Ro nda anihondumboanahi hoafehanduri, Horombo Erasaisa nunguambe, Israer hifambe nimorehi bidifiri kai ra burimayei. Rani-simboani ana ngimi himbaniyo hayambo asu 6 amoamoyo hoekoate-mayo. Raniyo asu hifi ranihu munguambo wembo afindi tukumefeyo.

²⁶ Ramefeyoa God ai moai Erasambo Israer ngoafihu nimorehi kai mamimbo-so amboani koarheiri, nga wani. Nga ai ahambo nimorehi kai mamisaidon hifambe Sarefat ngoafihu maningo ranahambo sowanamboyu koamarheru.

27 Ranî-sîmboanî Godîndî hoafî hoafîyu-randeimbî Eraisa ai Israer ŋgoafîhü nūnguambe ana nindou afîndî ranai muŋguambo masîmeimbîyei hehi afîndî tîŋîrîfo masahümündi. Ŋga Siriahündî nindou ahandî ndürî Neman ai yaŋgîrîyo aboedîmayo, ŋga Israer nindou-yopoanî,” mehuamboyei.

28 Asu nindou Suda-yafe rotu worî ranambe mamarei ranai ranî hoafî ra hîmborîyei hehi ŋgînîndî hohoanîmo ranai ahei ŋgusüfoambe tüküme Feyondürî.

29 Ranîyei ai botîyahindühî nîmboeimbo ŋgoafambeahîndî Sîsasîmbo kiaho hürîhorîmîndei wafuanî nîmoamo ahei ŋgoafî naŋgoanî mahahüsi. Ai ramarîhorî ra ahambo ndrîrfanî semündü safoefimbo sei hehimboyei.

30 Ŋga asu Sîsas ai nindou afîndî-mayeî ranahei mbusümo hu haya ahandî nafî-sūngu ndamefiyu.

Sîsas ai nindou mamîndî fîambeahîndî moaruwai nendî hemafoareandî (Mak 1:21-28)

31 Ranîyu Sîsas ai Gariri hîfambe Kaperneam ŋgoafî anaŋgo ranînambo mahu. Ai hu ranîhü nîmorehî nindowenihî ranaheimbo moanî nîmarîmbo si ranî-sîmboanî aboedî hoafî yamundîmarearü.

32 Muŋguambo nindou ranai ahandî yamundîfe hoafî ra ai sapo ŋgînîndeimbî nindou nahurai wataporîmbo-maranda hîmborîyei hehi ranahambo mahepünehîndî.

33-34 Suda-yafe rotu wori-mayo ranambe nindou mamî moaruwai nendi ahandî fiambe nîmarîndoweimbîyu haya mamaru. Ranîyu ai pukûna hei karîhoei hoafîyuhî yahuya, “E! Sisas Nasaretîhündî, se yîhoefombo nûngufemunîmbo safomboyafî nda masîhûfa? Se ndanîhü tükûmefoandi nda yîhoefombo moaruwaimbo-femunîmbo safomboyafî? Ro sîhambo nda fîfîrîheanînimboanahî. Seana Godîndî sürühoeimbî hoafî hoafîyafî randeimbi nindou-anafî!” mehoamboyu.

35 Asu Sisas ai ngînîndî hoafîyundowohü yahuya, “Se hoafî kîkîrandîfî hawa nindou ranahandî fiambeahîndî kosîfoao!” mehindowamboyo. Ranîyo asu nindou-mayu ranahambo nindouyei wagabe wakîfoarerî sîherî haya nindou ranahambo moaruwaimbofi-koate fiambeahîndî hifoai peyo haya ndamefeyo.

36 Nindou ranai ranahambo hepünahi sîmborî hoafîyahindühî seiya, “Nîne-moatükunî hoafî moanî yahurai rana? Moanî ranî-poanîmbo ngînîndî hamîndî hoafînamboyo nindou ndanai moaruwai nendi ranahambo hoafî masagadowa asu ai nindou fiambeahîndî akosîfoendî!” masei.

37 Ranîyo asu Sisas ai ranî-moatükunî ramareandî hoafî ranai ranî hîfî munju ranambe tükûmefeyoa hîmborî-marîhümündî.

*Sisas ai Pitandî yamongoamîndambo
aboedîmareandî
(Matyu 8:14-15; Mak 1:29-31)*

³⁸ Sisas ai ran+ñü Suda-yafe rotu wor+ ra h+n+ñire haya Saimon+ndi wor+na mahu. Ran+yo asu Saimon+ndi yamon+goa-m+ndi ranai an+gün+mboyowohü hüfü af+ndi ham+ndi pare haya mamarowamboyo, asu nindou ranai Sisas+imbo n+moreh+ ranahambohünda watapor+imbo-mar+hor+.

³⁹ Ran+yu asu Sisas ai hu ahand+ fik+imi bot+ifi nün+gumbo hüfü af+ndi ranahambo n+moreh+ ra h+n+ñi+ro hawa kos+foao yahuhaya hoaf+imayu. Ran+yo hüfü af+ndi ranai ahambo h+n+ñi+re haya makos+foenda, asu n+moreh+ ranai moan+ mam+har+ bot+ife aheimbo sesi kan+mareandür+.

*Sisas ai nindou af+ndi aboed+mareandür+
(Matyu 8:16-17; Mak 1:32-34)*

⁴⁰ Hüfi+ham+ndi hür+m+ndoan+ n+mbambe nindou b+di+f+r+ ranai ahei n+gunind+ an+gün+ moaruwai ham+ndeimb+ ranaheimbo sahümündihündür+ Sisas sowana mafand+hindi. Sisas ai nindou an+gün+mboyeimb+ mun+guambo mamam+ ranaheimbo aheiwam+ war+ nandeandürü+ mun+guambo d+di+boado-mareandür+.

⁴¹ Moaruwai nend+ ranai nindou af+ndi ranahei fiambeah+ndi kos+foehindü+ has+heiyei+ seiya, “Seana God+ndi N+mor-anafi!” masei. Sisas ai moaruwai nend+ ranaheimbo hoaf+koate yafadüham+ tap+mb+yeia yahuhaya hoaf+mayundür+ sapo ai Krais-ani sei fi+f+r+mar+horambo.

*Sisas ai n+gorü n+goaf+in+ hoahoan+gu
wak+mareand+.
(Mak 1:35-39)*

⁴² Siambe hondü Sisas ai ngoafi ra hiniŋgire haya nindoukoate reandühi mahu. Raniyei asu nindou ranai ahambo kokomarihorí. Ai kokorihorí hoeirihorühiyei ahambo ngumbui sei hehi kikihi safi-maríhorímindei.

⁴³ Nga asu ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya “God ai nginiñdi hifandarandi ranahambo aboedi hoafi ra bidifiri ngoafi raniñü amboani bokarihefembo samboanahi. Sapo ro rani-moatükuni refembo raniñboyu God ai wambo koamarihendiri nda,” mehundüri.

⁴⁴ Raniyu asu ai muŋguambo Suda-yafe rotu wori rani hifambe afeburo ranambe huhurandühi rani hoafi ra bokamarihendi.

5

Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi ngimi weanğurühi masepurümündu (Matyu 4:18-22; Mak 1:16-20)

¹ Mamimbo Sisas ai Genesaret kuríhoe-mayo rani gudikiñi nünğwane, asu nindou afindi ranai ahandi fikimi Godindi hoafi hoafiyowani himborimbo simbori ninendüriyeihí burimayi.

² Raniyu ai hoeireanda bot yimbu ra hürüpündimo gudiani masíhoupíri. Nindou kini batüru-rundeimbi ranai bot ra raru síhoupíri houmbo andüri popoairundühi manıngomo.

³ Raniyu asu Sisas ai bot yimbu meŋgorafe ra ŋgorü Saimonindi-mayo ranambe kefuai haya ahambo gudiani poedi akídou hoe safana ninendi fembohünda hoafimayundo. Sisas ai bot

ranambe nɪmarũbo Godɪndɪ hoafɪ
yamundɪmarearũ.

⁴ Wataporɪmbo ra kɪkamũndũhɪ nũngumbo
Saimonɪmbo hoafɪyundũhɪ yahuya, “Bot ra
asũkai akɪdou hohoeanambo safɪ nɪnendo
hafũhɪ anɪmbo asu se sɪhafɪ ŋgorũ afɪndɪ yimbu
ranɪ-babɪdɪmbo sɪhamundɪ andũrɪ ra kinɪ
wakemɪndɪmbohũnda foandu gadɪmo,”
mehundo.

⁵ Saimon ai Sisasɪmbo sɪmborɪ hoafɪyundũhɪ
yahuya, “Adũkarɪ ro nɪmbɪ gebuai maho ra
hũti-hũtiyefɪmboyefane moai akɪdou-amboanɪ
wakɪrɪhumɪndefɪ. Ŋga asu se rawasafɪ ana, ro
andũrɪ nda hɪmonɪ foandɪhe gadɪmboyahɪ,”
mehundo.

⁶ Ai andũrɪ ra foarɪne hanɪfanɪmbo kinɪ afɪndɪ
safɪ andũrambe piyeihɪ andũrɪ ranai bɪremɪndɪ
pɪmbo yangɪrɪmayo.

⁷ Ranɪyomo asu ai ahamundɪ bɪdɪfɪrɪ wandafɪ
mamɪ ŋgorũ botambe mamarɪmo
ranahamumbo warɪkakɪmemo yɪhoefombo
sɪnɪmo farɪhaumunɪ yahomombo. Ranɪyomo
asu ai sɪfomo bot yimbu ra wambũrũhɪrupɪrɪ
hafomombo bot ranai tũkũrɪnɪ pirɪneandũhɪ
hɪmonɪ tɪporɪkofembo yangɪrɪmayo.

⁸ Saimon Pita ai ranɪ-moatũkunɪ ramefeyo ra
hoeire haya Sisasɪndɪ hanɪgɪfoanɪ yirũ yimbu
pusɪre nɪmarũbo hoafɪyuhɪ yahuya, “Adũkarɪ,
se andai ragu ŋgafɪ, ŋga wandɪ fikɪmɪ
nɪŋgoponɪ. Ŋga roana moaruwai
hohoanɪmoyaheimbɪ nindou-anahɪ!” mehundo.

⁹ Saimon aiyu asu nindou bɪdɪfɪrɪ
ai-babɪdɪmbo manɪŋgomo ranaiyomo

muṅguambo kini afiṅdi yahurai
wakimarüdümo ranimbo hoeirunda mayoa
mahepünafundı.

¹⁰ Saimonıṅdi ḡgorü afiṅdi yimbu Sems Son
Sebedıṅdi nımorı ai-amboanı marıne
mahepünafiṅneandı. Ranıyu Sisas ai
Saimonıṅdi hoafiṅyundühi yahuya, “Se
yihıṅmbo-ndamboyafi, hapondahüṅdi ana sapo
se kini afiṅdi andürambeahi pıriṅfiṅmarandı
yahurai anıṅmbo nındou-amboanı se ndowandıṅfi
wambo sowana diṅdiṅmboyafi,” mehu.

¹¹ Ranıyomo ai bot ra gudianı kiau
hürüpüṅdiṅmo sıhaupıriṅ houbmo muṅguambo
moatükunı ra ranıḡhü raru kokosıfoaru sıhoemo
houbmo Sisasıṅdi süṅgumefundı.

*Sisas ai nındou mamı mımanıho masımeımbı
aboedımarıri
(Matyu 8:1-4; Mak 1:40-45)*

¹² Asu Sisas ai adükariṅ ḡgoafiḡhü nımaruane,
ranı ḡgoafiḡhü nındou mamı mımanıho
masımeımbı tıḡıriṅfomboyuhü mamaru. Ai
Sisasıṅdi hoeiririṅ haya ahandı fikıṅmı
yimıṅdoho yimbu pusıre hıṅfiṅni mbıro türe
nımarüṅmbo hüti hoafiṅrürühi yahuya, “Adükariṅ,
se refembo hohoanıṅmondafühi ana, se wambo
diṅdiṅboado-ndowandıra aboedıṅdamboane!”
mehundo.

¹³ Ranıyu asu Sisas ai warıṅfi süṅdirühi yahuya,
“Ro refembo samboanahi, ḡga se aboedı
tüküyafo,” mehundo. Ranıyo asu nındou
ranahambo masımeı ranı mamıharı hoafiṅ
nıḡgoambe hıṅıḡḡımareriṅ.

14 Raniyu asu Sisas ai nindou-mayu ranahambo hoafi+yundühi yahuya, “Nindou amurambo hoafindamboyaifi, nga se moanfi ngafi Godimbo sesi sihai-randeimbi-mayu ranahambo animbo sihafifi ra nafuindafifi. Rananimbo Mosesindi hoafi hoafimayo süngu Godimbo sesi sihai-randeimbi ai sihambohünda sesi mbisihendamboane. Rananimbo asu masime aboedayo ra nindou amurfi ranai fifirimbirihindamboane,” mehundo.

15 Nga asu Sisas ai ranimoatükunfi yare arandfi hoafifi ranai afindi hamindi yanggorfi wakimareandfi. Ranifei nimorehfi nindowenihfi afindi ranai ahandfi hoafifi himborimbo asu ahefi fiambe angünfi ra aboedifembohünda ahambo sowana masinefi.

16 Nga afindimbo Sisas ai nindou kifefoefekoate-reandühi Godimbo didibafifembo aimbo huhani.

*Sisas ai nindou mamfi yirfi warfi moaruwaimbü aboedimarifi
(Matyu 9:1-8; Mak 2:1-12)*

17 Mamimbo Sisas ai nimorehfi nindowenihfi ranaheimbo yamundeandürühi nimarwane, asu ranihü Farisi nindou-yomo Suda-yafe ahinümbfi hohoanimo yamundu-rundeimbi-yomo ranai mamarimo. Bidifirifi ai munguambo ngoafifi Gariri hifambe adaburo ranambeahindi, bidifirifi ai Sudiahündi asu bidifirifi Serusarem ngoafihündi raniyomo ranihü mamarimo. Ranifo asu nindoweyi fiambe angünfi moaruwai amarondürfi ra aboedifembohünda Adükarindi nginindi ranai Sisasindi fiambe mamaro.

18 Nindou b+d+firi ai nindou mamî yir+warî moaruwaimbü Sisasîndî hanğifoanî saföefimbo yahomo houmbo safisendîwamî nandu sowaründümo mahomo.

19 Asu nîmorehî nindowenihî afîndî ranai gümar+hi-ndamboemo ai ahambo semündü hîfombo nafî ra hoeifekoate-yomondühîyomo, asu ahambo worîwamî sowaründümo mahafomo. Ranîyomo ai woteimî fifahîrîhoemo mburu ranî nafî nindou-mayu ra safisendî-mayo ranî kameihî nindou-mayei ranahei mbusümo Sisasîndî wagabe masaföarüwuri.

20 Sisas ai ahamundî anîhondümböfe hohoanîmo ranahambo ndare hoeireapurani mayoa, nindou-mayu ranahambo hoafiyundühî yahuya, “Wandafî, sîhafî moaruwai hohoanîmo ranahambo amboawi samboanahî,” mehundo.

21 Suda-yafe ahînümbî hohoanîmo yamundu-rundeimbi-yomo asu Farisi nindou-yomo ai ahamundîhoari sîmborî hoafîndurü-yafundühî yahomoya, “Nindou nda nîni nindouyu God nahurai hoafiyuhî ranînambo ahambo tirafoarirî ndana? God yangîrî anîmbo moaruwai hohoanîmo ranahambo amboawi mbüsümbuisî!” mehomo.

22 Sisas ai ahamundî hohoanîmo amaropurî ranahambo fifîre haya ahamumbo hoafiyupurühî yahuya, “Se ra nîmboemo yahurai raru hohoanîmoemo rana?”

23 Ro hoafiyahühîya ‘Sîhafî moaruwai hohoanîmo ranahambo amboawi’ asahîyo asu ‘Botîyafö hawa hafî’ asahîyo, yimbu ra hoafimbo ro ŋgînîndeimb-anahî. Asu yimbu

hoafi ra hoafimbo nahan+yo hin+ng+rouayo asu nahan+yo tinjumbayo? Yibobo ra ro hoafindahani an+hondumbo tükündifemboe.

²⁴ Se Nindou Hondü ro ngin+ind+ masaham+ind+hi moaruwai hohoan+mo amboawi yaho hoaf+mbohünda ranahambo s+hamumbo nafuimbo ro nindou nda aboed+nd+hin+mboyah+,” mehu. Rani+yu asu ai nindou yir+war+ moaruwaimbü-mayu ranahambo hoaf+yundühi yahuya, “Haponda ro s+hambo hoafehan+ni, bot+yafo s+hafi saf+sendi ra sowand+fi hawa ngoaf+nambo ngafi,” mehundo.

²⁵ Hoafi ni+ngoambe munquambo nindou-mayei ranahei wagabe bot+fi ahand+ saf+sendi ra semündü haya God+imbo aboed+ ham+nd+ani yahuhü ngoaf+na mahu.

²⁶ Rani+yei asu munquambo nindou ranai munguna yahurai af+nd+ ham+nd+ mahepünehind+! Ai rani+moatükun+imbo ngusüfo kibod+ri+foar+hindühi God+imbo aboed+ani seihüya, “Rani+poan+imbo moatükun+ haponda hoeimar+hund+,” masei.

*Sisas ai Rifaimbo ahambo süngufimbo mborai mehundo
(Matyu 9:9-13; Mak 2:13-17)*

²⁷ Rani+moatükun+ ai refe hayamboyoane ranambe Sisas ai hu hoeirirane nindou mam+ ahand+ ndür+ Rifai takis kaki semündü-randeimbi ai ahand+ ratüpuri worambe mamaru. Sisas ai ahambo hoaf+yundühi yahuya, “Se wand+ süngu mborai,” mehundowamboyu.

28 Asu Rifai ai botifi haya muṅguambo moatükunî yare kokosifoare haya Sisasiṅdi süṅgu ndamefiyu.

29 Raniyu asu Rifai ai ahandî worambe Sisasiṅbo sesi afiṅdi siṅdiṅmarandi. Raniyomo asu nindou takis kaki sowandümo-rundeimbi-yomo asu nindou amurî raniyomo ai sesi ra ai-babidiṅbo niṅmarimo masowasümo.

30 Raniyomo Farisi bidiṅfirî raniṅ rotu-ambeahindi-memo-yomo asu ahinümbi hohoanimo yamundu-ndeimbi bidiṅfirî-yomo ranai Sisasiṅdi süṅgururü-rundeimbi-memo ranahamumbo momorî hoafiṅyomopurühi düdurüpurühi yahomoya, “Se ra niṅboemo takis kaki sowandümo rundeimbi-anemo asu nindou amurî moaruwai hohoanimoyomo-rundeimbi-anemo raniṅ-babidiṅbo sesi sowasümo hoe siṅdiṅmo arunda?” mehomopurî.

31 Sisasiṅ ai ahamumbo hiṅhiṅre hoafiṅyupurühi yahupurîya, “Nindou aṅgüniṅkoate ana, moai dokta sowana hei riṅhündi, ṅga aṅgüneimbi-anei hei arṅhündi.

32 Ro tükümeheandiṅ nda nindou aheihoarimboya ro mbumundiṅ nindou-aneṅfi sei arṅhündi ranaheimbo awi se moaruwai hohoanimo hiṅniṅgriṅhindühi aboediṅ hohoanimoyei sahehea tüküyaheambo yahipoaniṅ, ṅga waniṅ. ṅga ro moaruwai hohoanimoyeimbiṅ nindou ai aboediṅ hohoanimo süṅgumbeyahindiṅ sahehea tükümeheandane,” mehupurî.

*Sisas ai sesɪ wehɪ nɪŋgombo hoafi
yamundɪmareandi
(Matyu 9:14-17; Mak 2:18-22)*

³³ Raniyei asu nindou biɖifiɾi ai Sisasiɱbo hoafiyeihɪ seiya, “Nindou biɖifiɾi Sonɱbo sɔŋgrurɔ-rundeimbi ana afɪndɱbo sesɪ wehɪ nɪŋgomombo Godɱbo yangɾi dɪdɪbafi-yomondɯhanemo. Asu nindou Farisi-yomondi hohoanɱmo sɔŋgurundeimbi-ranai-amboanɪ maru ranɪ sɔŋguru arundi, ŋga sihambo sɔŋgurunɱni-rundeimbi aiana sesɪ sowasɔmo hoe siɱɪndɱmo rundɯhanemo?” maseiamboyu.

³⁴ Asu Sisas ai aheimbo hoafiyundɯrɯhi yahundɯriya, “Asu se ra nindou mamɪ ai nɪmorehɪ semɪndɱbo yahuanɪ ranɪ-siɱboanɪ sesɪ afɪndɪ raraorɪhindɯhɪ ŋgunindɪ afandɪhindɪ ranaheimbo sesɪ wembopo ndahɯmɯndihɯndɯri mamandiyo sapo nindou nɪmorehɪ semɪndɱbo-mayu ranai ai-babiɖɱbo nɪmanduanɪ? I, ra wanɪ.

³⁵ Ŋga sɔŋgunambo nɪmorehɪ semɪndɱbo nindou ranahambo ndowarɪndɯmo gorɯgoanɪni ŋgomondanɪ ranɪ-siɱboanɪ anɱbo ai sesɪ wehɪndeimboyei,” mehu.

³⁶ Asɯkaiyu Sisas ai aheimbo ŋgorɯ kafoe fe hoafi hoafiyundɯrɯhi yahundɯriya, “Nindou mamɪ ai-amboanɪ moai hoearɪ siɱborɪndambo buramɯndɪ haya asu ŋgisiɱharɪ hoearɪ wamɪndafi ambe anɱgo ranɪfihɪ pare haya kakiyu randɪ, ŋga wanɪ. Ai rawareandɪ ana, hoearɪ siɱborɪ-mayo ranai bundeandanɪ asu

sĩmborĩ hoearĩ ranai ŋgĩrĩ wamĩndafĩ
hoearĩ-mayo ranĩfihĩ sĩmonŋgorĩ-ndamĩndo.

³⁷ Asu nindou ŋgorũ ai wain boboe sĩmborĩ ra
sapo wamĩndafĩ nĩnĩhondĩ hoearĩ hĩpĩrĩ wain
keferandeimbĩ-mayo ranambe karareandĩ ana,
sĩmborĩ wain ranai wamĩndafĩ wain hĩpĩrĩ ra
borĩndeandũhĩ wain ranai hĩfĩnĩ keboendũhĩ
wamĩndafĩ hĩpĩrĩ-mayo ra moaruwaindĩmboe.

³⁸ Ŋga sĩmborĩ wain boboe ranana sapo
sĩmborĩ nĩnĩhondĩ hoearĩ hĩpĩrĩ-mayo ranambe
anĩmbo kefemboane!

³⁹ Nindou ai wamĩndafĩ wain ra sũmũndĩ
hayambo ana, ai ŋgĩrĩ sĩmborĩ sĩmĩndĩmbo
yifirĩndu. Ai hoafĩyuhĩya, ‘Wamĩndafĩ wain-ane
aboedayo,’ mbũsũmbui,” mehundũrĩ.

6

*Moanĩ ŋgoafĩmbo nĩmarĩ sihĩ Sisas ai wit
nũmbũrambe mahu
(Matyu 12:1-8; Mak 2:23-28)*

¹ Moanĩ ŋgoafĩmbo nĩmarĩmbo sihĩ Sisas ai
wit nũmbũrambe mahu. Ranĩyo asu ahambo
sũngrurũ-rundeimbĩ ai wit hĩsĩ ra warĩhũ
hũrũndũmo mburu warĩ dũdũhũru hĩpĩrĩ ra
horĩmarĩhoayowa safĩ yangĩrĩ masowasũmo.

² Ranĩyomo asu Farisi nindou bĩdĩfĩrĩ ai
dũduyafundũhĩya, “Se nĩmboe ranĩ-moatũkunĩ
ra rawarundĩ rana? Yĩhoefĩ ahĩnũmbĩ
hohoanĩmo ranai yahoya moanĩ ŋgoafĩmbo
nĩmarĩmbo sihĩ ranĩ-moatũkunĩ refepoanĩ
meho,” mehomondamboyu.

³ Asu sĩmborĩ Sisas ai hoafĩyupurũhĩ yahuya,
“Awi se moai bukambe hoeirundĩyo sapo Defĩt

ai ahandi nendi bidingiri-babidimbo
wembombuyuhü ramareandi hoafi rana?

⁴ Sapo ai Godindi worambe kefuai hüfu
Godimbo sihefeimbihündi bret mengoro ra
semündü sesühi asu ahandi nendi
bidingiri-memo ranahamumbo amboani
masagapuri. Yihoe fi ahinümbi hohoanimo
süngu amboani nindou amuri ai ngiri
refimbihündi bret ra dagüdi, nga moani
Godimbo sesi sihou-rundeimbi yangiri animbo
bret ra dowadumboemo,” mehupuri.

⁵ Asu Sisas ai hoafi moendireandühi
hoafiyuhi yahuya, “Nindou Hondü ranai ana
moani ngoafimbo nimarimbo sihi ra ai
nimindani,” mehu.

*Sisas nindou war moaruwaimbü aboedimariri
(Matyu 12:9-14; Mak 3:1-6)*

⁶ Ngorü moani ngoafimbo ninari sihi Sisas ai
Suda-yafe rotu worambe kefuai hüfu nimorehi
nindowenihimbo yamundi-mareandüri. Ranühi
nindou mami warihondü war ahandi ranai
moangorifoareri haya mamaru.

⁷ Suda-yomondi ahinümbi hohoanimo
yamundu-rundeimbi bidingiriyomo asu Farisi
nindou-yomo ai nini nafisüngundihuri
Sisasimbo papi-hoafindihuri yahomo houmbo
mamarimo. Raniyomo ai moani ahambo
himboarinambo yangiri hifandirürühi
mamarimo Sisas ai moani ngoafimbo
nimarimbo si ranihü nindou aboedireandihüpo
yahomo houmbo.

⁸ Asu Sisas ai ahamundi hohoanimo ra
fifirehayambo-wambo nindou-mayu

ranahambo hoafi+yundowohü yahuya, “Boti+yafo hawa ndühi wagabe sühüfi,” mehundo. Rani+yu asu nindou-mayu ranai botifi hüfu wagabe manüngu.

⁹ Ramefi-yuwamboyu Sisas ai ahamumbo hoafi+yupurühi yahuya, “Ro sihamumbo düduweheandi: ninimoatükunimboyo sihefi ahinümbi hohoanimo ranai yowan moani nimarimbo sihi refepoani mehoa? Farihefemboyo asu moaruwaimbo-femboyo? Nindou mamindi yangiri niñgombo ra didiboado-femboyo asu yembüfemboyo?” mehu.

¹⁰ Ai ahamumbo munguambo türapurani mayowamboyu asu nindou-mayu ranahambo hoafi+yundowohü yahuya, “Sihafi wara ra ñgurihoefi,” mehundo. Ai rani-süngumareanda, asu ahandi wara ranai asükaiyo aboedimayo.

¹¹ Asu nindou-memo ranai ñgusüfoambe moaruwairapurühi Sisasimbo nüngundihuri yahomo houbombo ahamundihoari wataporimbomarundi.

Sisas ai ahandi hoafi semindi horambo nindou 12 masepurimüнду
(Matyu 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Mami rani-simboani Sisas ai hifi wafuana Godimbo didibafifembo mahafu. Ai nimbokoani Godimbo didibafiyo houbombo sürüfoefembohünda.

¹³ Rani+yo asu simayoambo ai ahambo süñgrurü-rundeimbi-memo ranahamumbo mborai yahupuri hurihepurü haya asu 12 nindou sepurimündühi ahamundi ndüri hoafi

sowandümo homo-rundeimb-anemo yahu
kamafoareapuri.

¹⁴ Saimonimboyu

Pitamboyu-randeimbi-mayu, asu ahandi akidi
Andruyu, Sems, Son, Firip, Bartoromyu,

¹⁵ Matyu, Tomas, Sems Arfiusindi nimori, asu
Saimon Serotihündi raniyomo.*

¹⁶ Sudas Semsindi nimori asu Sudas Iskariot,
sapo Sisasimbo hürütümbi nendi-yomondi
warihüreimbi-mayu raniyu.

*Sisas ai anjünümboyeimbi aboedimareandüri
(Matyu 4:24-25; Mak 3:7-12)*

¹⁷ Sisas ai hifi wafu waminindi ahandi hoafi
sowandümo homo-rundeimbi-memo
rani-babidi hanimo houmboemo asu nindou
bidifiri afindi ahambo sünggrurü-rundeimbi
rani-babidi ndümündühi maningomo. Raniyei
nindou afindi ra Sudia hifihündi,
Serusaremihündi, Tair asu Saidoni-yafe hifihü
siriwara gudikimi ngoafi adaburo
ranihündambo ai-amboani ranihü burimayei.

¹⁸ Asu ai ranihü tükümehindi ra ahandi hoafi
himboryo asu ahei anjüni ra
aboedimbi-reandambo sei hehimboyei. Asu
didiyei moaruwai nendi nimarindürimbo
tjirifo sahümündeimbi ai-amboani
tükümehinda aboedimareandüri.

¹⁹ Muṅguambo nindou ranai ahambo
sindi-hori marihündi ra sapo ahandi
fiambeahindi ḡginindi ranai kosifoendühi

* **6:15:** Serot ai Suda-yafe amoaoyomondi hohoanimo yangiri
süngufembo hohoanimo-memo. Ai Israer Romiyomondi gafman
hoarehi njngombo moei mehommo.

aheimbo aboedireiri marandamboyei. Raniyo
Sisas ai munguambo nindou aboedimareandüri.

*Hihifi hihifi asu tihirifo tükündifemboe hoafi
(Matyu 5:1-12)*

²⁰ Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi-memo
ranahamumbo himboari pareapuri nüngumbo
hoafiyupurühi yahuya,

“Se didemo napokoate-ayomo seana
hihifi-hihifi-mbemondamboane,
nga haponda God nginindi hifandarandi ra
siamund-ane.

²¹ Se didemo haponda wembomboemo seana
hihifi-hihifi-mbemondamboane,
nga seana bodoweimbi ningomboemo!

Se didemo haponda arani-aranemo seana
hihifi-hihifi-mbemondamboane,
nga seana tikifinambo ningomboemo!

²² Didemo sihamumboya Nindou Hondumbo
süngururü rundeimb-anemo mbiseihi
asu rani süngumbo sihamumbo
yiboarukorhipuri,
nginindi hoafiyahüpuri asu seana
moaruwai-anemo sei hoafayei ana,
se hihifi-hihifindimo.

²³ Rani-moatükuni ra rawefeyo ana, se
hohoripi-hohoripi-ndimondühi
hihifi-hihifindimo nimboe sapo sihamundi
takini afindi sunambe begoripuri. Nimboe sapo
ahei amao mam amboani Godindi hoafi
hoafiyomo-rundeimbi ahamumbo
rani-moatükuni ramarhindi.

²⁴ Se didiyei haponda napo afindeimbayei,
seana hipoanimoembou-anei!

Sapo seana hapo yangiri animbo
tini rifokoate-fi handihi nimboeimboyei.

- ²⁵ Se didiyei haponda bodoweimbaye, seana
hipoanimoembou-anei!
nimboe seana sapo wembombondeimboyei!
Se didiyei haponda tikifi-hoafinambo amarei,
seana hipoanimbembou anei!
Nimboe sapo seana arani-aranindeimboyei!

- ²⁶ Nindou ai sheimbo haponda aboed-anei sei
hoafiyei arihundi, seana
hipoanimoembou-anei!
Nimboe ahei amao mam amboani
Godindi hoafi tikai
hoafiyomo-rundeimbi-memo
ranahamumbo amboani yahurai rasei
marihundane,” mehu.

*Shei hurütümbi ranaheimbo ngusüfo
pandihindüri
(Matyu 5:38-48; 7:12a)*

²⁷ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Se didiyei
wandi hoafi himboriyei arihundi sheimbo ro
hoafayah: Nindou didiyei shei hurütümbaye
ranaheimbo se hipoambo-ndihindüri. Nindou
didiyei sheimbo yiboaruko-arihindüri
ranaheimbo se ngusüfo pandihindürühi
hipoambo-ndihindüri.

²⁸ Nindou didiyei sheimbo hoafinambo
moaruwaimbo-arihindüri ranaheimbo se God ai
aboedi-aboedimbi-rea-ndüramboane mbi-sei. Asu
nindou didiyei sheimbo
wudipoapofe-ndürikoate-aye
ranaheimbohünda se Godimbo didibafindei.

29 Asu sɪhambo nindou ŋgorü ai mamɪ koaihoanɪ harɪnduanɪ asükai ŋgorü koaiho amboanɪ hɪhɪrɪndowandanɪ ranɪfihɪ harɪmbiyuwamboane. Asu nindou ŋgorü ai sɪhafɪ ŋgɪsɪharɪ hoearɪ ndemünduanɪ ana, asükai sɪhafɪ siot ŋgorü-amboanɪ mbɪsemündu-wamboane.

30 Nindou dɪdɪyei sɪhambo nɪnɪ-moatükunɪmbo düdudahindanɪ ranaheimbo munɟuambo dabadürɪ. Asu nindou ŋgorü ai sɪhafɪ nɪnɪ-moatükunɪ napo ndemünduanɪ asükai hɪhɪrɪfe semɪndɪmbo hoafɪpoanɪ.

31 Asu se nindou bɪdɪfɪrambo ai wambo ranɪ-moatükunɪ rambɪrɪhindɪ asafɪ ra se aheimbo ranɪ-süŋgundowandɪ.

32 Se nindou sɪheimbo hohoanɪmoyei-rɪhündeimɪ ranɪ nindoumbo yangɪrɪ se hohoanɪmoayei ana, ŋgɪrɪ ranɪ süŋgu sɪheimbo aboed-anei mbɪsei. Nindou moaruwai hohoanɪmoyei-rɪhündeimɪ amboanɪ nindou dɪdɪyei aheimbo hohoanɪmoyei-rɪhündeimɪ aheimbo yangɪrɪ hohoanɪmorɪhündürɪ rɪhündühanei!

33 Asu se nindou sɪheimbo dɪdɪboado-rɪhindürɪ arɪhündɪ ranaheimbo yangɪrɪ se dɪdɪboado-arɪhindürɪ ana, asu ŋgɪrɪ ranɪ-süŋgu aheimbo aboed-anei mbɪsei. Nindou moaruwai hohoanɪmoyei rɪhündeimɪ amboanɪ ranɪ süŋgurühi hündühanei!

34 Asu se nindou dɪdɪyei ranaheimbo nɪnɪ-moatükunɪ ndahundürü mbundɪhumbo hɪhɪrɪndɪhu ndahumɪndefɪ sei hehi hohoanɪmoyeiɪ aheimbo yangɪrɪ sahündürɪ arɪhündɪ ranɪmbo ŋgɪrɪ sɪheimbo aboed-anei

mbisei. Nindou moaruwai
 hohoanimoyei-rihündeimbi amboani nindou
 bidifiri moaruwai hohoanimoyei-rihündeimbi
 ranaheimbo sahündüri rihündühanei, ra
 aheimbo masehindi nahurai hihirife
 semindimbohünda!

³⁵ Yowani, nga se nindou didiyei sheimbo
 hürütüri-hündüri-rihündeimbimbo
 hipoambondihindüri. Asukai ninimoatükun
 nindumbo sai mburimbo se yowani bidifiri
 moatükun hihirife semindimbo
 hohoanimoyopoi. Rananimbo se takini afindi
 ndahümündi mbundihü asu God Nimamo
 Hamindi ranahandi nimorindamboyafi.
 Nimboe aiana nindou didiyei hihifio-rakoate
 asu moaruwai hohoanimoyei-rihündeimbi
 ranaheimbo aboediyuhani.

³⁶ Se hipoambondo ndandi shafi ape
 ai-amboani hipoambore arandi nou.”

*Nindou ngoründi niŋgo ra türüfoefihü
 papi-hoafipoi
 (Matyu 7:1-5)*

³⁷ “Se yowani nindou ngoründi niŋgo ra
 türüfoefihü papi-hoafipoi. Asu rananimbo
 ngori God ai shai niŋgo ra türündandürühi
 papi-hoafindandüri. Se yowani nindou
 ngoründi niŋgo ra yibobofeihü moaruwai-ane
 yaho hoafiyopoi. Asu rananimbo ngori God ai
 shafi niŋgo ra yibondeandühü moaruwai-ane
 mbüsu. Se nindou bidifiriyei moaruwai
 hohoanimo ranahambo amboawi aseianimbo
 God ai-amboani shai moaruwai hohoanimo
 ranahambo amboawi mbüsümbui.

38 Se nindou bɪdɪfɪrambo asahündürɪ anɪmbo asu God ai sɪheimbo dagadürɪmbui. Refe süngu ana se afɪndɪ hamɪndɪ anɪmbo ndahümɪndeimboyei. Sapo se anɪhondümbö nindou farahhindɪ ranɪ sɪmogodühɪ anɪmbo sɪhei warambe babɪboai pɪtapɪndɪmboe. Se nɪnɪ sɪmogodühɪyo nindou bɪdɪfɪrambo farɪhehindɪ süngu-anɪmbo God ai sɪheimbo ranɪ sɪmogodühɪ randeandürɪmbui,” mehu.

39 Asu Sisas ai ahamumbo kafoefe hoafɪ nda hoafɪmepurɪ: “Nindou mamɪ hɪmboatɪharɪ ai ŋgɪrɪ nindou ŋgorü hɪmboatɪharɪ-mayu ranahambo nderümündɪ haya nafɪ nafuindu ŋgu. Asu ai rawareandɪ ana, yɪboboambo hoe apoarambe pɪndamboyafanɪ.

40 Yamundɪfe nɪmorɪ ai ahambo yamundɪrɪ-randeimbi-mayu ahandɪ nɪmoamoyupoanɪ, ŋga muŋguambo yamundɪfe nɪmorɪ ahei yamundɪfe ratüpurɪ ra muŋgundoanɪ ana, asu aheimbo yamundu-rundeimbi-memo nahuraindeimboyei.

41 Asu se nɪmboe nindou ŋgoründɪ hɪmboarambe düdübudɪ akɪdou afoeru ranahambo yangɪrɪ hɪmboapoyafühɪ asu sɪhafɪ hɪmboarambeahɪ nɪmoko bɪdɪfɪrɪ afoero ranahambo hoeifekoate-a?

42 Nüŋgundo nindou ŋgorümbo hoafɪndafühɪya, ‘Wandafɪ, awi sɪhafɪ hɪmboarambeahɪ düdübudɪ akɪdou afoeru ra hündɪhehinɪ samboanahɪ,’ mambɪsafɪ sɪhafɪ hɪmboarambeahɪ nɪmoko bɪdɪfɪrɪ afoero ra sɪhafɪhoari hoeifekoate-a? Seana yimbu yafambeimbi nindou-anafɪ! Weaŋgurühɪ se

boatei-animbo sihafî himboarambe nimoko
 bidifiri afoero ra hündühoefi
 mbundambo-animbo asu nindou ngoründi
 himboarambe düdübudi akidou afoeru ra
 wudipoapondo hoeindowandühi
 hündühoefindo,” mehu.

*Nimi-ane asu ahandi hisi ranane
 (Matyu 7:16-20; 12:33-35)*

⁴³ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Nimi mamî
 aboedi hamindi ai ngiri hisi moaruwaimbü
 niŋgo. Asukai nimî mamî moaruwai ai-amboani
 ngiri hisi aboedeimbi niŋgo.

⁴⁴ Muŋguambo nimi ra ahandi hisayo rani
 süngu-ane türüfoefehi awi rani nimi-ane eho.
 Se ngiri nimi hisi fik ra tihoari tihoareimbi
 nimi-fihindi hüründandifi, asu ngiri yukui
 amuri nimi-fihindi hüründandifi.

⁴⁵ Nindou aboedi ai ahandi ngusüfoambe
 hohoanimoambeahi aboedi moatükunî arühayo
 ranane bokarîhai arandi, nga asu nindou
 moaruwai ai ahandi ngusüfoambe
 hohoanimoambeahi moaruwai moatükunî
 arühayo ranane bokarîhai arandi. Nimböe sapa
 nine-moatükunîyo ngusüfoambe
 hohoanimo-ambeahi amaro ranane asu
 yafambe ai weindahî hoafîyo arandi,” mehu.

*Nindou yimbu worimborini-rinandeimbi
 (Matyu 7:24-27)*

⁴⁶ Sisas ai yahuya, “Asu se nimboe wambo
 ‘Adükari, Adükariyei rihündühi asu wandi
 hoafayahî ra süngufekoate-ayeia?

⁴⁷ Nindou düdi ai wambo sowahi tüküfi wandi
 hoafi himborîyu mburambo rani sünguareandi

anĩmbo asu ro ai nũngunahurai nindouayu ra
sĩheimbo nafuindamboyahĩ?

⁴⁸ Aiana sapo nindou worĩmbombo yahuhaya
hĩfambe ndihĩ ragu kakĩra hanũ mburambo
kambohoanĩ nĩmoeiwamĩ mafemburĩfiyu
nahurai-ani. Hoe ranai afĩndĩ hohoumboyohũ
worĩ ranahambo harĩyo randa moai fĩfĩmĩyo,
nĩmboe sapo ai wudĩpoapore worĩmbora
hayambowambo.

⁴⁹ Nga asu nindou dũdi wandĩ hoafi
hĩmborĩyu mbura ranĩ sũngufekoate-ayu aiana
sapo nindou worĩmbombo yahuhaya
kambohoanĩ wudĩpoapofe
feburĩfekoate-yuwanĩ asu hoe ranai
hohoumboyohũ worĩ ranahambo harĩyo
randanĩ moanĩ mamĩharĩ bĩramĩndĩ pĩrĩmayo
nahurai-ani. Asu bĩramĩndĩ pĩrĩmayo ra moanĩ
afĩndĩ hamĩndĩ mamĩkarĩ pĩrĩmayo!” mehu.

7

*Sisas ai ami-yafe bogorĩndĩ ratũpurĩyu-randeimbĩ
dĩboadomarĩrĩ
(Matyu 8:5-13; Son 4:43-54)*

¹ Sisas ai nĩmorehĩ nindowenihĩ ranĩ hoafi ra
hoafi yundũrĩ mbura Kaperneamũhĩ hu
tũkũmefiyu.

² Nindou mamĩ Romĩhũndĩ ami-yafe bogorĩ
ranĩhũ manũngu. Ranĩyu ahandĩ
ratũpurĩyu-randeimbĩ ngusũfohũndĩ ranai
anũnũmboyohũ yĩfĩmbo yangĩrĩmayu.

³ Ami-yafe bogorĩ ai Sisas ranĩhũ anũngu hoafi
ra hĩmborĩyu haya ranĩyu ai Suda-yafe bogorĩ

bidiŋiri koamarīhepura ahambo hoafiṁbo
mahifomo. Rananṁbo ahandi
ratūpurīyu-randeimbi ra
aboediṁbirir-amboane yahu haya.

⁴ Ai homo Sisas sowahi tüküyafu watīharürühi
yahomoya, “Ai nindou aboed-ani, ṅga se
ahambo fandīhawori.

⁵ ṅga ai Suda yihoefiṁbo ṅgusüfohö
pareamuni-randeimb-ani. ṅga aiyu yihoefi rotu
wori ra woriṁbomarandi,” mehomondamboyu.

⁶ Raniyu Sisas ai rani-babidi hu worikiṁi
tüküfiyuanī ami-yafe bogori ai ahandi ṅgunindi
Sisasṁbo hoafiṁbo koamarī-hepura homo
hoafiyomondühi yahomoya, “Adükari, ambe se
tiṅiriṁfondamboyaŋi, ṅga ro nindou aboediyahi
aniṁbo wandi worambe madüğüfi, ṅga ro moai
muṅgona wandi worina didifi sahehea
hohoaniṁmoyahi.

⁷ Ranṁboanahi ro aboedi
hamindi-yahanṁbo sihambo sowana
madiḍiḍi. ṅga moani se hoafi-yaṅgiri
hoafindafani wandi ratūpurīyu-randeimbi ai
aboediṁbiyu-wamboane.

⁸ Niṁboe ro-amboani nindou wandi niṁoamo
ndüreimbi-memo ranahamundi hoarehanahi,
ṅga asu ami-anemo wandi hoarehemo.
ṅgorüṁbo hoafindahühi, ‘Se hafi,’ mbisahanī ai
hu randühani. Asu ṅgorüṁbo hoafindahühi ‘Se
sinifi,’ mbisahanī ai süni randühani. Asu wandi
ratūpurīyu-randeimbiṁbo
hoafindaha-ndowohüṁbo, ‘Rani-moatükuni
raro,’ sahanī, ai rareandühani,” mehu.

⁹ Asu Sisas ai rani hoafi ra hiṁboriyu haya

nindou ranahambo afindi mahepünifiyu. Raníyu híhírifi nímorehí nindowenihí afindi ranaheimbo hoafiyundürühí yahuya, “Ro síheimbo hoafayahi. Ro moai aníhondümbofe ndahurai ndühí hoeiríheandi, Israeríhündí amboani, nga wani,” mehu.

¹⁰ Nga sapo nindou ami-yafe bogori ai koamaríhepurí ranai homo worambe hoeirüwurane asu aboedímayu.

Nímorehí kaindí nímorí Sisas ai yífíhündí botímarirí

¹¹ Refe hayamboyoane, asu süngunambo ranambe nímai Sisas ai ngoafi mamí ahandí ndürí Nen ranínambo botífi mahafu. Ahambo süngururü-rundeimbíyomo asu nímorehí nindowenihí afindímayeri raníyeri ai mamí mahahüsi.

¹² Sisas ai ndeara ngoafi ginírí nafítambekímí tüküfiyuane asu ngoafambe-ahíndí araníhoafi yasímondí ranai tükümefeyo. Yífi nímoko ranana sapo nímorehí kai-mayo ranahandí nindowenihí nímorí moaní mamí hamíndí-mayu ranaiyu. Raníyo asu nímorehí nindowenihí afindi raní ngoafíhündí ranai nímorehí raní-babídímbo mamarei.

¹³ Asu Adükari ai nímorehí ranahambo hoeireanda mayoa asu ahambo ngusüfoambe afindi hípoamboreandühí hoafiyundühí yahuya, “Se yowani araníndafíndo-mboyafi,” mehundo.

¹⁴ Raníyu Sisas ai hu yífi safísendí-mayo ra sündímareanda asu nindou yífi nímoko masowandümo-memo ranai ngíngíníru

manĩngomo. Ranĩyu Sisas ai hoafi-yuhĩ yahuya, “Nindou hoarifi ro sihambo hoafehanini se haponda botiyafo,” mehundo.

¹⁵ Ranĩyu asu yifi-yumbi nindou-mayu ranai botifi nĩmarũbo wataporĩmayuamboyu asu Sisas ai nĩmorĩ ra ahandĩ hondandĩ warĩhũmariri.

¹⁶ Ranĩyo asu nĩmorehi nindowenihĩ afĩndĩ ranai ŋgusũfo kiki-foarĩhindũhi Godĩmboya aiana aboed-ani sei hoafi-yahũndowohũ seiya, “Ahandĩ hoafi hoafi-yu-randeimbĩ adũkarĩ hamĩndĩ ai yihoefĩ mbusũmo tũkũmefiyu! Ai ahandĩ nendĩ ranaheimbo aboedambofe-ndũrĩmbo tũkũmefiyu-ane!” masei.

¹⁷ Sisas ai ranĩ-moatũkunĩ rawareandĩ hoafi ranai muŋguambo Sudia hifi asu ranĩ hifi-kĩmĩ adaburo ranambe yaŋgorĩ wakĩmareanda hĩmborĩmayei.

*Son hundũrũra-randeimbĩ ai ahambo
sũŋgrurũ-rundeimbĩ yĩmbu Sisas sowana
koamarĩhepĩrĩ
(Matyu 11:2-19)*

¹⁸ Sonĩmbo sũŋgrurũ-rundeimbĩ ai muŋgu moatũkunĩ tũkũmefeyo ra ahambo wataporĩmbomarurĩ.

¹⁹ Ranĩyu asu Son ai ahambo sũŋgrurũ-rundeimbĩ nindou yĩmbu mborai yahupĩrĩ hũrũhepĩrĩ haya Adũkarĩmbo dũdufimbõhũnda ahambo sowana koamarĩhepĩrĩ. Ahandĩ Adũkarĩmbo dũdufe hoafi ra yahuraiyo, ‘Nindou nda horombo ro

tükündüfimbui masahî ranîyafi, asu ñgorü
tükündüfimbui mbîsefi hohu hîmbomandefîyo?’

²⁰ Asu ai Sisasîmbo-so tüküyafîneandühî
hoafîyafînandowohü safanîya, “Son
hundürüra-randeimbî ai sîhambo refe
düdufenînimbo yîhoehîmbo koamarîhemuna
masînehî. Se nindou tükündüfimbui mehuyafi,
asu ñgorü tükündüfimbui mbîsefi hohu
hîmbomandefîyo,” masafanî.

²¹ Moanî ranî-sîmboanî hamîndî ranîhü Sisas
ai nîmorehî nindowenîhî afîndî fi
moaruwaimbü, anğünümbî, moaruwai nendî
nîmarümbî ranaheimbo aboedîreandürî asu
hîmboatîharî afîndî ranaheimbo hîmboarî
bîrîhendüranî asükai hîmboarîyei raro
marîhündî.

²² Sisas ai Sonîmbo süngurînrî-rînandeimbî
ranahafanîmbo sîmborî hoafîyupîrühî yahuya,
“Se ñgafanî Sonîmbo hoafîndafanî se
nîne-moatükunî hoeirîne hîmborîyafanî
marînandî ra: Ranî-moatükunî ra sapo
hîmboatîharî ai asükai hîmboarî bîrîhehi
hîmboarîyei, tîñarî moaruwaimbü ai botîyahi
hei, fi moaruwaimbü, mîmanîho masîmeimbî ai
aboedî popoatapo-foarîhi. Hîmbotühüfo ai
asükai hoafî hîmborî-yei, yîfîyeimbî ai yanğîrî
botîyahi asu aboedî hoafî ra nindou
napokoate-yeimbî-mayei aheimbo
wataporîmboyo ramarandî ranahambo.

²³ Nindou dîdîyei wambo
anîhondümbö-arîhindîrî ai-ana
hîhîfî-hîhîfîmbeiyei-amboane!” mehu.

²⁴ Sonîmbo süngurîne-rînandeimbî mefanî
ranai hafandane süngunambo Sisas ai Sonîmbo

nimورهi nindowenihi-mayei ranaheimbo
 hoafiyundürühi yahuya: “Sapo se Son sowana
 nim+woh+ fur+koate-reandüh+ heihü ra se
 nin+moatükun+imboyei tüküfeyoan+ hoeifembo
 sei hehi hohoan+momayei a? Awi se boabodar+
 emündü wer+nambo mboahur+hendani ra
 hoeifemboyei mahei?”

²⁵ Nin+moatükun+ hoeifemboyei se mahei
 rana? Awi nindou hoear+ moan+ ran+poan+ambo
 aboed+ hoear+ yihuruyu haya nünguwani
 hoeifemboyei mahei? Ra wani. Nindou yahurai
 hoear+ aboed+ yihuru-r+hümündeimb+ ana,
 adükari bogor+ndi worambe-ane nimboei
 ar+hündi.

²⁶ Se wambo ndüh+ yar+hi hoafiyahündi+ri
 sapo se nin+moatükun+ hoeifemboyei mahei ra?
 God+ndi hoafi hoafiyu-randeimb+ nindou
 ranahambo hoeifimboyei? Yin+ ra an+hond-ane
 God+ndi hoafi hoafiyu-randeimbanisi, nga ro
 nda siheimbo an+hondümboanah+
 hoafayahandür+. Son aiana God+ndi hoafi
 hoafiyu-randeimb+ nindou ranahambo
 ngasündireimb-ani.

²⁷ Son ranahamboyo God+ndi Bukambe yare
 hoafiyowohü yahoya, ‘Ro nindou mam+ wand+
 hoafi sem+ndi homböhünda koand+hehinan+, ai
 boatei se hokoate-yafambe ngumbui sihaf+ naf+
 naf+rihefemböhünda, ‘meho, ’ mehu.

²⁸ Sisas ai b+d+fi+ri hoafi pareandüh+ hoafiyuh+
 yahuya, “Son ana nindou moan+ adükari
 ham+ndiyu haya asu ai nindou horombo
 man+ngomo ahamumbo ngasündeapureimb-ani.
 Nga asu nindou düdi ai sapo God ng+n+ndi

hifandarandi ranambeahindi akidou aiyu aiana Sonimbo ngasündirumboani,” mehundüri.

29 Muṅguambo nindou ai Sonindi hoafi himboriyeyi hehi asu takis kaki sowandümo-rundeimbi nindou-amboani muṅguambo rarihi hoafiyeyihi seiya, “Yini, Godindi hohoanimo ranana anihondü hondü mbumundane,” masei. Raniyeyi asu süṅgunambo ai ahandi warihü hundürümayeri.

30 Nga Farisi nindou-yomo asu Suda-yomondi ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi-yomo ranai ahamundihoari Godindi hohoanimo ra himbori-yowohü süṅgufembo moei mehomo. Ranimboemo ai moai Sonindi warihü hundürüyomo.

31 Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Nimorehi nindowenih hapodanambe animboei ndanaheimbo ro nini-moatükunifih simongorindihe hoeimandihara? Nindou nda ai nüngunahurai nindouyeyi ndana?”

32 Nindou ndanai ana sapo nimori akidibou ngoafihü ninouyeimbo nahurai-anei. Sapo ai nimareimbo bodimondi nimoakidiboumbo rarihi hoafiyeyiya, ‘Ro sheimbo fufunnambo fufuni-mehundüri, nga asu se moai botiyahi yiriwari moporiyeyi! Ro sheimbo wenjisahoafinambo marihundüri, nga asu se moai aranahoafirihündi rari ranimayeri!’ nahurai-anei.

33 Son sapo nindou hundürüra-randeimbi-mayu ranana tüküfi sesi sesü, wain hoe simindi rakoate-mayua, asu se

hoafiyehüya, 'Ahandi fiambe ana moaruwai nendi nimarimboane,' masei!

³⁴ Asu Nindou Hondü ai tüküfi sesi sesü, hoe sümündi marandambo, asu se hoafiyehüya, 'Nindou ranahambo hoeirihori! Aiana sesi afindi sesü asu nginindi wain hoe sümündi arandi. Aiana nindou takis kaki sowandümo-rundeimb-anemo asu nindou moaruwai woshihoafori hohoanimoyomo-rundeimb-anemo ranahamundi ngunind-ani!' masei.

³⁵ Nga asu nindou didiyei Godindi-mayo fifirife ra anihond-ane sei sahümündimbi aiana rani fifirife ra anihondumbo nafuiyehanei," mehu.

Sisas ai Saimon Farisihündandi worambe mamaru

³⁶ Farisi nindou ai Sisasimbo sesimbohünda ro-dibo dowadifi mehundo-wamboyu asu Sisas ai ahandi worambe hu farifi hafu mamaru.

³⁷ Rani ngoafihü nimorehi mamai ai nindowenihü birabiri hohoanimoyo-randeimbi maningo. Sisas ai Farisi nindoundi worambe sesi sesühi amaru hoafi ra himboriyo haya, asu ai arabasta nimoei kaki afindi fihü semindümbi hipirambe fisinjarümbi moatükuni hipiri tüküre semindi haya maho.

³⁸ Raniyo ai ho Sisasindi daboadani yirikimi ningombo araniyowohü Sisasindi tinari ra ahandi aranhimboaho-mayo ranambo popoaimarandi. Raniyo asu ai Sisasindi tinari ra ahandi mbirinani ranambo ninombirihoyaya yahohaya gedühai mbura wakikihirapirühi

fisiŋarümbi moatükuni ra tiŋari yimbumevani
raniwami kamafoareandi.

³⁹ Asu Farisi nindou Sisasimbo mborai
mehundo ranai rani-moatükuni ramareanda
hoeire haya ahandi fimbo hoafiyuhi yahuya,
“Nindou nda anihondü Godindi hoafi
hoafiyu-randeimbayu ana, ai nine nimorehi
ahambo sündarerü nda fifirindeambui. Asu
moaruwai yahurai nindowenihi birabirümbi
nimorehi aninŋo ranahambo fifirindeambui,”
mehu.

⁴⁰ Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya,
“Saimon, ro sihambo hoafiyoninimbo hoafi
moai siheheandi,” mehindowamboyu. Asu
Saimon ai ahambo hoafiyundühi yahundoya,
“Yini, Yamundo-randeimbi nindou se wambo
ndühi hoafiyafindiri,” mehuamboyu.

⁴¹ Asu Sisas ai piyu haya hoafiyuhi yahuya,
“Nindou yimbu nimbafani henamboyanani ai
nindou ŋgorüdi-mayo kaki simbori hihindihö
ndehoamboehi safani hena masowandifani.
Nindou ŋgorü ai sapo kaki sairandeimbi-mayu
ranahandi-mayo 500 kaki hoari semüdu
süŋgunambo simbori saimbohünda asu nindou
ŋgorü-mayu ranai 50 kaki hoari semüdu
süŋgunambo simbori saimbohünda.

⁴² Nindou yimbu ranai kaki masowandifani ra
simbori hihirife saimbo
kaki koate-mefandamboyu asu nindou ranai
ambe mehupiri. Nindou yimbu ra didi ai
nindou-mayu ranahambo ŋgüsüfo afindi
pamandira?” mehuamboyu.

⁴³ Asu Saimon ai simbori ahambo
hoafiyundühi yahuya, “Ro rarihe

hohoanimoayahî ana, nindou sapo ahambo kaki adükarî masagado ranai-animbo afîndî hamîndî ngusüfo pandirümbui.” Ranîyu Sisas ai yahuya, “Yîni, se anîhondümboanafî hoafayafî,” mehu.

⁴⁴ Ranîyu asu ai nîmorehî-mayo ranahambo sowana hîhîrîfîhî Saimonimbo hoafîyundühî yahuya, “Se nîmorehî ndanahambo moai hoeirowandîyo? Ro sîhafî worambe mafareheandî, nga asu se moai wambo hoe sawandîrî wandî tîjarî popoaimbohünda. Nga asu nîmorehî ndanaiyo wandî tîjarî ra ahandî aranîhimboahonambo popoaira mbura ahandî mbîrînanînambo gedümarandîrî.

⁴⁵ Seana moai wambo sowandîfîndîrî worînrîrowandîrühî wakîkîhîrandîrî, nga wanî. Nga nîmorehî ndanai ana ro sühühambe peyo haya wandî tîjarî ra moai wakîkîhî hîningîreandî, nga wakîkîhî hoafîna hohombo haponda tükefeyo.

⁴⁶ Se moai wambo mbîroambe kefembohünda orif nîmî hîsî boboe dîdîboadîro sîhawandî, nga nîmorehî aiyo wandî tîjarî ra fîsîjarümbü moatükunî ranambo kamareandîrî.

⁴⁷ Ranîmboanahî ro sîhambo hoafehanîni, nîmorehî ndanai ahandî hohoanimo moaruwai afînd-ane, nga ranahambo God ai amboawi mehu. Nîmboe sapo ai wambo ngusüfo afîndî pamareandîrî. Nga asu nindou daboe ahambo moanî akîdou yangîrî amboawi yahoweimbi nindou ana ai moanî akîdou yangîrî ngusüfo pareandîrühani,” mehu.

⁴⁸ Ranîyu asu Sisas ai nîmorehî-mayo ranahambo hoafîyundowohü yahuya, “Sîhafî

hohoanimo moaruwai ranana ro amboawi samboanahi,” mehundo.

⁴⁹ Raniyo asu nindou bidingiri sesi fondikimi mamarimo ranai ahamundi mbusümo hoafiyomondühi yahomoya, “Nindou nda düdi moaruwai hohoanimo amboawi yahu aranda?” mehomo.

⁵⁰ Nga asu Sisas ai nimorehi-mayo ranahambo hoafiyundühiya, “Sihafi anihondumbofe hohoanimo ranamboyo sihaf moaruwai hohoanimo ranambeahindi aboedambo-maricheanini, nga se ngusüfo afurindo kundo hawa ngafi,” mehundo.

8

Nimorehi bidingiri ai Sisas-babidimbo mahei

¹ Ranümbi ra kikefoendane, asu süngunambo Sisas ai adükari ngoafi asu akidou ngoafi ranambe huhü God nginindi hifandarandi ranahambo wataporimbo-marandi. Sisasimbo süngururü-rundeimbi 12 ai Sisasindi süngu mahomo.

²⁻³ Raniyei asu nimorehi bidingiri didiyei moaruwai nendi nimarindüreimbi asu angüni moaruwaimbü Sisas ai aboedimarearü amboani ahandi süngu mahei. Nimorehi-maye ranai ana Maria Makdarahündi, sapo Sisas ai moaruwai nendi 7 ahandi fiambeahindi raguanambo-reandeimbi-mayo ranayo, Soana, Kusandi nimorehi, nindou ranai Herodindi wori hifanda randeimbi-mayu ahandi nimorehiyo, Susana asu nimorehi bidingiri sapo ahei kakinambo Sisas asu ahandi hoafi sowandümo homo-rundeimbi

far:hehipuri-r:hündeimbi-mayei amboani
ai-babidi mahei.

*Nindou sesi ahuri nümbürambe bubumafoareandi
kafefe hoafi
(Matyu 13:1-9; Mak 4:1-9)*

⁴ Nindou afindi ranai ngorü ngoafihündi
ngorü ngoafihündi kikirihfekote Sisas sowana
nübünü tumarhinda, ndani kafefe hoafi
hoafiyundürühi yahuya,

⁵ “Nindou mamü ai sesi ahuri semündü hu
bubufareandane, asu bidifiri nafikimü
pütapi mayo. Nindou ai hahabodeihü
pütapiyeiane, asu ndu ai nimoamonindi pühüyei
masahüsi.

⁶ Bidifiri ahuri ranai nimo ei boatifowamü
pütapiyo mbura tüküfehündamboyo asu
yapataparimayo hifi ranai hoe puiri-koate
niñondi hamindiwambo.

⁷ Asu bidifiri ai wohi tihöari tihöarümbi
ninouyoambe pütapiyo mbura rani dibore
tüküfihüyo asu wohi ranambo
gabudi-mafoareandi.

⁸ Nga asu bidifiri ahuri ranai hifi aboedambe
pütapiyo haya tütüküyowohüyo 100, 100-mbore
hisimayo.” Sisas ai rani hoafi ra moendifembo
yahumbo hoafiyuhü yahuya, “Nindou düdi ai
himboambeimbi-nduhü ana, hoafi ra
himborimbiyu-wamboane,” mehu.

⁹⁻¹⁰ Ranüyomo ahambo süngrurü-rundeimbi ai
rani hoafi ranahandi nimindi ranahambo
düdumefundo-wambo hoafiyupurühi yahuya,
“Sihamumbo ana God nginindi hifandarandi
dibohindi hoafi ra masayopurane, nga nindou

amuri ranaheimbo ana kafeefe hoafinamboane
 hoafayondüri. Rananimbo ai
 himboari-ndeimboyei, nga ngiri hoeindihindi
 asu himbori-ndeimboyei, nga ngiri
 fifirindhindi.”

*Sesi ahurimbo kafeefe hoafi ranahandi nimindi
 hoafi*

(Matyu 13:18-23; Mak 4:13-20)

¹¹ “Kafeefe hoafi ranahandi nimindi ra
 ndahurai-ane. Sesi ahuri ra Godindi hoaf-ane.

¹² Sapo sesi ahuri nafini putapimboyowohu
 putapimayo ranana nindou didiyei hoafi
 himboriyehaneisi, nga asu Satan ai ahei
 ngusüfoambeahindi semündü pireandühani.
 Sapo Satan ranai aheimboya
 anihondumbo-ndihi hehi
 aboedambo-ndahimboyei yahuhaya.

¹³ Sesi ahuri sapo nimoei boatifowami
 pimayo ranana nindou didiyei hoafi
 ranahambo himboriyehi hehi sahümündihi
 hihifi-hihifiyehaneisi, nga ahei ngusüfoambe
 hoafi ra moai kikiifoare nimarondüri. Ai
 hoafi ranahambo anihondumbo-rhindühaneisi,
 nga asu nîne-moatükuni aheimbo refe
 hoeifendürimbo tüküfeyoambe ai peyehanei.

¹⁴ Sesi ahuri wohi thoar thoarümbi
 mbusümo putapimayo ranana, sapo nindou
 didiyei ai hoafi ra himboriyehaneisi, nga asu
 afindi hohoanimo, kaki napo shefe hohoanimo,
 hifi ndanihündambo hihifi-hihifi hohoanimo
 ranai gabudi-foareandürani asu ai aboedi
 hisikoate-ayei nahurai-ane.

15 Sesi ahuri hifi aboedambe pimayo ranana, sapo nindou didiyei ai hoafi ra himboriyei hehi ngusüfoambe kikihi-safimar+hümündi-anei. Ai ahei hohoan+moambe didiboador+hoeimbi hamindi hondü n+mar+ndür+imboyo asu ai his+ aboedi tükümeferendü.”

*Nindou ai moai si wambür+ hoareh+
d+bonap+iferandi
(Mak 4:21-25)*

16 “Nindou mam+ ai moai ram hai ra yimunde mbura wambür+nambo gabude, asu fondi hoareh+ ninde rand+, nga wan+. Sapo aiana yimunde mbunda ram hai nind+ferambo fondi-mayo ran+wam+ n+moamo an+imbo nindeandan+ nindou didiyei worambe keboehindüh+ hoeind+himboyei.

17 N+ne-moatükun+ d+bo megoro ranai ana weindah+ moanambüh+ tükünd+femboe. N+ne-moatükun+ nindou ai gabud+hi mas+hehind+ ranai ana weindah+ hai sihi tükünd+feyoan+ hoeind+himboyei.

18 Awi se h+bad+hümbö, h+imbo yang+r+ künd+hi n+mandei. Nindou düdi hohoan+mo ra ndore f+f+rareand+ ana, God ai adükar+ ndagadombui. Nga nindou düdi ndofe f+f+r+ifekoate-ayu ana, n+ne ak+idou f+f+r+imareand+ amboan+ God ai raguanambo-ndeambui,” mehu.

*Sisas+nd+ hond+ asu akohoand+
(Matyu 12:46-50; Mak 3:31-35)*

19 Sisas+nd+ hond+yo asu ahand+ ak+di mam+yomo ranai Sisas+imbo hoeifimbo tükümehindi, nga ai n+moreh+ nindowenih+

afɪndɪ ranɪ mbusümowambo moai ahandɪ fikɪmɪ papühüyahindɪ.

²⁰ Ranɪyei nindou bɪdɪfɪrɪ ai Sisasɪmbo hoafɪyahündowohü sahündoya, “Sɪhafɪ me-ane asu amondɪ mam-anemo ai weindanɪ anɪmboei sɪhambo hoeifenɪnɪmbo seimbo,” maseiamboyu.

²¹ Asu Sisas ai nindou ranaheimbo munḡuambo yare hoafɪyundürühɪ yahuya, “Nindou dɪdɪyei ai Godɪndɪ hoafɪ hɪmborɪyei mburɪhü süḡuarɪhindɪ ranai-anei wandɪ me asu akohoandayomo,” mehu.

*Sisas ai hoafɪmayua werɪ afurɪmareandɪ
(Matyu 8:23-27; Mak 4:35-41)*

²² Mamɪmbo Sisas ai ahambo süḡrurü-rundeimbɪ babɪdɪmbo botambe fareafundühɪ hoafɪyupurühɪ yahuya, “Awi sɪhɪrɪ kurɪhoe ranɪ goesürünɪ bandɪhehu ḡgefo,” yahupurɪ haya mahomo.

²³ Ai botambe homondühɪ-yomo asu Sisas ai yapombofi menjuru. Ranɪyo asu ḡḡnɪndɪ hamɪndɪ hoewerɪ ranai kurɪhoe-mayo ranambe tüküfehüyo, hoe botambe tüküfehü asu ai ndeara hɪmonɪ hanɪmbo yangɪrɪmemo.

²⁴ Ranɪyomo asu ahambo süḡrurü-rundeimbɪ ai Sisas sowana homo yangɪrɪrürwuri hoafɪyomo-ndowohü yahomoya, “Adükari! Adükari! Sɪhɪrɪ ndeara yɪfɪmbo yangɪrayefɪ,” mehomondamboyu. Asu Sisas ai botɪfi hoewerɪmayo ranahambo awi-awimefiyu-wamboyo afureandühɪyo asu hoe ranai afure mafoero.

²⁵ Ranɪyu Sisas ai ahamumbo yare hoafɪyupurühɪ yahuya, “Asu sɪhamundɪ

anihondümbofe ra nün̄guia?”
 mehupuramboemo. Asu ai hepünafu yihimbo
 sisireapurühi simbori hoafiyafundühi
 yahomoya, “Nindou nda düdi rana? Ai moani
 hoeweri ranahambo awi-awimefiyuwa ahandi
 hoafi himboriyowohü afurimareandi,”
 mehomo.

*Sisas ai nindou mamindi flambeahindi moaruwai
 nendi hemafoareandi*

(Matyu 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶ Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi
 babidimbo Gerasa-yafe hifinambo Gariri hoe
 gogoasürüni homo tükümfundi.

²⁷ Tüküyafu mburu botambeahindi
 kusifoendane nindou mamani ranin̄goafihündi
 moaruwai nendi nimarindoweimbi ranai
 ahambo sowanambo mahu. Aiana horombo
 hondü piyu haya moai hoeari güdeandi, nga
 moani yare safoeyapo manün̄gu-ane. Ai
 n̄goafihü n̄ngokoate yifi sihehi rihündeimbi
 hon̄guambeyu nün̄gu marandi.

²⁸ Nindou ranai Sisasimbo hoeirirühi puküna
 heiyuhü yirikim̄ piyu nimarumbo hoafiyuhü
 yahuya, “Sisas, God Nimoamo Hamindi
 Hondündi n̄mori, se wambo n̄ngufendirimbo
 safomboyafa? Ro sihambo hüti hoafarihanini se
 yowan̄i wambo t̄n̄rir̄fo ndawandirimboyafi,”
 mehundo.

²⁹ Nindou ranai yare hoafimayu ra sapo Sisas
 ai moaruwai nendi ranahambo hoafimayundoa
 kusifoendüh̄yo. Afindimbo moaruwai nendi
 ranai kikihirim̄ndi n̄maroani asu muñguambo
 nindou ranai himboari safüh̄rurühi seninambo

hüputüpu-rîhawuranî ai ranî-moatükunî ra gurîhai haya moaruwai nendî ranai fare serîmindî haya nîmî wohî furîkoate-yowanî ho-marandî.

³⁰ Sisas ai ahambo düdufihî yahundoya, “Ndürî sîhafî nînea?” mehindowamboyu. Asu ai sîmborî hoafîyundühî yahuya, “Wandî ndürî ana Awai nindou-ane.” Ai yare hoafîmayu ra sapo moaruwai nendî afîndî ranai ahandî fiambe mamarei ranîmboyu.

³¹ Moaruwai nendî-mayei ranai Sisasîmbo hütî hoafîyahündowohü seiya, “Se yîhoefombo nîmbî nîmarümbî hîfiambe ranambe koandîhawamunî-mboyafî,” masahündo.

³² Ranîyo asu moatei afîndî ranai hîrîpîninî hîmborîhündühî burîmayei-amboyo moaruwai nendî ranai Sisasîmbo moatei ranahei fiambe koarîhefendürîmbo hütî-hütimarîhora koamarîhendürî.

³³ Ranîyei nindoundî fiambeahîndî kosîfoehî hehî moateiyei fiambeyahîndühî asu moatei ranai hîrîpîninî pîpînambo hanei kurîhoeambe pîyei hoe karîhüsi hehî yîfîsafîmayei.

³⁴ Nindou moatei hîfandîmarundî ranai hoeirunda mayoa, pîpîyomo homo ranî ŋgoafîhü asu nümbürambe ratüpurîyeihî burîmayei ranaheimbo hoafîhümarundürî.

³⁵ Nindou ranai nîninî-moatükunîyo tüküme Feyo sei hehî hoeifembo Sisasîmbo-so tükümehîndî. Ranîyo tüküyahi hoeirîhindane, nindou moaruwai nendî nîmarî haya kosîfoendeimbi-mayu ranai ahandî yirî kîmî hoearî yihuruyu mbura hohoanîmo aboedî koadürü hohoanîmoyu arandî süŋgu

mamaruwa hoeir+horühi y+himbo
s+sir+mehindi.

³⁶ Nindou hoeifembo mahüsi ranai Sisas
nindou aboedi-mariri ra hoeir+hi hehi nindou
bidifirambo wataporimbo-mar+hündi.

³⁷ Raniyei asu munqambo nindou Gerasa
hif+hündi ranai y+himboyeih+ Sisasimbo ragu
ngafi maseia asu botambe farifi haya
ndamefiyu.

³⁸⁻³⁹ Raniyu asu nindou moaruwai nendi
nimari haya kosifoendeimb+mayu ranai
Sisasimbo hüti hoaf+rürühi yahuya, “Wambo se
yini safanimbo se-dibo didi,”
mehundo-wamboyu. Asu ai ahambo
koar+heirühi yahuya, “Se ngoaf+na ngafi
nini-moatükuniyo God ai s+hambo ramareanini
ra nindou bidifirambo wataporimbo-ndandi,”
mehundo. Raniyu asu hu n+ne-moatükuni Sisas
ai ahambo ramariri ranahambo rani
ngoaf+hündi-mayei ranaheimbo
wataporimbo-marandüri.

*Sisas ai bogor+ndi n+moreh+ n+mor+ yif+hündi
bot+re asu n+moreh+ angünümb+ ai Ahand+ hoear+
sünd+mareandi
(Matyu 9:18-26; Mak 5:21-43)*

⁴⁰ Sisas ai asukai Gariri ngorü-goanini hu
tüküme fiyu-wamboyei n+moreh+ nindouwenih+
ranai ahambo h+hifi+h+hifi+mayei, sapo
himbomayei hei ran+mbowambo.

⁴¹ Ranühi asu nindou mam+ ahand+ ndüri
Sairus rani ngoaf+hü rotu wor+
hifandira-randeimb+ ai Sisas+ndi yir+ik+mi tüküfi

p̄iyu n̄imarũmbo wand̄i wor̄ina dũgũfi yahu
haya hũti-hoaf̄imarũri.

⁴² Ai sapo ahand̄i n̄imoreh̄i n̄imor̄i 12
h̄imban̄i mam̄i yanḡir̄iyo haya
ȳifambo-mayowamboyu ramefiyu. Sisas ai
Sairus̄ind̄i wor̄ina hũfuane, asu nindou af̄ind̄i
ranai an̄goan̄go-mar̄ihor̄i hei.

⁴³ Ahei mbusũmo n̄imoreh̄i mam̄i 12
h̄imban̄imbo amoamo wat̄ikoaf̄imboyo mara ho
ranai man̄n̄go. Ai ahand̄i an̄gũn̄i ra
aboed̄ifembohũnda doktambo hoeifepur̄imbo
kaki af̄ind̄i sai marand̄i, n̄ga asu nindou d̄id̄i
ai-amboani moai aboed̄ireand̄i.

⁴⁴ N̄imoreh̄i ranai Sisas̄ind̄i daboadan̄i ho
n̄n̄ngombo hoear̄i h̄imbor̄i-mayo ran̄ifih̄i
masũndeandamboyo asu ahand̄i hor̄i ranai
moan̄i ran̄i-simboani ham̄ind̄i k̄ik̄imar̄ihoayo.

⁴⁵ Ran̄iyu asu Sisas ai dũdufih̄i yahuya, “Dũdi
wand̄i hoear̄i masũndeanda?” mehuamboyo.
Asu mun̄guambo nindou ranai wan̄iwan̄iyeih̄i
d̄id̄imomayei-amboyo asu Pita ai hoaf̄iyuh̄i
yahuya, “Adũkar̄i, nindou af̄ind̄i ranai s̄ihaf̄i
fik̄im̄i wak̄ire yanḡor̄imbo simbor̄i
koarũr̄imayei,” mehundowamboyo.

⁴⁶ Asu Sisas ai hoaf̄iyuh̄i yahuya, “Nindou
n̄gorũ ai wambo masũndeand̄ira wand̄i
fiambeah̄ind̄i n̄gin̄ind̄i ranai makos̄ifoend̄i
ran̄imboanah̄i,” mehuamboyo.

⁴⁷ Asu n̄imoreh̄i ranai wambo
f̄if̄ir̄ih̄i-nd̄ir̄imboanei, n̄ga ro n̄gir̄i d̄ibo
n̄imboah̄i yahohaya, h̄iham̄indar̄i kameih̄i ho
Sisas̄ind̄i yir̄ik̄im̄i p̄iyo mamaro. Ran̄iyo ai
mun̄guambo nindouyei h̄imboahũ

wataporimbo-marandi nimboe masünderi asu
nününgureamboyo rani-simboani hamindi
aboedimayo ranahambo.

48 Sisas ai nimorehi ranahambo yahundoya,
“Nimori akidou, shafi anihondümböfe ranai
shambo aboedimareanini, nga se ngusüfoambe
afurindo kundo hawa ngafi,” mehu.

49 Ai wataporimbo-randühi nunguambe,
nindou mamai ai hifandira-randeimbindi
worambeahindi tüküfi hu hoafiyuhi yahuya,
“Shafi nimori ana yifimayo, nga se
yamunde-randeimbi-mayu ranahambo tirifo
dabadomboyafi,” mehuamboyo.

50 Sisas ai rani hoafi ra himboriyu haya,
Sairusimbo hoafiyunduhü yahuya, “Se
yihimbondamboyaafi, nga
anihondümbö-ndowandanini animbo shafi
nimori ra aboedindimboe,” mehundo.

51 Ai nimorehi-mayo ranahandi afindandi
worambe hu tüküfi haya moai nindou amuri
semündündürü worambe kefuendi, nga Pita, Son,
Sems asu nimorindi hondafindi aheimbo
yangiriyo süngurearü haya mahüfu.

52 Nindou afindi ranihü mamarei ranai
nimori ranahambo hohoanimoyeihi
aranihoafi-marihündamboyo Sisas ai yahuya,
“Ai ana yifiyombo-yopoani, nga ngiri
aranihoafi-ndihünda,” mehuamboyei.

53 Nindou ranai nimori yifimayo ra
firirihindi, ranimboyo Sisasimbo
tikifinambo-risorühi tirifoefe hoafimayahündo.

54 Nga ai nimori-mayo ranahandi warihü
kikihamündü hoafiyundowohü yahundoya,

“Nimori akidou, se botiyafo,” mehundo.

⁵⁵ Asu ahandi yifafi ranai hihirife ho flambe farifehüyo asukai botimefeyo. Ranayo Sisas ai nimori ranahambo sesi sahündo yahu haya hoafimayundüri.

⁵⁶ Asu hondafindi ai hoeirineanda mayoa mahepünafi-neandamboyu Sisas ai rani-moatükuni tüküme feyo ranahambo “Nindou ngörümbo yowani hoafipoani,” mehu.

9

*Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbo
koamarhepurü
(Matyu 10:5-15; Mak 6:7-13)*

¹ Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi 12 ranahamumbo mborai yahupuri hürühepurü haya moaruwai nendi asu muñguambo angüni aboediferambo nginindi adükarü masagapuri.

² Ranayu God nginindi hifandarandi ranahambo wataporimboyo asu angüni aboedife-rambohünda koamarhepurü.

³ Ai ahamumbo yare hoafiyupurühi yahuya, “Sihamundi hoahoango ranambe se yowani nini nini, arü, sesi, kaki, asu hoeari yimbu-ane ra ndowandumboemo.

⁴ Se nini-worambeyo afareafundi ra moani se rani worambe yangri nimandimo mbundu botindafu ngomo.

⁵ Nahi homondani nindou ai sihamumbo worinifepurükoate-ndeiani ana, asu se ngoafi ra hini ngindu houmbo ngomondühi yirifihindi hifi hasüfi ra kükiboadu houmbo ngomo ranaheimbo

God ai moaruwaimbo-mbireandüri yaho refe nafuiyo-ndürimbohünda,” mehupuri.

⁶ Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai ranihü hininji ru houmbo homo munquambo ngoafi ranambe Godindi hoafi ra wataporimbo-rundühi nindou anjünimbo-yeimbimbo aboedirundüri marundi.

*Herot ai afindi hohoanimomayu
(Matyu 14:1-12; Mak 6:14-16)*

⁷ Gariri-yafe adükar bogori Herot ai munquambo moatükun tüküme feyo ranahambo hoafi ra himboriyu haya, afindi hohoanimomayu. Ai yare hohoanimomayu ra, nindou bidifiri ai rarihi hoafiyehi seiya, Son hundürüra-randeimbi ai yifihündi botimefiyu masei.

⁸ Asu bidifiri ai seiya, “Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi Erasai ai yihofombo-so tüküme fiyu.” Asu awi bidifiri ai seiya, “Nindou mam Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi horombo hondü manüngu ranai yifihündi botimefiyu-ane,” maseiamboyu.

⁹ Herot ai yare hoafiyuhi yahuya, “Ro sapo Sonindi mbiro ra kikimarhehini. Asu nindou düdi nda ai yahurai ro hoafi nda himboriyaha tüküme fiyu. Asu ahambo hoeifimbo samboanahi,” mehu.

*Sisas ai 5,000 nindumbo sesi masagadüri
(Matyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Son 6:1-13)*

¹⁰ Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai hihiriyafu homo

Sisasimbo-so tüküyafu muṅguambo moatükunî ai ramarundi ranahambo wataporimbo-marurî. Ranîyu ai süngure sepurümündü haya Betsaida ṅgoafinambo ai yaṅgîrî nîmarimbo mahomo.

¹¹ Nga asu awai nendî afîndî ranai Sisas nahanafîyu mahu ranahambo türüfoarîhi hehimbo-wambo, ai süngumarîhorî hei. Ranîyu asu ai aheimbo mborai-mborafîndürî hîñîṅîreandürî haya, God ṅîñîndî hîfandarandî ranahambo wataporimbo-marandî. Asu nindou dîdîyei aṅgünûmbî-mayei aheimbo aboedîmareandürî.

¹² Hüfîhamîndî hürîmîndoambe, süṅgrurü-rundeimbî 12 ai ahambo-so tüküyafu hoafîyomondowohü yahomoya, “Se nindou ndanaheimbo koarîhawandüranî mbîhei. Rananîmbo asu ai hei adükarî ṅgoafîhüyo asu hîmboranîyo ranîhü apofondîyo asu sesîyo ra kokombîrî-hündamboane. Ndanîhü ana nindou nîmarîkoate-yohane,” mehomu.

¹³ Ranîyu asu Sisas ai ahamumbo hoafîyupurühî yahuya, “Seanîmbo sesî ra aheimbo ndabudürü,” mehuamboemo. Asu ahambo yaru hoafîyomondühî yahomoya, “Roana hondahüfeimbî bret-anemo asu kîñî akîdou yimbu-anafanî ranî yaṅgîr-ane sîhehumboayefî. Asu muṅguambo nindou ranaheimbo se homo sesî pemîyomo safîmboyafî hohoanîmoayafa?” mehomu.

¹⁴ Nindowenihî ranîhü mamarîmo ra 5,000-yomo. Sisas ai ahambo süṅgrurü-rundeimbî ahamumbo hoafîyupurühî yahuya, “Nindou ranaheimbo

hoafindimondürani animbo ai 50, 50-ndahi mbimari-amboane,” mehupuri.

¹⁵ Ran+yomo ahambo süngrurü-rundeimbi-memo ai himboriyomo houmbo nindou ranaheimbo ranisüngumarundüra mamarei.

¹⁶ Ran+yu Sisas ai hondahüfeimbi bretiyo asu kin+ yimbumefani ra semündü haya, sünambe himboyu hafuhü sesi ranahambo-hünda Godimbo h+hifirüri mbura, bret kin+ hifitire ahambo süngrurü-rundeimbimbo nindou-mayei ranaheimbo yimbufe-ndür+imbohünda masagapuri.

¹⁷ Nindou ranai sesi ra sahüsi muᅅgu pari+hindüh+yei, asu Sisasindi süngrurü-rundeimbi ai sesi bidifiri bidifiri korimayo ra 12 wambüri tüküru madüburafundi.

*Pita ai Sisasimboya nindou ndanana God
dibonimayu Kraisani mehu
(Matyu 16:13-19; Mak 8:27-29)*

¹⁸ Mamimbo Sisas ai ahand-amboani Godimbo didibafiyuhü n+maruwane, asu ahambo süngrurü-rundeimbi ai, ai-babidimbo mamarimo. Ran+yu ahamumbo düdufipurühi yahuya, “Nindou ai wamboya ai düdi seia?” mehu.

¹⁹ Asu simbori ahambo hoafiyomondühi yahomoya, “Bidifiri ai Son sapo nindou hundürüra-randeimbi-mayu-ani sei. Bidifiri ai shambo seiya ai Erasai-ani maseiamboyei, asu bidifiri ai Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi

horombo hondü manüngu ranai yifihündi
botimefiyu-ani masei,” mehomondo.

²⁰ Ran+yu asu ai ahamumbo simbori
hoafiyupurühi yahuya, “Asu se ra wambo
nünguru hohoan+moyomo ro didiyaha?”
mehuamboemo. Asu Pita ai ahambo simbori
hoafiyundühi yahuya, “Seana Krai-anafi
nindou God ai diboniyun+ni hin+ngi-marean+ni
nindou aboedambo-fendür+imbohünda,”
mehundo.

*Sisas ai yifinda mbundaha yifihündi
botindaheamboyahi yahu watapor+mbomarandi
(Matyu 16:20-28; Mak 8:30; 9:1)*

²¹ Ran+yu asu Sisas ai rani hoafi
ranahamboya, “Se nindou ngorumbo yowan+
hoafindimboemo,” mehupuri.

²² Asükaiyu ahamumbo yare hoafiyupurühi
yahuya, “Nindou Hondü ai ana asübusümbi
tiñ+rifo afindi ndemündühi animbo ahambo
bogori nindou-anemo Godimbo sesi
sihou-rundeimb-anemo asu ahinümbi
hohoanimo yamundu rundeimb-anemo ranai
yiboaruko-ndurimboemo. Ai ahambo
hifokoandüwuran+ yifindümbuisi, nga asu ai
ngimi sindu mbunda sünguna yifihündi
botindifimbui,” mehu.

²³ Ai muᅅguambo aheimbo hoafiyundürühi
yahuya, “Nindou didiyei ai wandi süngu hombo
hohoanimondeih+ ana, asu ai ahei hohoanimo
ra hifinambo-ndihi hehi nimi keimbi
kar+hendeimb+fihi yifimbo noundahi hehi
muᅅguambo si aho ra wambo
süngumbir+hi-ndiramboane.

24 Nindou düdi ai ahandi yangiri niŋgo hohoani mo ra ahandi hoari hifandarandi ana, ai awari ndi hoemboe. Nga asu nindou düdi wambohünda ahandi yangiri niŋgo hohoani mo ranahambo moanane ehu ana, ra gedühi niŋgomboe.

25 Nindou mamä ai ratüpurü-yuhumbo munquambo moatükunä napo hifi ndani hündambo ra gugurareandi ana, asu ahandi hoari awari ndi hembui, nga nüŋgunde ahambo mafandi hera?

26 Nindou düdi ai, roanahi asu wandi yamundi fe hoafi ranane ranahambo amoani ŋgayu ana, asu ro-amboani nindou ranahambo Ape, ro, asu sünambeahandi nendi babidi yi hoefi ŋgini ndi hümboamupuimbo-randeimbi kapeihü kosahambe amoani ŋgini ndi hünimboyahä.

27 Ro siheimbo anihondümboanahi nda hoafayahandüri, nindou bidifiri didiyei ndani hü aniboadei ranai ana yifikoate yangiri nimboei-ambe God ŋgini ndi hifandarandi ra hoeindihimboyei," mehundüri.

Sisasindi fi ranipoanambo fiyoweimbi tüküme feyo (Matyu 17:1-14; Mak 9:2-13)

28 Sisas ai rani hoafi ra hoafiyu haya, 8 si howane, ai Pita, Son asu Sems ahamumbo sepuri mündü haya hifi wafunambo Godimbo didibafifembo mahafu.

29 Ai Godimbo didibafiyuhü nüŋguane asu ahandi ŋgusumboari ra ranipoanambo fiyowohüyo asu ahandi hoari ra kifohi hamindiyowohü si nahurai tüküme feyo.

³⁰ Raniyo asu rani-simboani Moses, Eraisa ai Sisas-dibo wataporiyafandühi manimbafani.

³¹ Nindou yimbu ranai himboamupuimbo-randeimbi kapeihü tüküyafine henamboyafani asu Sisas ai Godindi ratüpurü moendifihü Serusarem ngoafihü yifimbo-mayu ranahambo ai-babidü wataporimemo.

³² Pita ai ahandi ngunindi yimbu Son asu Sems ai ahamumbo yapombo himbomarapura mapomo. Asu himboari birihomo hoeirundane, Sisasindi himboamupuimbo-randeimbi si ranambe nindou yimbu ranai-amboani yahurai ai-dibo manimbafani.

³³ Moses Eraisa ai ndeara hombo safani henambo-yafandane, Pita ai Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, “Adükari, aboed-ane ndanihü amarefisi, nga sihiri dago ngimi hündihupurimboane, shambo ngorü, Mosesimbo ngorü asu Erasambo ngorü.” Pita ai yare hoafimayu ra ai ndore fifire hayamboyoani hoafimayu.

³⁴ Ai rani hoafi ranahambo yare hoafiyuambe mburüngai ranai piyo gabudi-mafoareapura, asu ai yihimbomemo.

³⁵ Raniyo asu hoafi ranai mburüngai-ambeahindi tüküfihü yahoya, “Wandi Nimor-ani nda, ro ahambo dibonimayahando-ani. Se ahandi hoafi himborindimo,” meho.

³⁶ Rani hoafi ra ho kikamindoambe Sisas ai yangiri ranihü manüngu. Pita, Son, Sems ai

rani-simboani nini-moatükuní hoeimarundi
 ranahambo nindou ngorümbo moai nini hoafi
 hoafiyomo.

*Sisas ai n+mor+ moaruwai nend+ fiambe
 n+mar+ndoweimb+ aboed+marir+
 (Matyu 17:14-21; Mak 9:14-29)*

³⁷ Ngorü sina hifi wafu ra hiniñgíru houmbo
 hanimondani, nimorehi nindowenihi afindi
 ranai Sisasimbo nafini hoeimaríhori.

³⁸ Nindou mamí, nimorehi nindowenihi
 afindi-mayei ranambeahíndi ai Sisasimbo
 puküna hoafi karíhoehü yahuya, “Nindou
 yamundo-randeimbi karíhasí. Se sühüfi nímori
 wandí hoeiríworí, nga wandí mamí ndearani
 nda.

³⁹ Moaruwai nendí ai nímori ranahambo
 kíkíhi-safirímíndühane asu ai hepünüfi heiyu
 arandí. Moaruwai nendí ranai ahambo yabadírí
 wakíreri hane asu yahamo kasiau wutüpuariyu
 arandí. Ai ahandí fi ranahambo mungunambo
 moaruwaimbo-reríhane asu ahambo nímái
 hiniñgífi hombo sisamíndarandí.

⁴⁰ Ro síhambo sünguruníni-rundeimbi
 ranahamumbo hütí-hütimaríhapurí moaruwai
 nendí ranahambo raguanambofembo, nga ai
 ngírí raguanambondundí,” mehundo.

⁴¹ Asu Sisas ai símborí hoafiyundühi yahuya,
 “Nindou nda se ana aníhondümbofe
 hohoanímokoate-yeihanei, asu síhei niñgo
 hohoanímó ra moai ndoríhoayo.
 Nüngunímbimbo awi ro se-babídímbo
 nímboambo síhei nímborí ra
 mandahamíndíha? Nímori síhafí ra ndühi
 sowaríndífi sühüfi,” mehu

⁴² Nĩmori ranai süfuane moaruwai nendi ranai serimĩndi hifihũ purapoaporeri sheri haya yabadĩmariri. Nga asu Sisas ai moaruwai nendi ranahambo nginĩndi hoafiyundo haya nĩmori ranahambo aboedĩriri mbura ahandi afĩndambo hihĩriri maserũgudo.

⁴³ Ranĩyei asu munguambo nindou-mayei ranai Godĩndi nginĩndi adũkarĩ ranahambo mahepũnehĩndi.

Sisas ai asũkaiyu yifĩndamboyahĩ yahu wataporĩmbo-marandĩ
(Matyu 17:22-23; Mak 9:30-32)

Munguambo nindou ranai Sisas ramareandi ranahambo afĩndi hohoanĩmoyeihi nĩmboeiambe, ai ahambo sũngrurũ-rundeimbĩmbo hoafiyupurũhi yahuya,

⁴⁴ “Ro nĩne-moatũkunĩ sihamumbo haponda hoafehapurĩ ndanahambo mĩtanĩndũndũmboemo. Ngĩri amĩtata Nindou Hondũ ndanahambo nindouyei warĩwamĩ hĩnĩngĩndĩhorĩ,” mehu.

⁴⁵ Nga asu ahambo sũngrurũ-rundeimbĩ ai ranĩ hoafĩ ranahandĩ nĩmĩndĩ ra moai fĩfĩrundi. Ranĩ hoafĩ ra ahamumbo dĩbo meĩgoro wambo ai moai ndoru tũrũfoarundi. Nga asu ai Sisasĩmbo dũdũfembo ra yĩhĩmbomemo.

Nindou dũdi adũkarayu
(Matyu 18:1-5; Mak 9:33-37)

⁴⁶ Sisasĩmbo sũngrurũ-rundeimbĩ ai nindou dũdi adũkarayu yahomo houmbo sĩmborĩ hoafĩmemo.

47 Sisas ai fɪfɪreandi nɪne hohoanimo ahamundi ŋgusüfoambe amaro ranimbo. Raniyu asu ai nɪmori akɪdou serümündü ahandi ŋgirɪsafɪni pamariri.

48 Ranɪyu ai hoafɪyuhɪ yahuya, “Nindou düdi ai nɪmori akɪdou ndanahambo wambohönda hohoanimoayundo ana, wambo amboanɪ hohoanimoynu-ndɪrühani. Nindou düdi ai wambo hohoanimoayundɪri ana, asu nindou sapo wambo koamarɪhendɪra makosahɪ ahambo amboanɪ hohoanimoynu-ndohani. Nindou düdi ai sɪhamundi mbusümo akɪdou hamɪndayu ai-ani moanɪ adükari hamɪndɪ hondayu,” mehu.

*Nindou düdi sɪhefɪmbo
moaruwaimbo-fekoate-ayu aiana sɪhefɪ
ŋgunind-ani
(Mak 9:38-40)*

49 Ranɪyu asu Son ai sɪmbori hoafɪyuhɪ yahuya, “Adükari, ro hoeirɪhundani nindou mamɪ ai sɪhafɪ ndürɪnambo moaruwai nendi raguanambomareanda, ro ahambo rani-moatükunɪ raguanambofembo yowanɪ masahundo. Ro ahambo ramarɪhurɪ ra nɪmboe sapo ai moai sɪhambo süngureanɪni ro rawehundɪ nou,” mehu.

50 Sisas ai Sonimbo hoafɪyundühɪ yahuya, “Se yowanɪ ahambo yowanɪ yahondopoanɪ, sapo nindou düdi ai sɪmbori sɪhamumbo hoafɪyopurɪkoate-ayu ranai ana nindou “sɪhamundani,” mehupurɪ.

*Samariahündɪ ai Sisasimbo ahei ŋgoafɪna hombo
yowanɪ masei*

⁵¹ Sisas ai God sowana hafombo si ranai ndeara akimî tüküfeyoambe, ai Serusarem ngoafinambo hombo hohoanîmomayu.

⁵² Ranîyu ai muŋguambo moatükunî ahambo yimuŋgurîfembo nindou bîdîfirî horombo koamarîhepura homo Samaria ngoafihü tükümfundi.

⁵³ Nga asu nindou ranî ngoafihü ranai moai Sisasimbo mborai sahündo ai Serusaremînambo mahuwambo wambo.

⁵⁴ Sisasimbo süngururü-rundeimbi nindou, Sems, Son ai ranî ngoafihündî ramehindî ranîmbo hoeirîne hena hoafiyafandühî safanîya, “Adükari, ro sünambeahîndî hai ranahambo hoafîndehanî kosî nindou ranaheimbo moaruwaimbofendürîmbo ra se yîfirîndafanî ana, randîhoa?” masafandamboyu.

⁵⁵ Ranîyu asu Sisas ai ahafanîmbo hîhîrîfi ngînîndî hoafîmayupîrî.

⁵⁶ Ranîyomo asu ai ranîhündâ ngorü ngoafîna mahomo.

Sisasimbo süngufe hohoanîmo (Matyu 8:19-22)

⁵⁷ Ai homondühîyomo nafînî nindou mamî ai Sisasimbo yare hoafiyuhî yahuya, “Se nînînyo ahafî ra roana moanî sîhambo yangîrî süngundîhanînî-mboyahî,” mehuamboyu.

⁵⁸ Asu Sisas ai ahambo hoafiyuhî yahuya, “Nîmambeahîndî yaforî ana ahandî hîfî ambe ra mbanîngo ai ho aporambo, asu ndu ai ngerümb-anei, nga Nindou Hondü aiana

fondikoate-ani ai ho ahandi mbiro bidagorife aporambo ra,” mehu.

⁵⁹ Nindou ngorü-mayu ranahambo Sisas ai hoafiyundühi yahuya, “Se wambo süngundandiri,” mehundo. Nga asu ai ahambo yare hoafiyundühi yahuya, “Adükari, awi ro nga wandi apembo hifi-kandihin heheambo asu sünguna ngamboyahi,” mehu.

⁶⁰ Nga asu Sisas ai ahambo yare hoafiyundühi yahuya, “Nindou yifiyeimbi ai aheihoari yifinimoko ra hifi kambirihindamboane, nga seana ngafi God nginindi hifandarandi ranahambo animbo wataporimbo-ndandi,” mehu.

⁶¹ Nindou ngorü ai hoafiyuhi yahuya, “Adükari, ro shambo süngundihanini-mboyahi, nga awi ro nga wandi fikiminindi-mayei ranaheimbo asürü ahinindiharu mbundihambo animbo süngundheaninimboyahi,” mehu.

⁶² Sisas ai ahambo hoafiyundühi yahuya, “Nindou mamai ai nimi hitandühi daboadani kefuai himboayu ana, God nginindi hifandarandi ranahambo ngiri ratüpurindu,” mehundo.

10

Sisas ai 72 nindou ahandi ratüpurimbohünda koamarhepuri

¹ Süngunambo Adükari ai 72 nindou diboniyu mbura, ahamumbo boatei yimbu-yimbure nene ngoafi sapo ai hombo yahuhayambo-mayu rani ngoafini koamarhepuri.

² Ai ahamumbo yare hoafi+yupurühi yahuya, “Nümbürambe sesi afindi burayo ranai ndeara muᅇgu süfi yangrayo, nga asu sesi ranahambo yimuᅇgurife gugurifembo nindou ana afindi+yopoani. Ranimbo-hündambo animbo asu se nümbüri aharamburi ranahambo didibafindafundani animbo asu ai sesi ra yimuᅇgurife gugurifembohünda nindou afindi safi koambiri-hepuramboane.

³ Hapoana se ᅇgomo, nga awi se himboriyomo! Ro sihamumbo sipsip wei nahurai yafori harümbi nimboeambe nou koarariheheapuri.

⁴ Se kaki sandiferambo arü akidouane, napo arü ane, asu su yirambe kikifoefemboane ndowandumboemo, nga yowan. Asu se nindou nafini hoeindundürühi aheimbo wari furüboadundürühi wataporimbo-ndürimboemo, nga yowan.

⁵ Se nini worambe-yomo afareafundi ra, boatei randu hoafindimondühi animboya, ‘Nindou ndani worambe amarei se ᅇgusüfoambe afurindihi kündihindi,’ mbisimo.

⁶ Nindou bidifiri rani worambe ᅇgusüfoambe afurife kife hohoanimombo yifiriyeyimbi nimaniani ana, nindou aheimbo-so ᅇgusüfoambe afurife kifeimbi hohoanimbo sihamundi-mayo ra mbeyangoro-amboane. Nga asu wanayo ana, rani hohoanimbo sihamundi-mayo ra asükaindo sihamundi hihirife mbihowamboane.

⁷ Se moani wori mami ranambe yangiri nimanimo. Nindou rani worambeahindi ai

nini-moatükuniyo ndehüpurani se rani
 worambe yangiri sesi dowadümo hoe
 ndimindimo ndundi. Nga se worani
 woranipo-ndimboemo.

⁸ Nani ngoafihüyo se tüküyafundan nindou ai
 s'hamumbo ndahüpurümüdi
 woranindhipurani ana, se moani
 nine-moatükuni ai s'hamumbo püpimarihindi ra
 dowadümo.

⁹ Asu rani ngoafihü angünümbi nindou amarei
 ranaheimbo aboedindundürühi
 hoafindomondürühi animboya, 'God ai nginindi
 hifandarandi ranai ndeara s'heimboso akimi
 tüküfemboane,' mbi simo.

¹⁰⁻¹¹ Nga asu se nani ngoafihüyo homondani
 nindou ranai s'hamumbo sepurimindi
 woranifekoate-ndeian ana, asu rani ngoafihü se
 ngomo nafani ningomombo aheimbo
 hoafindomondürühi animboya, 'S'hei
 ngoafihündi hifi hasüfi yihoefi t'jarifih
 apen'ngo ra s'heimbo hütimbo-hündamboane
 püpürifafoarhund. Nga awi se randi hi
 fifirindhindi God nginindi hifandarandi ranai
 ndeara akimi tüküfemboane,' mbi simo.

¹² Ro s'hamumbo rarihe hoafehapuri, Godindi
 yibobofembo si tüküfeyoambe ana, s'heimbo
 t'jarifo Sodomhündi ranaheimbo
 tüküfeyondüri ra ngasünde haya moaruwai
 hamindi tükündifemboe.

*Anihondümbofekoate-yeimbi nindou ana
 hipoan'ihimboe-mbou-anei
 (Matyu 11:20-24)*

13 Hiþoanihimboembou-anei Korasinihündi se! Hiþoanihimboembou-anei Betsaidahündi se! Siheimbo moaruwai hamindi tükündifendürimboe. Asu ro hepünifeimbi moatükuní sîhei ngoafihü ramarheandi rahurai Tair ngoafihü Saidon ngoafihü rambarhea-mbonana, nindou raní ngoafihündi ranai horombonambo animbo moaruwai hohoanimo hinngirihí hehi dîdîboadorihí nimarei. Rananimbo ai hasüfi yihuruyei mburihumbo nimarei sapo roana yihoeft moaruwai hohoanimo ranahambo hinngirihumboanefí sei hehi.

14 Nga asu Godindi yibobofe si tüküfeyoambe ana, Tair ngoaf-ane Saidon ngoaf-ane ranaheimbo ana ngirí afindi hamindi tinirifo tükündifeyo, nga siheimbo ana nine moaní afindi yahurai hamindi tinirifo tükümandifendürí.

15 Asu Kaperneam se ra sünambe ndürí adükarí mandahümündiyo? Waní yangir-ane ana! Siheimbo ana hifiní safí pindeandüraní gadeimboyei!” mehu.

16 Ai ahambo süngrurü-rundeimbimbo hoafiyuhí yahuya, “Nindou düdi ai sihamundi hoafi himborayu ana, wandí hoafi amboaní himboriyuh-ani. Asu nindou düdi ai sihamundi hoafi himboriyó hefe semíndíkoate-ayu ana, asu wandí hoafi ngirí himbondu haya ndemündu. Asu nindou düdi ai wandí hoafi himboriyó hefe semíndíkoate-ayu ana ai ngirí Nindou düdi wambo koamarhendirí ahandí hoafi amboaní himboríndu haya ndemündu,” mehu.

72 *nindou ai hihiriyafu mahomo*

¹⁷ Nindou 72-memo ranai hihifi-hihifi kameihi hihiriyafu homo tüküyafu hoafiyomondühi yahomoya, “Adükari, siahifi ndürü dükarihunda moaruwai nendi ranai yihoeifi hoafi himboriyei marihündi!” mehomo.

¹⁸ Sisas ai simbori ahamumbo hoafiyuhi yahuya, “Ro hoeirihandani Satan ai sünambeahindi wabürüsü nahurai pımayu.

¹⁹ Awi se himboriyomo, sapo ro sıhamumbo amoasiriyoyo hifitanıyo ranıwamı pütapıyo hombo ngınindi masahapur-ane. Asu sıhamundi hürütümbindi ngınindi ngasünde-andeımbı ngınindi masahapuri. Nga ranımbı-hündambo anımbı sıhamumbo ngırı nını-moatükunı moaruwaimbo-ndeapuri.

²⁰ Sapo moaruwai nendi sıhamundi hoafi himborımayei ranımbı se yowanı hihifi-hihifındımbımo. Nga sapo sıhamundi ndürü sünambe pare masıhepurı ranımbı-hündambo anımbı hihifi-hihifındımo,” mehupuri.

Sisas ai Afındambo didıbafımefindo (Matyu 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Ranıyo asu ranı-sımbıoanı Yıfıafı Aboedındı hihifi-hihifı ranai Sisasındı ngusüfoambe tüküfehüyo, asu ai yare hoafıyuhı yahuya, “Ape, sünambe-ane asu hıfı ndanıhü-ane se Adükari-anaıfı. Ro sıhambo hıhıfarıhanını ra nımbıoe sapo nındou fıfırıhi mburıhü didıboado-rıhehındeımbı-mayei aheimbo ranı-moatükunı ra dıbonapıro mbura, asu nımorı akıdıbou nahurai-mayei aheimbo

nafuimefiñdürî ranîmbo-hûnda. Yinî, Ape se ranî-moatükunî refembo yifirayafi,” mehu.

²² Sisas ai hoafi+yupurühî yahuya, “Wandî Ape ai wambo munḡuambo moatükunî ḡḡinîndî ra masendîrî. Nindou dîdî ai moai Nîmor-ayu ndanahambo fîfîrîrî, ḡḡa Afîndî ai yangîr-ani fîfîrîrîmboayu. Asu nindou dîdî ai moai Afîndambo fîfîrîrî. ḡḡa Nîmorî aiani asu nindou dîdemo Nîmorî ai ahandîhoarî dîbonîmayupurî sapo Godîmbo fîfîrîfî hoafîmbo-memo ai yangîr-anemo fîfîrumboemo,” mehu.

²³ Ranîyu Sisas ai hîhîrîfî nūḡumbo ahambo sūḡrurû-rundeimbi-memo ranahamumbo-poanîmbo yangîrî hoafi+yupurühî yahuya, “Nîne-moatükunî se sîhamundî hîmboarînambo hoeiarundî ranî-moatükunî ra nindou ai-amboanî hoeiareandî ana, ai hîhîfî-hîhîfîmbiyu-wamboane!

²⁴ Ro sîhamumbo nda hoafehapurî, Godîndî hoafi hoafi+yomo-rundeimbi-yomo asu bogorî nindou-yomo ai nîne-moatükunî haponda se hoeiarundî ndanahambo ai hoeifembo mehomoyosî, ḡḡa ai moai hoeirundî. Asu ai nîne hoafi se hîmborayomo ranahambo amboanî hîmborîmbo mehomoyosî, ḡḡa asu ai moai hîmborîyomo,” mehupurî.

Sudahündambo Samariahündî ai mafarîherü

²⁵ Suda-yomondî ahînümbî hohoanîmo yamunde-randeimbi nindou ranai Sisasîmbo refî hoeifîmbo tükümeḡiyu. Ai yare hoafi+yuhî yahuya, “Yamundo-randeimbi, ro

nüngundiheandühi koadürümbo yangiri niŋgombo hohoanimo ra mandahamindihaha?" mehuamboyu.

²⁶ Asu Sisas ai simbori ahambo hoafiyuhi yahuya, "Asu nüngureamboyo Baiborambe hoafimayoa? Nüngundo se rani-moatükuni ranahambo hoeindo fifirimandowanda?" mehuamboyu.

²⁷ Asu nindou-mayu ranai hoafiyuhi yahuya, "Adükari aiana sihei God-ani, rani-mboanimbo se ahambo sihei yifiafi, ŋg+nindi, hohoanimo ranambo ŋgusüfo pandihori. Asu sihei wandafi ranaheimbo amboani ŋgusüfo pandihindüri sapo se sihei fimbo ŋgusüfo pararhindü nou," mehu.

²⁸ Asu Sisas ai simbori hoafiyuhi yahuya, "Se anihondümbo-anafi hoafayafi. Se randowandühi animbo yangiri nimboamboyafi," mehundo.

²⁹ Nga asu ai Sisasimboya ai adükari fifireandeimb-ani yahuhaya ahambo düdufinduhi yahuya, "Nindou düdi ai wandi wandafayua?" mehundowamboyu.

³⁰ Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, "Mamimbo nindou mamai Serusarem ŋgoafihündi botifi haya Seriko ŋgoafina hanuwane, hühbühüni nindou ai nafini mburindümo houmbo hoeari napo ahandi hirifoarundowohü asu ahambo bubururi yifimbo yangiri sihawuri-houmbo ndamefundü.

³¹ Rani-moatükuni ranai refeyowane Sudahündi Godimbo sesi sihai-randeimbi nindou ai nafirani-süŋgu mahanu. Nga asu

nindou ranai hoeirira mayowamboyu hĩmborĩ nafĩ wakĩramũndũ tũkũfi haya mahanu.

³² Nindou mamĩ Godĩmbo sesi sĩhai-randeimbĩ Rifai sĩrĩhũndĩ ai mahanu. Ai sũngunĩ hanũ nindou ranahambo hoeirira mayowamboyu hĩmborĩ nafĩ wakĩramũndũ tũkũfi haya mahanu.

³³ Ranĩyo asu nindou mamĩ Samariahũndĩ ai nafĩ ranĩ-sũngu mahanu. Ai hanũ nindou buburũrĩ masĩhawurĩ ranahambo-so tũkũmefiyu. Asu ai nindou ranahambo hoeirira mayoa ahambo hĩpoambo afĩndĩ hĩpoambomarũrĩ.

³⁴ Samariahũndĩ-mayu ranai hũfu ahandĩ fikĩmĩ tũkũfi orif hĩsĩ werĩ hoeyo asu wain hĩsĩ hoeyo ra buburura horĩmayo ranĩwamĩ kare mbura hoearĩ goesũrĩnambo hĩmondĩmarĩherũ. Ranĩyu ai nindou ranahambo serũmũndĩ ahandĩ dongi-mayo ranĩwamĩ nandi serũmũndũ haya, nindou fandĩhi apoei-rĩhũndeimbĩ worĩna mahanu ranĩhũ semũndĩ ho hĩfandĩyo nĩmarĩmbohũnda.

³⁵ Ngorũ sina Samariahũndĩ-mayu ranai kaki sepurĩmũndĩ hu nindou tũkũyahi apoei-rĩhũndeimbĩ worĩ hĩfandĩra-ndeimbĩ-mayu ranahambo sagadowohũ yahuya, ‘Nindou ndanahambo se dĩdĩboadondĩworĩ. Se ahambohũnda kaki pũtiayafĩ ana, ro asũkainda hĩhĩndahe dũgũhũhĩ sĩhambo hĩhĩndĩhe ndahanĩnĩmboyahĩ,’ mehundo,” mehu.

³⁶ Sisas ai asũkaiyu dũdufindowohũ yahuya, “Se sĩhafĩ hohoanĩmonambo nindou ŋgĩmĩ ra dũdi

wandafi ranahambo ngusüfo paririmbayua?”
mehuamboyu.

³⁷ Ai hoafiyuhî yahuya, “Nindou sapo düdi ai ahambo hanü hîpoamborirühî mafarîherü ranai-ani,” mehindowamboyu. Asu Sisas ai simborî hoafiyundohü yahuya, “Se ngafî moanî ranî süngundowandî,” mehundo.

Sisas ai Mata Mariambo hu hoeimareapîrî

³⁸ Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi babidimbo nafî homondühî ai ngoafî mamî Mata nîmarümbî ranî ngoafîhü tüküfiyuane asu ahambo serimîndî worînimarerî.

³⁹ Mata ai akîdîmbüyo hayamboyo ahandî ndürî ra Maria ai sîfo Adükarîndî yirikîmî nîmarîmbo ahandî yamundife hoafî wataporîmbo-arandî ra hîhîmborîmayo.

⁴⁰ Nga asu Mata ai afîndî ratüpurî worambe engoro ranahambo tîngambo-yowohüyo ai moai ngusüfoambe ndore küreandî. Ai ahambo-so ho hoafiyondowohü yahoya, “Adükarî seana awi moai wandî akîdî ranai hîningîreandîranî munquambo ratüpurî wand-amboanî rarawarîhandî ranahambo ana hohoanîmoyafîyo? Se hoafiyafîndoanî anîmbo ai sînî wambo mbîfarîhendîrî,” mehindowamboyu.

⁴¹ Asu Sisas ai simborî hoafiyundowohü yahuya, “Mata, Mata, seana munquambo moatükunî ranahamboanafî afîndî hohoanîmoyafühî ngusüfoambe ndofe kifekoate-ayafî.

⁴² Mami moatükun-ane adükari hamindayo. Maria aiana aboedi moatükuni hamind-ane ai warife semindimboayo. Rani-moatükuni ranai ahandi warambeahindi ngiri hündühümündi,” mehundo.

11

Sisas ai Godimbo didibafifembo hohoanimo yamundimareandi
(Matyu 6:9-15; 7:7-11)

¹ Mami-mbo Sisas ai ngoründühi didibafiyuhü manüngu. Ai didibafiyu kikamünduane, asu ahambo süngrurü-rundeimbi mami ranai hoafiyundühi yahuya, “Adükari, se yihoeifimbo didibafiyorambo ra Son ai ahambo süngrurü-rundeimbimbo ramareapurü nou yamindowamuni,” mehuamboyu.

² Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se ndandu didibafi-ndafundühi animboya, ‘Ape, sihafü ndürü ra moani ahinümbi-mbeyowamboane. Sihafü nginindi hifandarandi ra mbikosowamboane.

³ Muᅅguambo si ro sesi semindimbo hohoanimoayefi ra se ndawamuni.

⁴ Yihoefi moaruwai hohoanimo ra amboawi mbisafimuni,
ro-amboani muᅅguambo nindou yihoefombo moaruwaimbo-rihimuna, amboawi asahundürü nou.
Asu se yihoeifimbo nini-moatükuni refe hoeifemunimboayo
ranambe ndowandifimuni ngamboyafi,’

mbisimo,” mehu.

⁵⁻⁶ Ranıyu asu Sisas ai hoafıyupurühi yahuya, “Asu se sıhafı ıgunındı-mayu ranahandı worına nımbı mbusümondühi hafı hoafıyafı-ndowohüya, ‘Wandafı, se wambo bret ıgımı sawapurı, nımboe sapo wandı ıgunındı ai nafımbo süni tüküme fıyu, ıga ro ai sesımbo sesi-koate-anahı.’

⁷ Nındou worambe amaru ranai rande sımborı hoafınduhüya, ‘Yipurı parıheamboanahı, ıga se wambo tııırıfo ndawandırı-mboyafı, ıga ragu moeındanı ıgafı. Roana nımorı babıdımbı fondıhü apoefı. Ro ıgırı botındahe sıhambo nını-moatükunı amboanı ndahanını,’ mbüsümbui.

⁸ Ro sıhamumbo hoafıyahapurı, worı aharambüri ranai botındüfi nını-moatükunıyo mbonımbı-maramüdü ra worambeahındı fufundamüdü dagadombui. Nındou ranai ahandı ıgunındı ranahambo farıhefimbo rareandühiyupoanı, ıga düdü-düdüpo-marürambo ranımbı dagadombui.

⁹ Ro sıhamumbo hoafehapurı nda, düdüdafundanı anımbı God ai sıhamumbo dagapurümbui. Kokoarundı anımbı hoeındumboemo. Yipurıfıhı pırako-pırakondundanı anımbı yipurı ranai sıhamumbo sübüdühoemboe.

¹⁰ Anıhondane, muıguambo nındou düdü-düdüfi arandı hu-anımbı ai ndemüdümbui. Nındou düdü ai kokoara hu-anımbı ai hoeindeambui. Muıguambo nındou düdü ai yipurıfıhı pırako-pırakoara hu-anımbı ahambo yipurı ra sübüdühoemboe.

11 Asu sɪhafi nɪmori ai kini sao sei hehi dūduehindi ra se harɪnendi madabudūrɪyo?

12 Asu sɪhafi nɪmori ai sonjo sao sei hehi dūduehindi ra asu se aheimbo hɪfɪtanɪ madabundūrɪyo?

13 Se moaruwai hohoanɪmoyomo-rundeimbi nindou-anemosɪ, ŋga asu se sɪhamundi nɪmori ranaheimbo aboedɪ moatükunɪ sabudürɪ arundi. Mamɪ yahurai-ane nindou dɪdɪyei Ape sünambe amaru ahambo dūduehindi ana, Yɪfiafi Aboedɪ dagadürübui,” mehu.

*Sisasɪmboya moaruwai nendi-yafe bogori
Berseburɪndɪ ŋgɪnɪndɪnamboane ratüpurɪyu
arandɪ masei
(Matyu 12:22-30; Mak 3:20-27)*

14 Mamɪmbo Sisas ai moaruwai nendi hemafoareandɪ nindoundɪ flambe nɪmarɪmbo nindou ranai wataporɪkoate-yu maranda. Nindou ranahandɪ flambeahɪndɪ moaruwai nendi ranai kosɪfoendühɪyo, asu nindou-mayu ranai wataporɪmayu. Ranɪyei nɪmorehɪ nindowenihɪ ranai mahepünahɪndɪ.

15 Ŋga asu nindou bɪdɪfirɪ ai hoafɪyeihɪ seiya, “Sisas ai moaruwai nendi-yafe bogori, ahandɪ ndürɪ Bersebur, ahandɪ ŋgɪnɪndɪnambo moaruwai nendi ra nindouyei flambeahɪndɪ raguanambore arandɪ,” masei.

16 Asu nindou bɪdɪfirɪ ai Sisasɪmbo refe hoeifimbo seihehi hohoanɪmoyeihɪya, “Ai Godɪndɪ ratüpurɪyo rawareandɪ ra nafuimbohünda hepünɪfeimbi moatükunɪ rambɪrea-ndamboane,” masei.

17 Asu Sisas ai ahei hohoanimo ra fifireandüri haya hoafiyundürühi yahuya, “Nindou didiyei ngoafi mamı papırıhi nımareimbi ranai yimbumbore yıbobore haya yıfiarayo ana, ıgırı aboedı nımboei. Asu nındou mamı ranı worambeahındı ranai yimbumbore yıboborıhi mburıhü aheihoarı yıfiarayeı ana, ıgırı aboedı nımboei.

18 Asu Satanındı nendı ranai yimbumbore yıbobore haya ahafehoarı yıfiarayo ana, asu nüngunde mamühi ıgınındı manııgoa? Se wambo seiya, ‘Ai ana moaruwai nendıyeı bogorı ahandı ndürı Berseburındı ıgınındınamboanı moaruwai nendambo hefoare arandı,’ maseı.

19 Asu ro Berseburındı ıgınındınambo moaruwai nendı ra raguanambo-mbarıhea mbonana, asu sıhei nendı ai dade ıgınındınambo moaruwai nendı ra raguanamboru arunda? Sıhei nendı ranai sıheimbo yıbobondundürühi sıhei hoafı ra anıhondüyopoanı mbısımo nafuındımboemo.

20 Nga asu God ai ahandıhoarı wambo ıgınındı ra sendıranı ranı ıgınındınambo moaruwai nendı ra raguanambo-arıheandı ana, awı se randıhi fıfirındıhindı God ai ıgınındı hıfandarandı ra sıheimbo-so tüküfemboane.

21 Nindou harı ıgınındı ai munıguambo yıfiarı nımınehoarı gugure haya ahandı worı ranahambo hıfandarandı ana, ahandı munıguambo moatükunı ranı aboedı yagodımboe.

22 Nga asu nındou ıgorü harı ıgınındı hondü ai tüküfi nındou ranıdıbo yıfiarıyafanımbı

ahambo hifi namboariri ana, nindou munguambo nindou fehefe yifiarimbo napo ra fufundamündühi asu ahandi-mayo napo munguambo ra nindou amurambo yibobondearumbui.

²³ Nindou düdi ai wandi ngunindiyupoani ehu aiana wambo yi boaruko-reandiruhani. Asu nindou düdi ai wambo farihendiri hefe nindou ranaheimbo gugurifenduri koate-ayu ana, ai aheimbo waribadanduri wakindearumbui,” mehu.

*Moaruwai nendi ranai asükaiyo tüküme feyo
(Matyu 12:43-45)*

²⁴ Sisas ai yahuya, “Moaruwai nendi nindou-mayu ranahandi flambeahindi makosifoendi ranai nine hifi niñondi anango raninambo ranihü warihefe ni marimbo kokora howohane. Ai fondi ra mam-amboani hoife koate-ayo ana, ai ahandi hoari hoafindowohü animboya, ‘Awi ro asükainda wandi horombodidi wori hiniñgimaritheandi raninambo hihirindahe nga,’ mbisimboe.

²⁵ Asu ai ngo wori ra hoeindeanda moani aboedi yi hoari hefe didiboado-yimindümbi fondarimboe.

²⁶ Rananimbo asu ai ngo moaruwai nendi 7 bidifirambo fihindamindinduri ngo ai mam ran worambe ni mandeimboyei. Moaruwai nendi süngu tükümehindi ranai moaruwai hamindi ndeimboyei. Munguambo ai nindou-mayu ranahandi flambe gugurindahi ni mandian animbo nindou ranai horombo

mamaru nahurai nimarikoate moan̄i moaruwai ham̄ind̄i hondū n̄imandūmbui,” mehu.

Nin̄i nindou ai an̄ihondūmbo h̄ih̄ifi-h̄ih̄ifi-mandei

²⁷ Ran̄iyo asu Sisas ai ran̄i hoafi ra yare hoafiyuambe n̄imoreh̄i mam̄i ai n̄imoreh̄i nindowenih̄i af̄ind̄i megoro ran̄i mbusūmo bot̄ife Sisasimbo hoafiyowohū yahoya, “N̄imoreh̄i ndanai s̄ihambo wak̄iram̄ind̄in̄in̄i mbura t̄it̄ihūmaran̄in̄i ranai ana h̄ih̄ifi-h̄ih̄ifi-mbeyo-wamboane,” mehoamboyu.

²⁸ Asu Sisas ai simbor̄i ahambo hoafiyundūh̄i yahuya, “Nindou d̄id̄iyei ai God̄ind̄i hoafi h̄imbor̄iyei mbur̄ihū ran̄i-sūnguar̄ihind̄i aian̄imbo h̄ih̄ifi-h̄ih̄ifi-mbeyei-amboane,” mehu.

Nindou bid̄ifiri ai Sisasimbo hep̄ünifeimb̄i moatükun̄i refembo dūdumehindo (Matyu 12:38-42; Mak 8:12)

²⁹ N̄imoreh̄i nindowenih̄i af̄ind̄i ranai türehowohū ahambo ak̄im̄i kak̄imar̄ihom̄indei heiamboyu aheimbo hoafiyundür̄uh̄i yahuya, “Nindou hapondanambe an̄imboei ndanai ana awi nindou moaruwai ham̄ind̄-anei. Ai ana hep̄ünifeimb̄i moatükun̄i hoeifemboanei hohoan̄imoayei sapo wamboya ai an̄ihondū God̄ind̄i ratūpur̄iyo ratūpur̄ayu yaho fifir̄ifembohūnda. Nga asu aiana nḡiri n̄in̄i-moatükun̄iyo tükefeyo ranahambo hoeind̄ihind̄i, nga wan̄i. Aiana sapo nindou God̄ind̄i hoafi hoafiyu-randeimb̄i ahand̄i ndür̄ü Sonambo n̄ine-moatükun̄i tüküme Feyondo ran̄i-moatükun̄i yanḡiri an̄imbo hoeind̄ihimboyei.

³⁰ Mare yahuraiyo Godɪndɪ hoafɪ
 hoafɪyu-randeimbɪ nindou Sona ai Ninife
 ŋgoafɪhü nindou amarei ranaheimbo
 yahurai-ane yaho nafuiyo-ndürɪmbohünda
 tükümeŋfeyo. Mare yahurai-anɪmbo Nindou
 Hondü ndanai-amboanɪ tükündüfimbui God ai
 nindou hapondanambe amarei ranaheimbo
 nafuiyo-ndürɪmbohünda.

³¹ God ai nindoumbo yɪbobofendürɪmboayu
 ranɪ si tüküfeyoambe anɪmbo bogorɪ adükarɪ
 nɪmorehɪ hɪfɪ warɪ kadüdanɪpoedɪ ai tükündɪfe
 nindou hapondanambe anɪmboei ranaheimbo
 nɪnɪ-moatükunɪ ai moaruwai ramarɪhindɪ
 ranɪmbo papi-hoafɪndandürɪmboe.

Ranɪ-moatükunɪ refemboayo ra nɪmboe sapa ai
 adükarɪ bogorɪ Soromonɪndɪ ndofe fɪfɪrɪfe hoafɪ
 hɪmborɪmbo-hündambo ahandɪ hɪfɪ bɪdɪfɪranɪ
 anɟunɪpoedɪ hɪnɪŋgɪre haya masɪno. Nɟa ro
 sɪheimbo hoafehandürɪ nindou sɪhei mbusümo
 anüŋgu aiana Soromonɪmbo ŋgasündirümboni.

³² God ai nindoumbo yɪbobofe-mboayu ranɪ si
 tüküfeyoambe ana Ninife ŋgoafɪhündɪ nindou
 ranai botɪndahi nɪmboeimbo sɪheimbo
 papi-hoafɪndühürɪmboeyi. Ai refemboayei ra
 nɪmboe sapa Sona ai hoafɪ
 wataporɪmbo-maranda hɪmborɪyeyi mburɪhü
 moaruwai hohoanɪmo ahei ra hɪnɪŋgɪmarɪhindɪ
 ranɪmbo-hünda. Nɟa asu ro sɪheimbo
 hoafehandürɪ sɪhei mbusümo nindou mamɪ
 anüŋgu aiana Sonambo ŋgasündirümboni,”
 mehu.

*Nindou-yafe hohoanɪmoambe si nahurai
 (Matyu 5:15; 6:22-23)*

³³ Sisas ai yare hoafi yuhî yahuya, “Nindou dîdî ai moai ram hai ra yimundîhi mburîhû wambûrî hoarehî dîbonapîrûhi rîhündî, nga wanî. Aiana moanî sapo yimundîhi mbundîhûmbo nîmoamo fondîwamî nindîhindanî anîmbo si ranai boakîboadeandanî nindou dîdîyei worambe fandahindûhî hoeindîhimboyei.

³⁴ Sîhei hîmboarî ra sîhei hohoanîmo ranahandî ram hai nahurai-anendûrî. Asu sîhei hîmboarî ra aboedayondûrî ana, sîhei hohoanîmoambe si ranai boakîboadeandûrîmboe. Nga asu sîhei hîmboarî ranai moaruwaiayo ana, sîhei hohoanîmoambe nîmbî bündearûmboe.

³⁵ Ranîmbohündambo anîmbo se hîbadîhûmbo, nga asu sîhei hohoanîmoambe si amaro ranai nîmbîndeamboe.

³⁶ Asu munḡuambo hohoanîmoambe sîhei fiambe ranai si yanḡîrî boakîfoareandûhî gorûḡoanîni nîmbî nîmarîkoate-ayondûrî ana sîheimbo si ranai boakîboade-andûrîmboe ram hai si boakafoareandî nou,” mehu.

Sisas ai Farisi nindouyomo asu ahînûmbî hohoanîmo fîfîrundeimbî bogoriyomo ahamumbo papîhoafîmarapurî

³⁷ Sisas ai wataporîmbora mbura asu Farisi nindou mamî ai hoafi yundûhî yahundoya, “Dûḡûfî dagoade-ndîhoamboane,” mehundo. Ranîyu asu Sisas ai hûfu farîfi sesî fondîhû mamaru.

³⁸ Ranîyo asu Farisi nindou ranai Sisas warî popaikoate nîmarû sesî ra masesuwa hepûnîmefiyu.

³⁹ Adükari ai hoafi-yundühi yahuya, “Farisi nindou seana hoe simindi hi-piri asu sesi foefe sesi hi-piri ra moanambüh-ane ndoru popoaiar-hoemo. Nga sihamundi wagabeyahi ana hühbühüni hohoanimo asu muŋguambo moaruwai hohoanimoane amaropuri.

⁴⁰ Seana hihindi hohoanimo-yomondeimb-anemo nimboe sapo God weindani nafimarandi ai wagabe-amboani nafimarandi.

⁴¹ Ni-ne hohoanimo aboedi sihamundi ŋgusüfoambe amaropuri ranambo nindou didiyei ni-ne napo mbonimbo-arihümündi ranaheimbo fandihandürü. Rawarundi animbo asu sihamundi muŋguambo moatükunü ra aboedi yangirindimboe.

⁴² Farisi se hi-poanimboembou-anemo! Nimboe sapo seana muŋguambo akidibou sesambefembo moatükunü wambifi nahurai ranane se yimuŋgurundümo mburu asu 10 ranahandi ŋgorü bidifiri ra Godimbo yiboboru asihemo. Nga seana mbumundi hohoanimo asu Godimbo ŋgusüfo pefembo hohoanimo ranahambo hinŋgürumboanemo. Se rani hohoanimo ra afindi hohoanimo-ndimondühi asu se ŋgorü ahinümbi ra hinŋgife poani.

⁴³ Farisi, se hi-poanimboembou-anemo! Nga seana Suda-yafe rotu wori ranambe bogorimbofe nimarimboanemo hohoanimoemo. Asu nindou ai sihamumbo nindou afindi himboahü hihifi-mbirihümuna yahomo houmboanemo.

⁴⁴ Se hi-poanimboembou-anemo! Se hoeifekoateimbi yif-ambe nahurai-anemo.

Nindou yif-ambe ranahambo fifirifekoate raniwami hei hehi asu raninambo moaruwai tükümehindi. Yahurai-ane sïhamundi moaruwai hohoanimo wagabe ragu amaropuri ranai nindou-yafe hohoanimo moaruwaimbo-ndeandürimboe,” mehu.

⁴⁵ Nindou mamï ahinümbï hohoanimo fifireandeimbï ai hoafiyuhï yahuya, “Yamundo-randeimbï, se ranï hoafï Farisimbo hoafayafï ranana yïhoefombo kameihï moaruwaimbo-rowamunühanafï,” mehuamboyu.

⁴⁶ Asu Sisas ai hoafiyuhï yahuya, “Ahinümbï hohoanimo fifirundeimbï, Se hïpoanïmboembou-anemo. Seana nindou bidifiriyei daboahamïndiwami nïmboreimbï mbïсахүмүнди yahomo houmbo hüputüpuründümo nandundühanemo. Asu seana ngiri akïdou-amboanï warï pandundi nïmboreimbï moatükunï aheiwami manandundi ranahambo farïhefendürï hefe semïndïmbo, nga wanï.

⁴⁷ Se hïpoanïmboembou-anemo! Nga seana Godïndï hoafï hoafiyomo rundeimbï sïhamundi amoao mamï hïfokoa-marupuri ranahamundi yïfambe yihururu arundi.

⁴⁸ Seana nafuiyomo-ndühanemo, sapo sïhamundi amoao Godïndï hoafï hoafiyomo-rundeimbïmbo hïfokoamarüpuri ranahambo aboed-ane yahombo. Nïmboe sapo ai ahamumbo hïfokoamarüpuri, nga se ahamundi yïfambe yihururu arundi.

⁴⁹ Asu aboedi ndorïhoayoweimbï hohoanimo Godïndï-mayo ranai hoafiyowohü yahoya, ‘Ro

Godɪndɪ hoafi hoafiyomo-rundeimbi asu hoafi
sowandümo homo-rundeimbi ra
koandɪhe-heapurani bidifiri
hifokoandupuri-mboemo, asu bidifirambo
moaruwaimbo-ndüpurimboemo,' meho

⁵⁰ Muᅅguambo nindou hapondanambe ai
hütiyomo Godɪndɪ hoafi hoafiyomo-rundeimbi
hifikoamarüpurɪ. Horombo God ai hifi nda
nafirandambe peyo haya sinimbo hapondadidi
nimorehi nindowenihɪ burayei aheimbo
yagodimboe, nga rani süngumbo animbo tiᅅirifo
ndahümündimboyei.

⁵¹ Ai nindou hifokoako-marüpurɪ Aber
nüᅅguwami piyo haya sini Sekaraia nüᅅguwami
kikire hinᅅᅅimareandi. Nga asu ranahambo
Godimbo sesi sihefe fondikimɪ Godɪndɪ
worambeyo kefoaru marundi. Muᅅguambo
moaruwai hohoanimo ranahandi hüti ra nindou
hapondanambe burayei aheimbo rani süngumbo
animbo tiᅅirifo ndahümündimboyei.

⁵² Ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi, se
hipoanimboembou-anemo. Nga seana fifirife
aboedi semindimbo-mayo ranahambo yipuri
papiru hinᅅᅅirundühanemo. Nga seana
sihamundihoi kefoundühiyomo-poani, nga
asu bidifiri ai kefoefe fifirife semindimbo
seiani-ane asu se nafɪ gürarundüri," mehu.

⁵³ Sisas ai worɪ nɪmarümbɪ ra hinᅅᅅire
hayambo hu-ane ahinümbi hohoanimo
yamundu-rundeimbiyomo asu Farisiyomo ai
ahambo moaruwaimbo-rüwurühi
düdu-düduumaruri.

⁵⁴ Ai ahambo refi hoeifyuwanɪ asu aboedi

sĩmborĩ hoafĩkoate-nduani ahambo
papi-hoafĩndĩhurĩ yahomo houmboemo
ramarũwuri.

12

*Farisi-yomondi yimbu yafambeimbĩ hohoanimo
ranahambo hĩbadũmbo
(Matyu 10:26-27)*

¹ Nĩdou afĩndĩ tausen gugureandũhĩyo asu
sĩmborĩ tĩjarĩ yipũtapũrĩmayei. Ranĩyu asu
Sisas ai ahambo sũngrurũ-rundeimbĩmbo boatei
hoafiyupurũhĩ yahuya, “Se Farisi-yomondi
fufudĩgoyo-randeimbĩ moatũkuni yis
ranahambo hĩbadũmbo. Ro hoafayahĩ ranana
ahamundi yimbu yafambeimbĩ hohoanimo
ranahambo anahĩ hoafayahĩ.

² Nĩne-moatũkuni mũnguambo hapondanambe
gabudambe engoro ranana asu sũngunambo
weindahĩ gabudĩwamĩ nĩmoamo yagodĩmboe.
Asu nĩne-moatũkuni mũnguambo dĩbo mũngoro
ranai weindahĩ fĩfĩnde fĩfĩndendamboe.

³ Nĩne-moatũkuni nĩmbĩ nĩmaroanĩ
hoafĩmayei ra asu si peyowohũ
hĩmborĩndeimboyei. Asu nĩne-moatũkuni
se-dĩbo yipurĩ parĩhi hehi hoafĩ sĩmoasĩnambo
wataporĩmbo-marĩhũndĩ ra weindahĩ worĩ
bogĩmondĩwamĩ nĩmboeimbo pukũna
hoafĩndeimboyei,” mehu.

*Sĩhĩrĩ Godimbo yangĩrĩ animbo
yĩhĩmbo-ndĩhurĩmboane
(Matyu 10:28-31)*

⁴ “Wandafĩ mamĩ, ro sĩheimbo hoafehandũrĩ,
nĩdou fi hoearĩ yangĩrĩ hĩfokoaru arundi

ranahambo se yihimboyopoani, nga asu ngiri yifiafi ana hifokoandundi.

⁵ Nga ro daboe yihimbombo ra sheimbo hoafindamboyahi. Godimbo se yihimbondei sapo ai animbo hifokoefe mburimbo hai ngoafinambo koarifehe rambo nginindeimbayu ranimbo-hünda. Anihondane, mamiranahambo yangiri animbo yihimbondefomboane.

⁶ Ndu akidou hondahüfeimbi ra yimbu toeanambo yangir-ane pemiyei sahümüdi arihündi. Nga asu God ai ngiri mamamboani mitanindamüdu.

⁷ Nga asu God ai nungunümbi mbirinanyiyo sifahifi mbiroambe amaro fifireamboani. Ranimbo-animbo se yihimbo-ndeimboyei, seana Godindi himboahü ndu akidou ranaheimbo ngasündi-hindürimboanei,” mehu

Sihiri yihimbokoate Sisasindi ndüri weindahi hoafindefomboane (Matyu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Ro sishamumbo hoafehapuri nindou düdi nindou himboahü nungumbo ro Sisasimbo anihondumbo-rihinimboanah ehu ana, simbori nindou ranahandi ndüri Nindou Hondü ro Godindi sunambeahindi nendi-yomondi himboahü nindou ranana wandani mbisamboyah.

⁹ Nga asu nindou düdi nindou himboahü nungumbo wamboya moai ahambo anihondumbo-rihini ehu ana, asu simbori amboani Godindi sunambeahindi

nendi-yomondi h̄imboahü ai wandiyupoani
mb̄isamboyahi.

¹⁰ Nindou düdi ai Nindou Hondümo
moaruwai hoafayu ana, God ai amboawi
mb̄üsümbui. Nga nindou düdi ai Yifiafi Aboedi
ranahambo moaruwai hoafayu ana, God ai nḡir̄i
amboawi mb̄üsu, nga wani.

¹¹ Ai sihamumbo rotu wor̄nambo pap̄i-hoafi
h̄imbor̄iyomo-rundeimbi asu bogori
nindou-yomondi h̄imboahü ndowapundümo
ngomondani ro nüngunahurai asu nin̄i hoafi
hoafimandefi mb̄isimo houmbo ranahambo
af̄indi hohoan̄imond̄imboemo.

¹² Mam̄i rani-simboani an̄imbo se nine hoafi
hoafimbo ra Yifiafi Aboedi ranai sihamundi
hohoan̄imoambe hor̄inde dagapur̄imboe,”
mehu.

*Kaki af̄indeimbi nindoundi h̄i-h̄indi hohoan̄imo
kafoefe hoafi*

¹³ Nindou af̄indi gugure meŋgoro
ranambeah̄indi mam̄i ai hu Sisasimbo
hoafiyuh̄i yahuya, “Nindou
yamundo-randeimbi, se wandi amoŋgoambo
hoafindafani ai apendi-mayo napo yihoeh̄i ra
yibobond̄ihoa-m̄indembo,” mehuamboyu.

¹⁴ Asu Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, “Dīdi
ai hoafimayuwamboyo ro sihafandi pap̄i-hoafi
h̄imbor̄iyohü yibobofembo rana?”

¹⁵ Asukai hoafiyundürühi yahuya, “Se
ndond̄ihi hibad̄ihümbö, nga muŋguambo
moatükun̄i sem̄ind̄imbo af̄indi
hohoan̄imond̄imboemo. Nga se nḡir̄i koadürü

koadürümbo niŋgo napo ranifihî ndowandifi,”
mehu.

¹⁶ Sisas ai kafoefe hoafi ra
wataporimbo-randühîya, “Nindou napo
afindeimbî mamî ranai hîfi ranifihî nümbürî
hîfi-reandanî afîndî safîmayo.

¹⁷ Nindou ranai aimbo nîmarü
hohoanîmoyuhüya, ‘Ro nîni
nününgundîheambo, ŋga nümbürambeahîndî
sesî ra kurîfembo fondî wanayo,’ mehu.

¹⁸ Ranîyu asu hoafiyuhîya, ‘Awi ro nda
süngundîhe. Wandî sesî worî ra muŋgu
birîboadihe mbundîhambo mamî afîndî
worîmbondîhî mbundîhambo wit asu amurî
napo ra kundîheamboyahî.’

¹⁹ Rananîmbo wandîfimbo hoafîndahühîya,
‘Hapoana afîndî himboanî aho ra sesîmbo
aboedî napo ra wanġei-ane. Ŋga nîmandefî sesî
ra dagudifî hoe ndîmîndefî raraondîhundühî
hîhîfi-hîhîfi-ndefo,’ mehu.

²⁰ Ŋga asu God ai hoafiyundühî yahuya,
‘Seana ŋgusüfokoate nindou-anafi! Hapo
nîmbîkoanî anîmbo se yîfîndamboyahî. Ŋga asu
nindou dîdî ai napo sîhafî-mayo ndorandîfî
masîhawandî ra mandemünda?’ mehu.

²¹ Yahurai anîmbo nindou dîdîyeyî napo
afîndeimbayeyî aheimbo tükündîfemboe, ŋga
aiana Godîndî himboahü napo-koate-anei,”
mehu.

*Ŋgusüfo pukiyowohü afîndî hohoanîmoyo
hoanġo hoafi
(Matyu 6:25-34)*

22 Sisas ai ahambo süngurü-rundeimbimbo hoafiyuhî yahuya, “Ro sihamumbo hoafehapurî nda, Se nîniî sesi madagudifî mbîsîmo asu nîniî hoearî yihoefî fi gabudîmandîhu mbîsîmo houmbo afîndî hohoanîmondîmboemo.

23 Yangîrî nînggo ranane adûkarî hamîndayo, nga sesi ana moanane asûkai fi-ane adûkarî hamîndayo, nga hoearî ana moanane.

24 Asu awi se ndu nîmoamo ahahabodei ranaheimbo hoeirundûrî. Ndu ranai ana moai nîniî-moatûkunî hoarî hîfîkarîhi, sesi yimungurîhûmündi hei worambe sihehi raraorîhündî, nga aheimbo ana God ai sesi ra sagadûrî arandî. Nga seana ndu ranaheimbo ngasündîhi-ndûrîmboanei.

25 Se rani-moatûkunîmbo afîndî hohoanîmoayafî ranai ngîrî fandîhenînanî akîdou gedûhî safî yangîrî nîmbafî.

26 Asu se akîdou moatûkunî yahurai ra ndofe hîfandîyokoate-ayafî ra asu nûngundo adûkarî moatûkunî ra hîbadîmandanda?

27 Nûngure hayamboyo wohî ahurîyei arîhündî ra hoeiru, aiana moai ahei fimbohünda hoearî kakîyei asu ratûpurîyei rîhündî. Nga ro sihamumbo hoafehapurî horombo adûkarî bogorî Soromon ai napo afîndeimbîyu, nga ahandî yihuru aboedî yihurumaramündu ra wohî ahurî ranai Soromonîndî yihuru ra ngasündeamboane.

28 God ai wohî hapondanî yangîrî amaro ra hîfîhü hoearî yihurure hîniîngîreandûhani, nga asu sümbo ana haiambe pifemboane. Se akîdou anîhondümböfe-koate-yomondeimbî God ai

sìhamumbo amboa hoearì
yihurundeapurìmbui.

²⁹ Se nìnì sesìmboyo mbìsei asu nìnì
sìmìndìramboyo mbìsei hehi ranahambo afìndì
hohoanìmondei ñgeimboyei, ñga yowanì.

³⁰ Godìmbo anìhondümbofe-koate-yeimbì ana
munḡu moatükunì ra semìndìmboane
hohoanìmoayeì, ñga Ape God ai fìfìreamboani
se semìndìmbo afìndì hohoanìmoayeì ra.

³¹ Ñga God ñḡnìndì hìfandarandì ranahambo
kokondundani anìmbo rani amboani
dagapurümbui,” mehu.

Aboedì napo gugurife hohoanimo
(Matyu 6:19-21)

³² “Sipsip afìndìfurì ra se yowanì
yìhìmbo-ndeimboyei, ñga ndühi sühüsi, sìhei
Ape ai sìheimbo amboani ñḡnìndì
hìfandarandì ranambe hìfandìyondürìmbo
yifirayu.

³³ Se sìhamundì napo ra kakìfihì koandìhou
mbundu asu napo-koate-yeimbì ranaheimbo
kakì ra dabudürì. Se kakì foefe hìpìrì yahurai
ndowandümo nìmai moaruwaiyo
rakoate-yoweimbì asu rananìmbo aboedì napo
sünambe gugurìndundì. Ñḡrì sünambe ana
fandìhoayo, ñḡrì hùmbuhünì nindou
ndahümündi asu süsìmbümì ai dagüdi.

³⁴ Sìhei ñḡsüfo ana sapo nahi sìhei napo
yaḡorìhì anìmbo kündarümbui.”

Nafìndìhümìndi nìmandimbo hìbadìhündì
(Matyu 24:45-51)

35 “Se hoeari yihuru-r+hümündi amarei nou n+ine-moatükun+ tüküfemboayo ranahambo h+badühündüh+ s+hei ram ra yimund+hinda simbeyowamboane.

36 Se ratüpur+yei r+hündeimbi nahuraindeih+ asu ahei bogor+imbo nindou ai n+moreh+ sem+nd+imbo si ra hu mbura asu h+h+r+fi huan+ nou h+bad+hori+. Ai süfu yipur+ fih+ p+rako-p+rakondandan+ n+mai yipur+ sübüd+h+hind+.

37 Asu ahei bogor+ nindou ranai hu h+imboyuwan+ yapombofekoate yang+r+ n+marei ahambo h+ifandar+hori+ ana, ai h+h+fi-h+h+fi+ndei. Ro s+heimbo an+hondümboanah+ hoafehandür+ bogor+ nindou ranai ahand+ war+h+oandarümb+ ng+s+hari+ hoeari ra yimünd+h+hai mbunda hoaf+ndündüran+ ses+ fond+ik+im+ n+mandeian+ düd+ ses+ dagadürümbui.

38 Ratüpur+yei-r+hündeimbi ranai n+imbi mbusümomboyoy asu si hoaf+imboyoy h+ifand+hümb+ n+mareian+ ahei bogor+ nindou ranai hu hoeiareandür+ ana, ai h+h+fi-h+h+fi+ndeimboyei.

39 Se f+fi+nd+hind+ sapo wor+ aharambür+ ranai n+n+si+amboan+yo hümbuhün+ nindou tüküfemboayu ra f+fi+rareand+ ana, tükündafu hümbuhün+nd+imboemo mbüs+ haya günde n+mandümbui.

40 Ran+imboane se-amboan+ h+bad+hümb+, nga Nindou Hondü ranai tüküfembo ra m+itan+r+hümündi hehi h+id+bo-h+id+boyeiambe an+imbo kudümbui,” mehu.

Nindou ratüpur+yafan+r+nandeimbi aboed+ asu

*moaruwai ranahafandi kafe fe hoafi
(Matyu 24:45-51)*

⁴¹ Pita yahuya, “Adükari hoafayafi nda yihoe fimbo yangiriyafi asu munquambo nindoumboyafi?” mehuamboyu.

⁴² Simbori Adükari ai hoafiyuhü yahuya, “Nindou düdi ai aboedi ndore anihondumbo fifireandeimbiyu haya aboedi ratüpuriyu randeimbeyua? Nindou ranahambo ahandi bogori nindou-mayu ranai anihondumbo-riri hayambo wambo worambe sesinapo engoro ra hifandiyohü ratüpuriyomo rundeimbi nindou ai sesi semindi simboani segupuri rambohünda kaboadiri hininngindirümbui.

⁴³ Nindou ranahandi bogori nindou ranai worambe tüküfi hoeirirani ratüpurayu ana, moani afindi hamindi hihifi-hihifi-mbiyuwamboane.

⁴⁴ Ro sihamumbo anihondumboanahi hoafehapuri, bogori nindou ranai nindou ranahambo ahandi munquambo moatükunü ranahambo hifandimbo bogorimbondirü hininngindirümbui.

⁴⁵ Nga asu nindou ranai yare hohanimoyuhüya, ‘Awi, wandi bogori nindou ranai ngiri nimehünou hihiri ndüfi düdu,’ yahu haya bodimondi ratüpuriyei rihündeimbi nimorehi nindowenihü ranaheimbo bubuhaiyu sesi sesü bia ndümündü haya hihindi hohanimondümbui.

⁴⁶ Nga asu bogori nindou ranahambo ahandi ratüpuriyu-randeimbi ranai mamü simboani ngiri tükündifiyu mbüsü haya

hidibo-hidiboyambe animbo tükündüfimbui.
Rananimbo bogori nindou ranai bubundüri
mbunda koandihairani ngu nindou bidifiri
himborikoate-yei rihündeimbi babidimbo
nüngumbui.

⁴⁷ Ratüpur+yurandeimbi ranai ahandi bogori
nindou ai refembo yifirayu ra fifireandi, nga ai
refekoate-yu, asu bogori nindou ai yifirayu
süngufekoate-ayu ana, bogori nindou ranai
afindimbo bubundurümbui.

⁴⁸ Nga asu ratüpur+yu-randeimbi ranai ahandi
bogori nindou yifirayu ra fifirifekoate-yu haya
ndofe ratüpurikoate-ayu ana, asu
yimumamimbo safi bubumboani. Sapo nindou
didiyei afindi hamindi masahümündi ana, asu
simbori afindi hamindi mbisehindamboane.
Asu nindou ranahei warihü afindi hamindi
asihindi ana, asu simbori afindi masihindi
ra ngasündeandeimbi segodürimbo
hohoan+mombeye-amboane.”

*Sisas ai nindou yikürübüfe-ndürimboyu makusu
(Matyu 10:34-36)*

⁴⁹ “Ro makosahi nda hifi ndanihu hai
püpfemboyahi makosahi asu hai ranai
yimbeyowa sahehea yifiar-ayah.

⁵⁰ Nindou hoeambe hundürayei nou ro
asübusi afindeimbi hundürü-ndamboyahi, nga
hundürü ra awi moai hundürüyahi
ranimboanahi ngüsüfo shayahi.

⁵¹ Se randihi hohoanimondeihiya, ‘Ai ana
yifiari yifiari hifi ndanihu engoro ra kikifembo
makusu-ane,’ mbiseimboyei, nga wani. Ro moai

yifiari yifiari ranahambo kiki fembo kosahi, nga nindou yikürübüfe-ndürimboyahi makosahi.

⁵² Hapondani peyo haya aho ra nindou mamai ai ahandi fikimnindi hondahüfeimbeimbayu ana, yibobondahimboyei. Rananimbo yimbumbündafe asu ngorü ngimeimbidei hehi simbori simborindeimboyei.

⁵³ Rananimbo yibobondahi mbundihü, nindowenihini niori ai afindambo asu afindi ai niorimbo hürütürindamboyafani. Asu nimorehine ai ahandi nimorehine niori-dibo simbori hürütürindafe asu yamongoamindoho ai simbori hürütürindafe rarandeimboyei,” mehu.

Munquambo nindou nine-moatükuni tükefeyo ranahandi nimindi moai fifirihindi (Matyu 16:2-3)

⁵⁴ Sisas ai nindou afindi ranaheimbo hoafiyundürühi yahuya, “Se hoeirihindani hüfihamindi hanuwanipoedi hoenimbanini sifowani hoeirihindühi hoendimboe seiani asu hoeyo arandi.

⁵⁵ Asukai se hoeirihindani ngirisafinipoedi weri sifowani yahimondimboe seiani asu yahimoyo arandi.

⁵⁶ Seana yimbu yafambeyeimb-anei, sapa se fifirihimboanei nine moatükuni hifini asu sünambe tükefeyo ra. Asu nimboe nine-moatükuni hapondani God ai ratüpurimayuwa tükefeyo ra fifirifekoate-ayeia?” mehu.

*Düdi s#hambo hoaf#mayun#n# d#bo hoafi
d#d#boadondowand#
(Matyu 5:25-26)*

⁵⁷ “N#mboe s#haf#hoar# y#bobofekoate-ayaf#
n#ne-moatükun#yo aboedayo ranahambo?”

⁵⁸ Asu nindou #gorü ai s#hambo
pafi-hoaf#yon#n#mbo mbüsü haya
y#bobore-randeimb# sowana hoafi h#mbor#mbo
ndemündün#n# #guan# ana, se n#mai #gafi
naf#n# aboedi-aboedi-ndaf#neand#. Asu se
refekoate-ayafand# ana s#hambo pafi-hoafi
ran#n#-randeimb# nindou ranai hoafi h#mbor#yu
randeimb#nd# war#h#ndeand#na, prisman ai
karabusambe h#n#ng#ndeand#n#mbui.

⁵⁹ Ro an#hond#mboand# s#hambo
hoafehan#n#, se rando n#mand#f#mbo kaki
pem#ndaf# mehomo simogod#h# pemayaf#
an#mbo tük#ndafoamboayaf#,” mehu.

13

*Nindou düdi an#hond#mbofekoate-ayu ana
awar#nd#hoembui*

¹ Ran#-simboan# nindou b#d#f#r# ranai
Sisas#mbo rar#hi hoaf#yeh#ya, “Nindou
Garirihünd# b#d#f#r# ai n#n#hond# h#fokoaru
God#mbo s#houndane Pairat ai
h#fokoamarapur#. Ran#yo asu ahamund# hor#
ra n#n#hond# hor# God#mbo saimbo
h#fokoamarund# ran# b#tap#re mam#kar#mayo,”
masei.

² Sisas ai hoaf#yuh# yahuya, “Ran#-moatükun#
tük#mefeyo ra se rar#hi hohoan#moyeyan# ahei
moaruwai hohoan#mo ra Garirihünd# b#d#f#r#

ranahei moaruwai hohoanimo ra
ngasündeamboyo?

³ Wani, nga ro anihondümboanahi
hoafehandüri, Se sihei hohoanimo ra
didi boadofe-koate-ayei ana, munguambo
siheimbo amboani yahurai
tükündifendürimboe.

⁴ Asu nünguriyei 18 nindou Siroamihündi
aheimbo nimoei wori hoandari piyowohü
hifokoamareandüri rana? Se rarihi
hohoanimoyeyani, Nindou worinambo
hifokoamareandüri ranahei moaruwai
hohoanimo ra Serusaremihündi bidifiri ahei
moaruwai hohoanimo ra ngasündeamboyo?

⁵ Wani, nga ro anihondümboanahi
hoafehandüri, se sihei hohoanimo ra
didi boadofe-koate-ayei ana, munguambo
se-amboani yifindeimboyei,” mehu.

Nimi hisiyokoate ranahandi kafeefe hoafi

⁶ Sisas ai mamiki kafeefe hoafiki
wataporimbo-randühi yahuya, “Nindou mamiki
ai ahandi wain nümbürambe süfuri nimindi ra
hifimareandi. Raniko süngunambo süfuri
nimindi ra hisiyohüpo yahuhaya mahu, nga
moai hisi mamamboani hoeireandi.

⁷ Raniko asu nindou ranai ahandi
nümbürambe ratüpuriyu-randeimbi ranahambo
hoafiyundühi yahuya, ‘Ro süfuri nimindi nda
ngimi himbanisihi himboyarhandamoi
hisiyorandi, nga hiti boadowandi. Ai hisi-koate
moani hoangire haya nüngombo nübüri hifi
bidifiri gabudarandi,’ mehu.

⁸ Nga asu ahandi ratüpuriyu-randeimbi ranai simbori hoafiyundühi yahuya, ‘Ritifo, awi moani mamî hîmbani nîngo hoeireandühi animbo, nga hîsimboyohüpo. Asu awi ro nîmî rani-fikîmî hîfambi kakîndîhi mbundiha, asu yafîsühumî afümambe püpindîhi hoeindîheamboyahî.

⁹ Randîhe hoeindîheandane ngorü hîmbani ra hîsîndoanî ana, aboed-ane, nga hîsî-koate-ayo ana, hîtîfoefemboane,’ ” mehu.

Sisas ai moani ngoafimbo nîmarimbo sihî nîmorehî mamî aboedîmareandî

¹⁰ Sisas ai Suda-yafe moani nîmarimbo si ranambe ahei rotu worambe yamundîmareandürî.

¹¹ Raniyo ranihü nîmorehî mamî, 18 hîmbani ahandî fiambe moaruwai nendî nîmarimbo amoefoe semîndî haya homarandî. Asu ahandî daboadi hamîndî ra fare hayamboyo asu moai mbumundî botîfe nîngorandî.

¹² Raniyo Sisas ai hoeireanda mayoa mborai mehundowa mahowa hoafiyundühi yahuya, “Me, hapoana anğünîmbomayafî ra aboedî anafî,” mehu.

¹³ Sisas ai ahandîwamî warî manande-andamboyo asu nîmehünou mbumundî botîfe nîngombo Godîmbo aboed-ani yaho ngusüfo pamarerî.

¹⁴ Raniyo Suda-yafe rotu worî hîfandandaimbi bogorî ranai ngînîndîmayu Sisas ai moani nîmarimbo sihî nîmorehî aboedîmareandî ranîmbo. Nindou ranai hoafiyuhî yahuya, “Sapo 6 si-ane ratüpurîmbo

siayo. Nga sapo aboedifembo ana, rani si animbo refemboyosi, nga moani nimarimbo si ana yowan-ane,” mehu.

¹⁵ Adükari ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Seana yimbu-yafambeimbi nindou-anemo! Asu se moai sifhamundi burimakau asu dongi ra munquambo si asu moani nimarimbo sihi ranamboani wofi fufurihounduri mburu hoe simindimbo sowandümonduri homo rundiyo?

¹⁶ Nimorehi ro aboedimarheandi, nda ai Abrahamindi nimir-ane, asu ahambo Satan ai 18 himbani kikhiramundi manüngu-ane. Asu ro ahambo moani nimarimbo sihi aboedambo-fembo ra ahinümbiyo.”

¹⁷ Sisas ai yare hoafimayu-wamboemo asu ahandi hürütümbi-memo ranai amoaninngambo-mefundi. Nga asu bidifiri afindi mengoro ranai aboedi moatükuni ramareandi ranimbo hihifi-hihifimayi.

*Sisas ai hoari akidouhündi adükari tükufembo kafeefe hoafi hoafimayu
(Matyu 13:31-32; Mak 4:30-32)*

¹⁸ Sisas ai hoafiyuhiya, “God nginindi hifandarandi ra nüngunahurayowa? Asu ro nünkundihe yibobomandhe?”

¹⁹ Ai rahuriane, nindou mamai ahandi nübürambe mastet hoari hambomo nahurai akidou hifireanduhani. Asu hoari akidou ranihündi adükari tikoani nahurai ninngowan, ndu ai raniwami ngeramborühi arihündi,” mehu.

*Fufudogoyo-randeimbɪ moatükunɪ yis ranahandɪ
kafoefe hoafɪ
(Matyu 13:33)*

²⁰ Asükai Sisas ai hoafɪyuhɪ yahuya, “Ro asükainda God ɲɔnɪndɪ hɪfandarandɪ ranahambo nɪnɪ-moatükunɪfɪhɪ yɪbobomandɪhea?”

²¹ Nɪmorehɪ ai fufudogoyo-randeimbɪ moatükunɪ yis semɪndɪ haya wambürambe fraua bubufoare mbura yis ra babɪfoareandani fufudogoayo hafo nahuraiane,” mehu.

*Nafɪtambe akɪdou nafɪ ho
(Matyu 7:13-14, 21-23)*

²² Sisas ai Serusaremɪnambo huhüyu muɲguambo adükari ɲgoafɪ asu akɪdou ɲgoafɪ aheimbo wataporɪmbo-marandürɪ hu.

²³⁻²⁴ Nindou ɲgorü ai Sisasɪmbo hoafɪyundühɪ yahuya, “Adükari, yimbu mamɪ nindou yangrɪrɪ aboedambo-mandahindɪyo?” mehuamboyo. Ai sɪmborɪ hoafɪyuhɪ yahuya, “Yipurɪ nafɪtambe akɪdou ranambe kefoefembo hütihütindei, ɲga nindou afɪndɪ ai-amboani hütihüti-ndeimboyei ranambe kefoefembosɪ, ɲga ɲgɪrɪndei.

²⁵ Süɲgunambo worɪ aharambüri ai yipurɪ papareandɪ ana, se weindani nɪmboeimbo yipurɪfɪhɪ pɪrako-pɪrako-ndɪhündühɪ anɪmboya, ‘Adükari, yipurɪ sübüdühawamunɪ,’ mbɪseimboyei. ɲga sɪmborɪ hoafɪndühɪya, ‘Ro moai sɪheimbo fɪfɪrɪheandürɪ,’ asu ‘Se nahani-hündamboyei?’ mbüsümbui.

²⁶ Rananɪmbo se hoafɪndafühɪya, ‘Ro se-dibo sesɪ sahusifɪ hoe sɪmɪndefɪ asu yɪhoefɪ ɲgoafɪ

nafi hohü yamundowamuni marandi'
mbiseimboyei.

²⁷ Asu ai siheimbo hoafindühi animboya, 'Ro moai siheimbo fifirihandürü, nga asu nahani-hündamboyei? Andai ragu, nga seana moaruwai hohoanimo yei rihündeimbanei,' mbüsümbui.

²⁸ Se aranindeihü asu yahafi hitihündühi nimboeimboyei, nga Abraham, Aisak, Sekop asu Godndi hoafi hoafiyomo-rundeimbi ai God hifandarandi ranambe nimateimboyei, nga asu siheimbo ana ragu moeindani pindihirimboyei.

²⁹ Rananimbo nindou afindi ai hüfhamindi süfuwanipoedi, hanuwanipoedi, himbörü yimbunipoedi ai God nginindi hifandarandi ranambe sesi fondikimi tükündahi nimateimboyei.

³⁰ Rananimbo nindou didiyei haponda adükarimboehindi aiana süngunambo akidoumbo-ndahimboyei, nga akidoumboehindi aiana süngunambo adükarimbo-ndahimboyei," mehu.

*Sisas ai Serusaremimbo hipoambo-marandi
(Matyu 23:37-39)*

³¹ Rani-simboani Farisi bidifiri ai sifomo Sisasimbo hoafiyomondowohü yahomoya, "Andai ndanühündambo ragu hafi, nga Herot ai sihambo hifokoefeninimbo yahumboani!" mehomo.

³² Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Ngomo nindou sisindira randeimbi ranahambo hoafindimo, nga hapo sümbo ana ro moaruwai

nendi fiambe nĩmareimbi
raguanambo-rĩheandũri asu nindou
aboedambo-rĩheandũrũhi anahi. Nga asu ŋgĩmi
si anĩmbo wandĩ ratũpuri ra
moendĩndĩ-heamboyahĩ.

³³ Asu ro hapo, sũmbo, asaŋgu ranana nafĩ
ŋgamboyahĩ. Nga sapo Godĩndĩ hoafĩ
hoafiyurandeimbi ana ŋgĩri amurũhi
hĩfokoandũwuri, ŋga Serusaremthũ anĩmbo
hĩfokoandũ-wurĩmboemo.

³⁴ Serusarem, Serusarem! Seana Godĩndĩ
hoafĩ hoafiyomo-rundeimbi sihambo sowana
koehefepura masĩnĩmo ra nĩmoeinambo
hĩfokoaroapuri arandĩ. Ro afĩndĩmbo sihafĩ
nindou ranaheimbo kakaro hondĩ nĩmori
gugureandũri mbanendi hoareharamĩndo nou
mbanendi hoarehi-fendũri-mbo samboyahĩ, ŋga
moai se yifiriyei.

³⁵ Haponda sihafĩ worĩ ranambe nĩnĩ
akĩdou-amboani yaŋgorĩkoate worĩ yaŋgĩri
hamĩndĩndĩmboe. Ro hoafehanĩnĩ, se ŋgĩri
hoeĩndĩ-hĩndĩri, ŋga ŋgombo se wambo randĩhi
hoafĩndeihiya, ‘God ai
aboedĩ-aboedĩ-mbĩriramboane Adũkarĩndĩ
ndũri-nambo akusu nda,’ mbĩseimboyei,” mehu.

14

Sisas ai nindou aŋgũnũmbĩ aboedĩmarĩri

¹ Moanĩ nĩmarĩmbo sihi Sisas ai Farisi
bogorĩndĩ worambe sesi sesĩmbo mahuwa
nindou ai ahambo ndorũwuri hĩmboari
safũhĩmarũwuri.

² Ranthũ nindou mamĩ yirĩwarĩ fiyuweimbi
mamaru.

³ Ran+yo Sisas ai Farisi nindou-yomo asu ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi-yomo ahamumbo hoafi+yuh+ya, “Moan+ n+mar+imbo sih+ ra nindou aboed+femboyo asu yowan+yo?” mehu.

⁴ Nga asu ai moai ahandi hoafi s+mbor+ hoafi+yomo. Ran+yo asu Sisas ai nindou ra serümündü aboed+riri mbura koamar+herü.

⁵ Sisas ai ahamumbo hoafi+yupurüh+ya, “S+hamund+ n+mor+yo asu burmakauyo ai moan+ n+mar+ sih+ feamongoambe p+rayo ra n+mai hümänd+hoyu asu wan+mand+yo?” mehu.

⁶ Ran+yomo asu moai ahambo s+mbor+ hoafi+yomondo.

*Se yowan+ s+hafi fimbo roana
ndor+hehe-andeimb-anah+ yahopoan+*

⁷⁻⁸ Sisas ai hoeireapurane nindou sesi ses+imbo hoaf+mayua tüküme fundi ranai n+mar+fondi aboedi ham+ind+wami n+mar+imbo hohoanimo-memonda yare hoafi+yuh+ya, “Nindou ngorü ai s+hambo n+morehi sem+ndambe seses+imbo hoaf+induan+ ngafüh+ ra se n+mar+fondi aboedüh+ ndowand+imboyafi, nga nindou ndor+hoeimbi ahambo amboan+ hoafi+yomondowohüpo.

⁹ Nindou s+hafan+imbo y+iboboambo hoaf+mayup+ra mahafan+ ranai düdü s+hambo hoaf+indüh+ya, ‘Nindou ndanahambo s+hafi-mayo fondi ra sabado,’ mbüsümbui. Rand+fiyuwan+ asu se amoan+ng+ndafi mbunda ngafi bid+firan+ fondi+wami n+mand+imboyafi.

10 Nga sɪhambo hoafɪndeianɪ ɲɔafɪhɪ ra fondi sɔpo akɪdou yahurɪɲɔoahurɪ safɪ-mayo ranɪwamɪ anɪmbo nɪmandɪfɪ. Rananɪmbo sɪhambo hoafɪmayunɪna mahafɪ ranai ɲɔ hoindeanɪnanɪ wanɪ hoafɪnduhɪya, ‘Wandafɪ, fondɪ aboedɪhɪ ndanɪwamɪ sɪhɪfɪ nɪmarɪfɪ,’ mbɪsɪwanɪ asu bɪdɪfɪrɪ amurɪ mafandɪhindɪ ranai sɪhambo nindou adɪkar-ani mbɪseihɪ ahɪnɪndeimboyei.

11 Nindou dɪdɪyei ai ahei fi botarɪhindɪ ana, God ai hɪfɪnambo-ndearɪmbui. Asu nindou dɪdɪyei ahei fi hɪfɪnambo-arɪhindɪ ana, God ai aheimbo botɪndearɪmbui,” mehu.

Se takɪnɪ ndowandɪmboyaɪɪ

12 Sisasɪmbo nindou hoafɪmayundoa mahu ranahambo hoafɪyundɪhɪ yahuya, “Hɪfɪnɪmboyo asu nɪmbambeyo sesesɪmbo ra, se yowanɪ sɪhafɪ ɲɔnɪndɪ, fikɪmɪnɪndɪ, boagɪrɪ, sɪhafɪ napo afɪndeimbɪ wandafɪ aheimbo yangɪrɪ mborai yahopoanɪ. Asu sɪmborɪ amboanɪ ɲɔrɪsɪmboanɪ hoafɪndeianɪ ɲɔfanɪ sesɪ ndahɪnɪnɪmboyei.

13 Ranamboasi, ɲɔ se sesesɪ-ndafɪhɪ ra napo-koate-yeimbɪ, fi moaruwaiyeimbɪ, tɪɲarɪ moaruwaiyeimbɪ asu hɪmboatɪharɪyeimbɪ aheimbo anɪmbo mborai mbɪsafɪ.

14 Rananɪmbo God ai sɪhambo aboedɪ-aboedɪndea-nɪnɪmbui, nɪmboe sɔpo aiana napo-koate-wambo asu ɲɔrɪ sɪmborɪ nɪnɪ ndehindɪ. Nga aboedɪ nindou ai yɪfɪhɪndɪ botɪyahindɪ sɪmboanɪ God ai takɪnɪ daganɪnɪmbui.”

*Sisas ai nimorehi semindi simboani sesesimbo
kafefe hoafi hoafimayu
(Matyu 22:1-10)*

¹⁵ Mami simboani nindou mami sesi fondiwami Sisas-dibo nimarumbo God nginindi hifandarandi ranambe nimateimbo seses-ayei hoafi ra himboriyu haya hoafiyundühi yahuya, “Nindou ranai hihifi-hihifimbeyei-amboane,” mehuamboyu.

¹⁶ Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, “Nindou mami ai afindi sesesimbo hohoanimoyu haya nindou afindimboya ‘Mborai’ mehupuri.

¹⁷ Mami munquambo sesi sindi nafiramindoani ahandi ratupuriyu randeimbo hoafiyundowohü yahuya, ‘Nindou ro hoafimehapuri ranahamumbo sowana hafi hoafiyafipurühi animboya, ‘Mborai, munquambo sesi sindi nafiramndimboane’ mbisafi.

¹⁸ Nga asu munquambo nindou ranai moeimbo ngiri didifi mehomo. Nga ngörü ai boatei hoafindühiya, ‘Ro hifi pemiya heheambo wamboanahi nga hoeindühea samboanahi asu ro ngiri didihi,’ mehu.

¹⁹ Ranikimi ngörü ai hoafinduhüya, ‘Roana burmakau 10 ratupurimbohünda pemiya heheambo wamboanahi nga randühe hoeindühea samboanahi, nga asu ro ngiri didihi,’ mehu.

²⁰ Asu bidifiranambo nindou-mayu ranai hoafiyuhi yahuya, ‘Ro ana hapondani yangiri nimorehühi-yahe heheambo wambo ngiri didihi,’ mehu.

21 Raniyo asu ahandi ratupuriyu-randeimbi ai hihirifi hufu ahandi bogorimbo nindou ai yiboaruko-memo ranahambo hoafimayundo. Raniyu asu bogori ai ngusüfoambe moaruwaiyuhü hoafiyuhiya, 'Nimöhünou asükai ngafi munguambo adükari nafihü asu munguambo akidou nafihü, napo-koate-yeimbi, fi moaruwaiyeimbi, yitiharari moaruwaiyeimbi asu himboatihari ra fufondandifindüri dügüfi,' mehu

22 Süngunambo ratupuriyu-randeimbi ai hoafiyundowohü yahuya, 'Bogori, ro ramarihendi se hoafimayafi süngu, nga awi fondi anihgo,' mehuamboyu.

23 Ahandi bogori ai hoafiyundowohü yahuya, 'Ngafi tükündafö hawa akidou nafi asu nimambe nafi ngafühi hoeindowandürühi ana hüti hoafindafani mbüsühüsiamboane. Rananimbo wandi fondi ra simongori-mbeyowamboane.

24 Ro nindou weangurühi hoafimehapuri ra ngiri didai-amboan wandi-mayo sesi ra apindeandi,' mehu," Sisas ramehu.

Nindou düdi ai Sisasimbo süngufembondühi ana ndonde hohoanimöndu hoeindeandühi animbo (Matyu 10:37-38)

25-26 Nindou afindi ranai ahandi süngu tümareandamboyu asu aheimbo hihirifi hoafiyundürühi yahuya, "Nindou düdi ai wambo süngureandirühi asu ahandi hondafindi, nimorehi, nimori, akohoandi rehiamani aheimbo asu ahandihoarimbo amboa afindi hohoanimoyuhü wambo akidou-yanjiri

hohoanimoayu ana, nindou ranai wandi süngureandeimbi-yupoani.

²⁷ Nindou düdi ai wandi süngunambo ahambo tñirifo afindi tükefeyo ranahambo moanane yahu nginindi niñgokoate-ayu ana, ai wandi süngureandeimbi-yupoani.

²⁸ Sapo se afindi hoandari worimbombo hohoanimoayafi ra weaṅgurühi niemandifi hohoanimondafi nüñgunümbi kakinambo wori nda moendimandihini mbisafi hohoanimondafi hoeindowandühi animbo randowandi.

²⁹ Asu refekoate-ayafi ana, se kambohoani yangiri fondo hininṅindo hawa asu moendifekoate-ndafani bodimondi ai sihambo tirifoefe hoafi-ndahüninimboyei.

³⁰ Ai randihi hoafindeihya, 'Nindou nda worimbo-marandiyosi, ṅa moai moendireandi,' mbiseimboyei.

³¹ Adükari bogori nindou ṅgorü ai adükari bogori ṅgorü-dibo yifiarimbo hohoanimoayu ana, ai niemandü hohoanimondü hoeindeandühi animbo rambüfiyuwamboane. Ai niemandü hohoanimondü hoeindeandühi animbo 10,000 ami ra 20,000 ranahambo wañgeimandiyu.

³² Asu ṅgirinduhü ana, bogori ṅgorü ai aṅguniyuambe animbo nindou ṅgorü koandheiran ni mai hu hoafiyuwan asu aboedi-aboedi-mbeyafine-andamboane.

³³ Mami rahuraiane se muṅguambo moatükun ranahambo ambe yahokoate-ayafi ana, ṅgiri se wandi süngurowandiri-randeimbi tükündafandi," mehu.

*Sisasimbo anihondumbo-fimbi nindou ana sor
namı nahurai-ane
(Matyu 5:13; Mak 9:50)*

³⁴ Namı ana aboed-ane, nga namı ra budesowanı aparıkoate-ndoanı ngırı ahandı aparı ra koadürü koadüründife hınıngındıfeyo, nga wanı.

³⁵ Namı moaruwai yahurai ana ngırı nübürambeahındı sesi ranahambo fandıhendanı aboedı tükündıfeyo. Asu ngırı hıhamoe awai bıtapındıhu nübürambe dıgehundı, nga wanı. Nga nindou ai moanı pındıhimboyei. Se dıdıyei hımboambeimbayeı ana, ndondıhi hımborındeı.

15

*Sisas ai sipsip mamı mafarıhoayo kafeefe hoafı
hoafımayu
(Matyu 18:12-14)*

¹ Takis kakis sowandümo-rundeimbi-yomo asu nindou ai ranahamumbo moaruwai-anemo aseı ranıyomo ai munguambo sınımo Sisasındı hoafı hımborı-memo.

² Ranıyomo Farisi asu ahınümbı hohoanımo yamundu-rundeimbi ai momorı hoafıyomondühi yahomoya, “Hoeiru, nindou ndanı moaruwai hohoanımo yomondeimbi sepurımündü hınıngıreapurı mbura asu nımarü aıbabıdı sesi sowasümo arundı,” mehomo

³⁻⁴ Ranıyu Sisas ai ranı kafeefe hoafı ra hoafıyupurühi yahuya, “Nindou mamı ai ahandı 100 sipsip moanıgui fandandeimbi-hündı asu mamı ai afarıhoayo ra nüngumandüfia? Ai

amuri 99 ranaheimbo rande h+n+ng+ndeirani
wafuwami wohi dagüdi wak+ndi+hindani
an+imbo asu ngorü mafar+hoayo ranahambo
kokonda wak+ndeambui.

⁵⁻⁶ Nindou ranai sipsip mafar+hoayo-mayo ra
kokora hoeiareandi ana nindou ranai ahandi
sipsip ranahambo af+ndi ham+ndi h+hifi
h+hifi+ndühi warambuh+wami nande ndemündü
haya ngoaf+na ngumbui. Ranan+imbo ahandi
ngunindi asu wor+yimbu-r+neandeimbi
ranaheimbo hoaf+yuh+ya, 'Se robab+di
h+hifi-h+hifi+ndei, nga ro wandi sipsip
mafar+hoayo ra asukai hoeir+heamboanahi,'
mehu.

⁷ Ro hoafehandür+, mare yahurai-an+imbo
nindou düdi ai moaruwai hohoan+mo h+n+ng+re
haya aboedi hohoan+moayu ana, sünambe
af+ndi ham+ndi h+hifi-h+hifi an+imbo
tükünd+femboe. Nga asu nindou 99 aboedi
hohoan+moyeimbi aheimbo ana ng+r+ yahurai
ham+ndi h+hifi-h+hifi tükünd+feyo," mehu.

Kak+ mafar+hoayo kafoeffe hoafi

⁸ "N+morehi mami ai 10 kak+ ambeimbi
sepur+m+ndoane asu mami p+mayu. Ranan+imbo
asu ram yimunde mbunda y+hoar+ndo
wak+ndeandühi kokonda hoeindeamboe.

⁹ Ai kokora hoeireandühi ahandi ngunindi asu
wor+yimbu-r+neandeimbi ranaheimbo
hoaf+yowohü yahoya, 'Se robab+di
h+hifi-h+hifi+ndei, nga ro wandi kak+
mafar+hoayo ra hoeir+heamboanahi,' meho.

¹⁰ Mare yahurai an+imbo, nindou moaruwai
hohoan+moyumbü ai moaruwai hohoan+mo

hɪnɪŋgɪre haya aboedɪ hohoanɪmoayu ana,
 Godɪndɪ sɪnambeahɪndɪ nendɪ ai
 hɪhɪfɪ-hɪhɪfɪ-ndɪmboemo,” mehu.

*Nindowenihɪ nɪmorɪ ŋgoafɪ hɪnɪŋgɪre anɟunɪ
 mahu kafoefe hoafɪ*

¹¹ Ranɪyu Sisas ai hoafɪyuhɪya, “Nindowo mamɪ
 ai nindowenihɪ nɪmorɪ yimbumarapɪrɪ.

¹² Asu akɪdɪ nɪmorɪ ai afɪndambo
 hoafɪyuhɪya, ‘Napo sapo wambombuimbɪ-mayo
 ra ndawandɪrɪ,’ mehu. Ranɪyo asu afɪndɪ ai
 napo ra nɪmorɪ yimbumbo yɪbobomareapɪrɪ.

¹³ Ranɪyu asu moai amɪtata akɪdɪ ai ahandɪ
 napo ra sagadɪrɪ mbura ranɪfɪhɪndɪ kakɪ ra
 semɪndɪ mbura anɟunɪ ŋgorɪ hɪfɪna mahu.
 Ranɪhɪ ahandɪ munɟuambo kakɪ mamɪkare
 mbirɪmafoareandɪ.

¹⁴ Ahandɪ munɟuambo kakɪ ra mbirɪfoare
 hayamboyuane asu ranɪ hɪfɪhɪ sesɪ
 wanɪyowohɪ asu nɪmorɪ ranai worambe nɪnɪ
 kɪkefoefekoate-yuhɪ wembombomayu.

¹⁵ Ranɪyu ai hu nindowo mamɪ ŋgoafɪ
 aharɪhɪndɪ ahandɪ ratɪpurɪyu
 randeimbɪmbo-mefɪyuwa asu nɪmbɪrɪna
 koamarɪheira moatei ginɪrɪnambo moanɟuimbo
 mahu.

¹⁶ Asu nɪmorɪ ranahambo nindowo ŋgorɪ
 ai-amboanɪ moai sesɪ sagado ranɪyo
 wembomboyuhɪ nɪmɪ hɪsɪ hɪpɪrɪ moatei
 masahɪsɪ ra sesɪmbo hohoanɪmomayu.

¹⁷ Asu sɪŋɟunambo ndore hohoanɪmoyuwa
 mayowamboyu, ‘Wandɪ apendɪ
 ratɪpurɪyomo-rundeimbɪ aiana sesɪ afɪndɪ

mbasihoemo. Nga ndanihü animboahi nda ro wembombo yifimbo yangir-ayahi.

18 Ambe-hoango, nga ndühi hininjindithe hehea nga apembo hoafindahandowohü animboya, “Ape, ro sihambo asu Godimbo moaruwai hohoanimo-yahapirrimboanahi.

19 Hapondani ana ro nindou aboediyahipoani, nga ngiri se wambo wandi nimori mbisafindiri. Nga moani se rando hininjindowandira sihafirätüpuruya rihandeimbi nahurai tükündaheamboane,” mbisamboyah,’ mehu.

20 Raniyu asu nimori ranai ranihü hininjire haya ahandi afindi sowana ndamefiyu. Ai anguni ngahi sünuambe afindi ai hoeirirühi ahandi nimori ranahambo hipoambomariri. Raniyu asu afindi ai pipiyu hüfu warikafoariri haya wakikihimarüri.

21 Nimori ai hoafiyuhiya, ‘Ape, ro moaruwai hohoanimo-yamboanahi sihambo asu Godimbo amboani. Nga hapondani ana ro nindou aboediyahipoani, nga ngiri se wambo wandi nimori mbisafindiri,’ mehuamboyu.

22 Asu afindi ai ahandi ratüpuriyomo-rundeimbimbo hoafiyuhi yahuya, ‘Nimöhünou hoeari aboedi sowandümo sifomo yihuruwuri. Asu warambeahindi moatükuni kikafoarüwuri, yiri hoeari güdündo.

23 Asu burmakau nimori safeimbi maningo ra hifokoandu mandu houmbo animbo dagudifihumbo hihifi-hihifi-ndefomboane.

24 Wandi nimori nda yifimbomayuyosi, nga asu yangiri haponda anüngu! Ai mafarahoayuyosi, nga haponda hoeiarihuri,’

mehu. Raniyo ai sesesi-yomondühi
hîhîfi-hîhîfi-memo.

²⁵ Asu amongo nîmori ai nûmbûrambe nûngu
mbura worîkîmî huane gita hoafiyowohü
heirûmemo ra hîmborîmayu.

²⁶ Raniyo asu ratûpurîyu-randeimbî
mamîmbo düdurirûhî yahuya, 'Nînimboe
ndana?' mehuamboyo.

²⁷ Asu ratûpurîyu-randeimbî ai
hoafiyundowohüya, 'Sîhafî amond-ai aboedi
tüküme fiyu, nga ranîmboyo ape ai burmakau
nîmori mamî safeimbî hîfokoare mande
hayambo sahusifûhî hîhîfi-hîhîfiyohü,' mehu.

²⁸ Raniyo asu amongo ai ngîndîrîrûhî moai
sesesi-mayei ranambo hu, nga wanî. Raniyo
afîndî ai hu sesesi ranambe hombo
hütîhütî-marûrî.

²⁹ Asu amongo nîmori ai afîndambo yare
hoafiyundowohüya, 'Ro sîhambo afîndî
hîmbanî moanî ratûpurîya rîhandeimbî
nahurai hoafî hîmborîyahühî farîheheanî
marîhandî. Nga se moai wambo wandî wandafî
babîdîmbo hîhîfi-hîhîfiyohü sesesîmbohünda
meme nîmori amboanî sawandî.

³⁰ Nga sîhafî nîmori ranana, sîhafî-mayo kaki
ra nîmorehî wosîhoafî hohoanîmoyei
rîhüdeimbîyeyî-fîhî moendîre haya
tüküme fiyu-ane asu ahambo burmakau nîmori
safeimbî ra hîfokoaro mamandowando,' mehu.

³¹ Asu afîndî ai hoafiyundowohü yahuya,
'Nîmoakîdou, se ro-dîbo manîmbafanesî, nga
munguambo moatükunî wandî-mayo ra
sîhafane.

³² Si+hiri+hihifi-hihifi-ndefomboane nimboe sapo sihafi amond-ai yifimbo-mbuimb+yusi, nga asu haponda yangiri+ tüküfi anüngu. Asu ai mafar+hoayuyosi, nga haponda hoeiar+huri, mehu,” Sisas mehu.

16

An+hondü aboedi ham+indi napo

¹ Sisas amboani ahambo süngrurü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, “Nindou mam+ ai napo afindeimbiyu hayamboyu asu ahandi napo ra hifandimbo nindou ngorü serümündü hin+ngimariri. Ran+yomo asu nindou bidifiri ai nindou ranahambo papi+hoafirürühi yahomoya, ‘Bogori, sihafi napo ra mbir+mafoareandi,’ mehomondo.

² Ran+yu asu napo afindeimbi+mayu ranai ahandi napo hifandandeimbi bogori+mayu ranahambo mborai yahundo hürüheirü mbura düdurirühi yahuya, ‘Hoafi ra nünguriyo ro sihafi ratüpurü ranahambo himborimayah? Nga se ngafi wandi kaka raninambo nin+ ratüpurüyo ramarowandi ra sürü papinda ndawandi, nga ngiri se wandi napo hifanda-randeimb+indafi,’ mehu.

³ Ran+yu asu ratüpurü hifanda-randeimbi+mayu ranai aimbo hoafiyuh+ya, ‘Ro nüngumandahe wandi bogori ai ratüpurü ranambeah+indi raguanambo-areandi+ ra? Roana hifi hirimbo ngin+ndiyah+poani asu aheimbo moako-moakombo amoan+ngimboanahi.

⁴ Ro fifiri+heamboanahi n+ne-moatükuni süngufeyowani nindou ai wambo sem+nd+ndiri wor+in+fend+rimbo ra, 'mehu.

⁵ Ran+yo napo hifandandeimbi-mayu ranai ahandi bogor+ndi kaki masowandümo ranahamumbo mborai yahupuri hümar+hepuri. Asu weaᅅgurüh+nd+d+d-mayu ranahambo düdurirühi yahuya, 'Se nüngunümb+yo wandi bogor+ndi-mayo kaki masowandifi?' mehindowamboyu.

⁶ Asu ai simbori hoafi+yundowohü yahuya, '100 adükari hipiri weriyo,' mehuamboyo. Asu napo hifandandeimbi ai hoafi+yuhi yahuya, 'Ni+mehünou si+hafi ndüri paiaroweimbi pepa ra ndowandifi hawa 50 adükari hipiri pandowandi.'

⁷ Asukai ᅅgorümbo düdurirüh+ya, 'Se ra nüngunümb+yo masowandifi?' mehindowamboyu. Asu ai simbori hoafi+yundowohü yahuya, '100 bek witiyo,' mehuamboyo, asu hifandirandeimbi ai hoafi+yundowohüya, 'Si+hafi ndüri parundeimbi pepa ra sowandifi hawa 80 bek pandowandi,' mehu.

⁸ Ran+yo asu napo af+ndeimbi-mayu ranai an+hondümbo hoafi+koate hifandirandeimbi-mayu ranahambo hoafi+yuhi yahuya, 'Se ni+ni-moatükuniyo si+hambo süngunambo tüküfemboayo ranahambo wud+poaporo hohoan+moayafi ra aboed-ane,' mehu. Nga ro hoafehapuri, nindou ai hifi+n+ndi moatükunimbo hohoan+moyei ar+hündi ranai di+boador+hoeimbi nahurai-anei, nga rananei

asu nindou sürühehindeimbi ranaheimbo süngunambo nini-moatükuniyo tüküfemboayo hohoanimo ra ngasündarhindürü.

⁹ Ro siheimbo hoafehandürü hifi ndanihündambo kaki napo rani süngumbo se nimorehi nindowenihi babidi ngunindimboehindi, nga süngunambo kaki semindimbo ra muᅅguyoambe siheimbo ndemündündürü worinindeirani asu se koadürümbo koadürümbo nimandeimboyei.

¹⁰ Nindou düdi ai akidou moatükünü ndore hifandarandi ana, asu adükari moatükünü amboanı ndonde hibandambui. Nga asu ai akidou moatükünü ndofe hifandikoate-ayu ana, asu ᅅgiri adükari moatükünü amboanı ndonde hibandandi.

¹¹ Asu se kaki napo hifi ndanihündambo moaruwai ra ndofe hifandikoate-ayei ana, asu se ᅅgiri napo hondü ra hibadihündü.

¹² Se nindou ᅅgoründü napo ndofe hifandikoate-ayafi ana, asu se ᅅgiri napo sihei hondü ra ndondihi hibadihündü.

¹³ Nindou ᅅgorü ai ᅅgiri yimbu bogori nindouyafandi ratüpurümbi nüᅅgu. Nga nindou ranai ana bogori ᅅgorü ranahambo moaruwaimbo-ndirühi asu ᅅgorü bogori ranahambo ᅅgüsüfo pandirümbui. Se ᅅgiri kakimbo ratüpurü asu Godindü ratüpurü yiboboambo ᅅgüsüfo pandowapiri.”

*Sisas ai ahinümbi asu ᅅginindü God hifandarandi ranahambo hoafimayu
(Matyu 11:12-13; 5:31-32; Mak 10:11-12)*

14 Farisi nindou, kakimbo yangiri ngusüfo parundeimbi-memo, ranai raní hoafi hihimboriyomo houmbo asu Sisasimbo tikifinambo-maruri.

15 Ai simborí hoafiyupurühi yahuya, “Seana nindouyei himboahü aboedi himboyomondühanemo, nga God ana sihamundi hohoanimo ra fifireapurimbo-ani. Níne nindouyei himboahü aboedi hamindayo ra Godíndi himboahü ana moaruwai hamindane.

16 Mosesíndi ahinümbí hohoanimo asu Godíndi hoafi hoafiyomo rundeimbi-yomondi hoafi ra wataporimboru sinimombo asu Son ai tüküfi nunguambe kaimayo. Nga Son nunguambe peyo haya asino ndanana God nginíndi hifandarandi aboedi hoafi ra munguambo ngoafi tükefeyo. Ranane asu God hifandarandi ranambe kefoefembo munguambo nindou ai hamíndi tütüngarihehindí.

17 Hifi sünü ranai mungundi-mboe, nga Godíndi-mayo ahinümbí hohoanimo ranana ngiri akidou-amboani awaríndihoeyo.”

*Nimorehi semíndihúnda hiníngifembo yamundife hoafi
(Matyu 5:31-32; 19:9; Mak 10:11-12)*

18 “Nindou düdi ai ahandi nimorehi hiníngire haya asu ngorü asemüdu ana, ai moaruwai wosíhoafori hohoanímoyumbo-ani. Asu nindou düdi ai nimorehi horombo ahandi nindowenihí ai moei yahumbü asemüdu ana ai-amboani moaruwai wosíhoafori hohoanímoyumbo-ani.”

Napo afíndeimbi asu Rasarusí-yafandi hoafi

19 Sisas ai hoafi-yuhî yahuya, “Nindou mamî ai kaki napo afindeimbi-yu haya asu ai hoearî aboedî-aboedî yihuruyu haya munġambo si sesî aboedî sesühî nîmarü marandî.

20 Nindou mamî napo-koate ahandî ndürî Rasarus ai ahandî fi masîmei yangîrî-yu haya napo afindeimbîndî yipurî nafîtambeihü nîmarü marandî.

21 Ai napo afindeimbîndî-mayo sesî fu fondi-wamî-nîndî pîndoanî dagadî yahuayamboyu ramefiyu. Ranîyo asu yaforî ai hei ahandî masîmei ra moŋgoarühî marîhündî.

22 Süngunambo Rasarus ai yifîmayuamboyo asu sünambeahîndî nendî ai sowaründümo hafomo Abrahamî-dîbo hîningîmarüwurî. Asu napo afindeimbi-amboanî yifîmayuwa hîfî kamarîhorî.

23 Asu yifîafiŋgoafîhü napo afindeimbi-mayu ranai asübusî afîndî masemündü. Asu ai hîmboyuane anġunî goagu Abraham ai Rasarus parümündü haya manîmbafanî.

24 Ai hoafi-yuhîya, ‘Abraham, wambo hîpoambo-rowandîrî! Se Rasarus koarîhaworanî hoe warî foare hürämündî süfo wandî amîndasümo kusîmbîreandîrî, ŋga wambo hai hüfînambo munġunambo-arandîrî,’ mehu

25 Abraham ai hoafi-yuhî yahuya, ‘Wandî nîmori, se yangîrî nîmbafambe aboedî moatükuneimbi-mayafi, ŋga asu Rasarus ai moaruwai mamaru. Ŋga asu ai haponda ndanîhü aboedî mamaruwa asu se asübusî asowandîfî.

26 Ngorü-moatükunî ra ai hoe apoarî afîndî mbusümondühî kîkîreamunîmboane, nga ngîrî dîdai badîhoei ndühî düfu asu ngîrî dîdai badîhoei rühî düfu, ' mehu.

27 Asu napo afîndeimbî ai hoafîyuhî yahuya, 'Ape, refe ana Rasarus koandîhaworanî apendî worîna mbîhuwamboane.

28 Ro hondahüfeimbî akohoandeimb-anahî rananîmbo Rasarus ai hoafînduanî asübusî afîndî semîndî nafî kosîkoate-mbeyomo-ndamboane, ' yahuhaya hoafîmayu.

29 Abraham ai hoafîyuhîya, 'Ai ana Mosesîndî-mayo ahînümbî hohoanîmo asu Godîndî hoafî hoafîyomo-rundeimbî sürü papîmarundî ra hoeindundühî fîfîrîndumboemo.'

30 Napo afîndeimbî ai hoafîyuhî yahuya, 'Wanî, Ape Abraham! Nindou düdi yîfîhündî ahamumbo sowana ahu ana, ai ahamundî moaruwai hohoanîmo ngorü süngundundühî asu anîhondümbö-ndumboemo.'

31 Abraham ai hoafîyundowohü yahuya, 'Asu ai Mosesîndî hoafî himborîkoate-yomo, Godîndî hoafî hoafîyomo-rundeimbî-yomondî hoafî himborîkoate-ayomo ana, asu ngîrî nindou yîfyeimbî-yei hoafî amboanî himborîndomo, ' "

17

*Moaruwai hohoanîmo ai anîhondümböfe
hohoanîmo hîfînambore arandî
(Matyu 18:6-7; 18:21-22; Mak 9:42)*

¹ Sisas ai ahambo sünggurü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, “Awi süngunambo mamikarambo moatükunî moaruwai tükündifemboe asu ranî süngumbo wambo nîmorehî nindowenihi ai moaruwai hohoanîmondeimboyei.

Hîpoanîmboe-mbouanei nindou düdi nîmorehî nindowenihi ranaheimbo rareandanî moaruwai hohoanîmoaye. Nindou ranahambo ana moaruwai hamîndî anîmbo tükündifemboe.

² Asu ai rareandanî nîmorî akîdîbou ndanai moaruwai hohoanîmoaye ana nindou ranahambo amîndasümoambe nîmoei hondî wofîfihî kife mburîmbo hoe hohoeambeahî pifiyuwanî hanü yîfîmbo ra aboed-ane.

³ Ranîmbo-hündambo anîmbo se hîbadîhümbö. “Asu sîhafî wandafî ranai moaruwai hohoanîmonduanî se ahambo hoafîndafühî, sîhafî moaruwai hohoanîmo ra hîningîndowandî mbîsafîndo. Asu ai ahandî moaruwai hohoanîmo ra hîningîndeandanî ana, se ahambo amboawi mbîsafî.

⁴ Asu nindou ranai sîhambo mamî sihî 7-mbo moaruwai hohoanîmoyu mbura asükai 7-mbo hu sîhamboya, ‘Karîhasî, ro sîhambo moaruwai hohoanîmo-mayahanîni,’ ehu ana, ahandî moaruwai hohoanîmo ra amboawi mbîsafî,” mehu.

Anîhondümböfe hohoanîmo

⁵ Ahandî hoafî sowandümo homorundeimbî ranai Adükari mbo hoafiyomondühî yahomoya, “Se rarowandanî yîhoefî anîhondümböfe ra afîndîmbeyo.”

⁶ Mehomondamboyu asu Adükari ai sîmborî hoafiyupurühi yahuya, “Asu sîhamundî

an+hondümbofe ranai mastet hoarî nahurai
 akîdouayo-amboanî se nîmî ndanahambo
 hoafîndîmondühî anîmboya ‘Fîrîhoefî hawa
 ahasîharî kameihî hafîmbo hoe hohoeambe
 nîmbafî,’ mbîsîmondanî asu nîmî ranai se
 hoafîmemo süngu randîfemboe,” mehupurî.

*Ngorü nindoundî ratüpurîyu-randeimbîndî
 ratüpurî*

⁷ Sisas ai hoafîyuhî yahuya, “Nindou mamî
 seambeahîndî ai ahandî ratüpurîyu-randeimbî
 ranai ngu nümbürambe hîfî hîrîndu asu sipsip
 hîfandînda mbundambo asükai worînambo
 düduwanî, ai hoafîndu-ndowohüya, ‘Nîmehînou
 sînfî nîmarîfîmbo sesî sowasîfî,’
 mambüsîndoyo?”

⁸ Wanî, nga ahambo anîmboya, ‘Wandî boatei
 sesî ra dîdîboadondo ndao hawambo anîmbo
 asu se hoearî güdo mbunda nîmandîfî
 hîbadandîranî ro boatei sesî dagadî hoe
 ndîmîndahaimbo nîmandîhanî anîmbo asu se
 sîhafî sesî ra süngu dowadîfî,’ mbüsümbui.

⁹ Asu bogorî nindou ranai ahandî
 ratüpurîyu-randeimbî nindou ranahambo
 hîhîfîmandürîyo ahandî hoafî hîmborîyuhü
 süngumareandî ranîmbo-hündâ? Wanî.

¹⁰ Ranîmbo-hündamboane se-amboanî God ai
 hoafîmayu ra munngu ratüpurayomo ana se
 randu hoafîndîmondühîya, ‘Roana aboedî
 ratüpurîyefî rîhundeimbîyefîpoanî, nga ranî
 ratüpurî ranana yîhoefîmbo ratüpurîndîmo
 yahu hoafîmayu ranîyo ratüpurîmayefî,’
 mbîsîmo.”

*Sisas ai m+man+ho mas+meimbi nindou 10
aboed+mareapur+*

¹¹ Sisas ai Serusarem ngoafi+na yare huh+yu Sameria asu Gariri-yafe h+fi+ yipupuiambe nafi+ mahu.

¹²⁻¹³ Ai hu ngoafi+ mam+ ran+hü tüküfiyuwane, nindou 10 m+man+ho mas+meimbi ranai homo ahambo nafi+n+ hoeimarüwuri+. Ai angun+ ni+ngomombo raru m+ngiyomo hoafi+yomondühi+ yahomoya, “Sisas! Nindou Adükari+! Se yi+hoefimbo h+poambo-rowamuni+,” mehomondo.

¹⁴ Asu Sisas ai ahamumbo hoeireapurühi+ hoafi+yupurühi+ yahuya, “Se ngomo God+mbo sesi+ si+hou-rundeimbi+ ahamumbo ani+mbo si+hamundi+ fi ra nafuindi+mondani+ ani+mbo asu ai tumbürüpuramboane,” mehu. Ai nafi+ homondane ahamundi+ fi ranai asükai aboedi+ tüküme feyo.

¹⁵ Asu nindou mam+ ahamundi+ mbusümo ranai hoeireandan+ ahandi+ fi ranai asükai aboedi+mayowamboyo, ngoafi+nambo h+h+i+fi+ huhü puküna hoafi+yuh+ God+mbo aboed-ani mehu.

¹⁶ Nindou ranai hu Sisas+ndi+ yir+ki+mi+ piyu yangurümbö h+h+fi+marüri+. Nindou ranai ana Samariahünd+yu.

¹⁷ Sisas ai nindou ranahambo hoeiriri+ haya hoafi+yuh+ yahuya, “10 aboedi+mayafundi+. Nga asu ngorü 9 ra nünguyafunda?”

¹⁸ Asu ni+mboe nindou ngorü si+rambeah+ndi+ mam+ ndanai yang+ri+ süni+ God+mbo h+h+farüra+?”

19 Asu Sisas ai nindou ranahambo hoafiyundowohü yahuya, “Botiyafo hawa hafi, nga sihafî anihondümböfe ranaiyo aboedambo-mareanîni,” mehundo.

Nindou Hondü ranai weindahî tükündüfimbui (Matyu 20:23-28; 24:37-41)

20 Farisi nindou ranai Sisasimbo düduyafundühi yahomoya, “Nüngusümboanî God nginîndî hifandarandî ra tükümandîfea?” mehomondamboyu. Asu Sisas ai simborî hoafiyupurühi yahuya, “God nginîndî hifandarandî ranai tüküfemboayo ranî-moatükunî nafuimbohünda ngirî nîni-moatükunî tükündîfeyoanî nindou ai ahei himboarinambo hoeindîhindî.

21 Ai ngirî randîhi hoafîndeihiya, ‘Hoeirîhi aiana ndanî,’ mbîsei asu ‘Goagu ra’ mbîsei. Nîmboe, sapo Godîndî nginîndî ranana sihei mbusümo-ane engoro.”

22 Ranîyo asu ahambo sünggrurü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, “Sünggunambo ranî-moatükunî ranai tükündîfemboe, rananîmbo se Nindou Hondündî si ra hoeifembo afîndî hohoanîmo-ndîmboemosî, nga se ngirî hoeindündî.

23 Rananîmbo sihamumbo hoafîndeihiya, ‘Hoeiru, aiana goagu anüngu ra’ mbîsei asu ‘Hoeiru, aiana ndanüngu,’ mbîseimboyei, nga se yowanî anihondümböfeihü ho kokoponî.

24 Sapo wabürüsî ranai sünü ngorü himboranî tüküfe haya ho ngorü himboranî kararamîndo,

yahurai animbo ndimboe Nindou Hondü ai
ahandi tükufembo sihi ra.

²⁵ Nga asübusi afindi boatei ndemündi
mbundambo asu nindou ndani simboani
animboei ranai ahambo daboadi hihirindihori
mbundühümbo-ndeiani animbo ndimboe.

²⁶ Horombo Noa nünguambe ramefeyo
yahurai animbo Nindou Hondü ranai
tükufemboyuambe-amboani randifemboe.

²⁷ Sapo Noa nünguambe nindou afindi ranai
sesi sahüsi, hoe simindei, nimorehühiyafu,
anamindühiyahi raraorühi heimbo mam
bidifiranambo sihi Noa ai botambe
mafari fiyu-wamboyo hohoambu afindi ranai
kosowohü nindou ra hifokoako-mafoareandi.

²⁸ Horombo Rot nünguambe ramefeyo yahurai
animbo ndimboe. Munguambo nindou ranai
sesi sahüsi hoe simindei, napo pemiyei, kaki
semindimbo koarhehi, nümbürhi
worimbörühi raraomarhündi.

²⁹ Nga Rot ai Sodom ngoafi ra hinngire haya
hu simboani hai asu sarfa nimoei ranai hoe
nahurai sünambeahindi pütapiyowohü
munguambo nimorehi nindowenih
hifokoako-mafoareandüri.

³⁰ Mam yahurai animbo Nindou Hondü ranai
weindahi tüküfi simboani amboani
randifemboe.

³¹ Rani-simboani nindou ngoafihü amaru
ranai ngiri kebuai ahandi napo worambe
engoro ra ndemüdu. Asu mam yahurai
nindou nümbürambe anüngu ranai ngiri
ahandi worinambo hihirindüfi ngu.

³² Sapo Rotindî nîmorehîmbo tükümeſeyo ra se hohoanîmondîmo. Ai hîhîrîfe űgoafi hoemareanda yîfîmayo.

³³ Nindou dîdîyei ahei yaűgîrî nîűgo ranahambo afîndî hohoanîmoyeihi kîkîharîhümündi ana, awarîndîhoemboe. űga nindou dîdîyei ahei yaűgîrî nîűgo ranahambo afîndî hohoanîmokoate-aye ana, aboedambo-ndîfemboe.

³⁴ Ro sîhamumbo hoafehapurî, nindou yimbu ranai mamî fondîwamî guguiyafanî apafanî ra God ai űgorümbo nderümündühi űgorü rande apofondîwamî dîgeirümbui.

³⁵⁻³⁶ Nîmorehî yimbu ranai mbanî hîrayafe ra God ai űgorümbo ndemündühi űgorü rande hînnıideambui,” mehu.

³⁷ Sisasîmbo süngrurü-rundeimbî ai düdurüwurühi yahomoya, “Ranî-moatükunî ra nahü tükümandîfea?” Asu Sisas ai sîmborî hoafîyupurühi yahuya, “Yîfînîmoko yaűgorowohü ana, koaheimb-ane hei sahüsi arîhündî,” mehu.

18

Nîmorehî kai asu yîbobore-randeimbî-yafe kafoefe hoafi

¹ Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbîmbo dîdîbafîferambo yiboaruko-ndîmboemo yahu haya kafoefe hoafi mamî yamundîfe-purîmbohünda hoafîmayupurî.

² Sisas ai yare hoafîyuhî yahuya, “Mamî adükarî űgoafîhü nindou yîbobore-randeimbî

mami ai manüngu. Aiana moai Godimbo yihimboyu asu nindoumbo afindi hohoanimoynu randi.

³ Ranayo adukari ngoafi ranihu nimorehi kai niŋgo haya ho nindou yibobore-randeimbimbo huti hoafiyondo randuhiya, 'Wandi hurütümbi ai wambo hurütarandiri, nga se wambo hoafi yibobofe ra farihawandiri,' meho.

⁴ Gedühi safiyu nindou yibobore-randeimbi ranai nimorehi ranahambo fehefembo moei mehu. Nga humbo süngunamboyu ai ahandi fimbo hoafiyuhiya, 'Sapo ro moai Godimbo yihimboya asu nindoumbo hohoanimoyna rihandi.

⁵ Nga nimboe nimorehi kai ranai muŋguambo si wambo tiŋirifo sai arandimbo animbo ro ahambo fandihehe hehea ahandi papi-hoafi ra himborinda. Asu ro refekoate-ayah ana wambo sowana muŋguambo si didi ndandan wambo süngunambo garibindea-ndirimboe,' mehu.

⁶ Asükaiyu Adukari ai hoafiyuhi yahuya, "Se nindou yibobore-randeimbi moaruwai ranahandi hoafi ra himboriyomo.

⁷ Nimorehi nindowenih God ai wandanei yahundüreimbi ranai nimb+nimbi si muŋguambo Godimbo arani aranayei ra aheimbo fehefendüri-koate-mandüyo? Asu awi fehefendüri-koate ahei hoafi ra hihimboripo-mandüyo? Wani.

⁸ Nga ro sihamumbo rarihe hoafehapuri, ai ahei papi-hoafi ra nimehünou himborinduhü yibobondeambui. Nga Nindou Hondü ai kudumbo nimorehi nindowenih hifi ndanihu

anĩmboei ahei anĩhondũmbofe ra
hoeimandeyo?’ ” mehu.

*Farisi nindou asu takis kaki
semũndũ-randeimbi-yafandi kafeefe hoafi*

⁹ Nindou bĩdĩfirĩ ai ahamundi fimboya aiana
mbumundi hamĩnd-anemo, ŋga ŋgorũ nindou
aiana mbumundi-yomopoanĩ ehomo
ranahambo Sisas ai kafeefe hoafi hoafĩmayu.

¹⁰ “Mamĩmbo nindou yimbu ranai
dĩdĩbafĩfembohũnda Godĩndĩ worĩna mahafanĩ.
Mamĩ ai Farisihũndĩyu asu ŋgorũ ai takis kaki
semũndũ-randeimbiyu.

¹¹ Farisihũndĩ ranai ahandĩpoanĩmbo
nũngumbo ŋgusũfoambe dĩdĩbafĩfihĩya, ‘God, ro
sĩhambo hĩhĩfarĩhanĩnĩ, roana moai nindou
bĩdĩfirĩ rarĩhi arĩhũndĩ sũngurĩhe hehea
dĩbokorĩya, tĩkai hoafĩya asu nĩmorehĩ
sĩsĩhĩmoya rĩhandĩ. Ŋga roana nindou takis
kaki semũndũ-randeimbi gogu ranĩ
nahurai-yahĩpoanĩ.

¹² Ro mamĩ wik ranambe yimbumbo sesi
wehĩya asu muŋguambo moatũkunĩ ro
asahamĩndĩhĩ ra 10 yĩboborĩhe hehea sĩhambo
mamĩ bĩdĩfirĩ sĩhehe arĩhandĩ,’ mehu.

¹³ Ŋga takis kaki semũndũ-randeimbi-mayu
ranai ahandĩpoanĩmbo akĩdou aŋgunĩ safĩ
manũgu. Ai sũnambe hĩmbo-koate mbĩro tũre
nũngumbo ahandĩ ŋgusũpoahũhĩ
purũkĩreandũhĩ yahuya, ‘God, ro moaruwai
hohoanĩmoya rĩhandeimb-anahĩ, ŋga se wambo
hĩpoambo-rowandĩrĩ,’ mehu.

¹⁴ Ro sĩhamumbo hoafehapurĩ, takis kaki
semũndũ-randeimbi-mayu ranai worĩnambo

nguwani ai animbo Godindi himboahü
mbumundi nindou-ndümbui, nga Farisi nindou
ana wani. Sapo mamî yahuraiane nindou
didîyei ahei fimbo hifinambo-arîhindi aheimbo
God ai botîndearümbui. Nga asu nindou didîyei
ahei fimbo botarîhindi aheimbo God ai
hifinambo-ndearümbui,” mehu.

*Sisas ai nimoakidiboumbo hinîngirîhindüra
wambo sowana mbüsühüsi, mehu
(Matyu 19:13-15; Mak 10:13-16)*

¹⁵ Ranîyei nindou bidîfirî ranai Sisasimboya
ai warî nande haya didîbafi-mbîfindüra sei hehi
nimoakidibou fufurîhümündindürî tükümehind.
Nga asu ahambo süngurü-rundeimbi-memo
ranai nindou ranaheimbo ngînîndî-marundürî.

¹⁶ Nga asu Sisas ai hoafiyuhî yahuya,
“Nimoakidibou ra aheimbo hinîngîndîhindüra
ndühî wambo sowana mbüsühüsi, nga ngîrî
bobohîndundüra. Sapo God ngînîndî
hifandarandî ra nîmorî akidibou ndahurai
aheiane,” mehu.

¹⁷ Sisas yahuya, “Se nda fifîrîndundî, nindou
didîyei God ngînîndî hifandarandî ra
nimoakidibou sahümündî arîhündî nahurai
semîndîkoate-aye ana, ngîrî keboehindî, nga
wani,” mehu.

*Nindou napo afîndeimbi ai Sisas-dîbo
wataporîmayu
(Matyu 19:16-30; Mak 10:17-31)*

¹⁸ Suda-yafe bogorî nindou ranai Sisasimbo
düdurîhîya, “Nindou yamundo-randeimbi
aboedi, ro yangîrî koadürü koadürümbo
nîngombo ra nîni-moatükunî

nünṅond+hendüh+ mandaham+nd+ha?”
mehundowamboyu.

¹⁹ Asu Sisas ai ahambo s+imbor+
hoaf+yundowohü yahuya, “N+imboe se wambo
aboed+ asafa? Moai nindou d+d+ ai aboed+yu,
ṅga God yang+r-ani aboedayu.

²⁰ Sapo se ah+nümbi hohoan+mo ra
fif+rowand+: Se yowan+ n+moreh+ s+s+h+moyo
asu anam+nd+hoand+ b+rab+r+yopoan+,
wos+hoafor+ hoaf+yopoan+, nindou
h+fokoeffepoan+, h+mbuhün+yopoan+, se yowan+
ṅgorümbo t+kefe-hefe papi+hoaf+yopoan+, asu se
s+hafi me-apembo ah+n+ndafüh+ ahafe hoafi
h+imbor+ndafi,” mehu.

²¹ Nindou ranai s+imbor+ hoaf+yundowohü
yahuya, “Ro n+imor+ ak+douyahambe peya hehea
hambo hapondan+ ro ran+ ah+nümbi ra
s+ṅgur+he ar+hand+,” mehu.

²² Sisas ai ran+ hoafi ra h+imbor+yu haya,
s+imbor+ hoaf+yundowohü yahuya, “Awi mam+
moatükun+ se randowand+. S+hafi+mayo napo ra
nindou ṅgorümbo dabadürüh+ ran+fih+nd+ kaki
asowand+f+ ra napo-koate-yeimbi ranaheimbo
dabadür+. Ranan+imbo se sünambe napo
af+ndeimbi+ndamboyafi. Ran+ boatei
ran+ s+ṅgundo mbundambo an+imbo asu wand+
s+ṅgu d+d+f+,” mehu.

²³ Nga nindou ranai Sisas hoafi+mayu ra
h+imbor+yu haya ṅgusüfoambe n+imbi+mayu,
n+imboe sapo ai napo af+ndeimbi+ wambo.

²⁴ Sisas ai horiran+ mayoa hoaf+yuh+ yahuya,
“Nindou napo af+ndeimbi+ ana God ṅg+n+nd+
h+fandarand+ ranambe kefoefembo t+ṅümbane.

25 Ninihondi mamî ahandî ndürî kamer ranai ana hoearî kakimbo nir ambenafi kefoefembo tînjümbiyopoanî, nga nindou napo afindeimbi ai God nginîndî hifandarandî ranambe kefoefembo ana, tînjümbane,” mehu.

26 Nindou bîdîfirî ranai hoafi ra himborîyeihehi düdurîhorühî seiya, “Asu refe ana, nindou dîdî ai yangîrî koadürü koadürümbo manügua?”

27 Sisas ai simborî hoafiyuhîya, “Nini-moatükunîyo nindoumbo tînjümbayo ra Godimbo ana tînjümbiyopoanî,” mehu.

28 Asu Pita ai hoafiyuhî yahuya, “Awi! Ro yîhoefî ngoafi hinîngîrîhu hohu sîhafî süngu masînefi,” mehindowamboyu.

29-30 Sisas ai hoafiyupurühî yahuya, “Ro sîhamumbo anîhondümboanahî hoafehapuri, nindou düdi God nginîndî hifandarandî ranahambohünda ahandî ngoafi, nîmorehî, akohoandî, boagîrî nîmoakîdîbou hinîngareandürî ana, hîfi ndanîhü God ai aheimbo afîndî moatükunî dagadürümbui. Asu süngunambo aho ra yangîrî koadürü koadürümbo nîngo ra ndahümündimboyei,” mehu.

Sisas ai yîfiyo hefe yîfihündî botîfembo-mayu ranahambo asükai hoafîmayu (Matyu 19:16-30; Mak 10:17-31)

31 Sisas ai süngurürü-rundeimbi 12 sepurîmündü hinîngîreapuri haya hoafiyupurühî yahuya, “Hîmborîyomo! Haponda sîhîrî Serusaremînambo anefî ahahîfi.

Ran+hü an+ambo sapo God+ndi hoafi
 hoaf+yomo-rundeimb+ nindou ai Nindou Hondü
 ranahambo n+n+moatükun+yo tüküfembo
 horombo sürü pap+ru mas+hoemo ra an+hondü
 tükünd+femboe.

³² Ai ahambo nd+foyei
 war+hündüwur+imboemo. Ranan+imbo ahambo
 tik+f+nambond+hor+, türüfoefe hoaf+ndei, asu
 ηguri tif+ndahi raraond+hümboyei.

³³ Ranan+imbo asu ahambo ndüfur+
 ndüfur+boadüwur+ mbundümbo
 hifokoandüwur+mboemo, ηga ηg+m+ sindo haya
 süηgunambo asükai bot+ndüfimbui,” mehu.

³⁴ Nga asu ahambo süηgrurü-rundeimb+ ai
 moai hoafi ra türüfoaru fif+rund+. Hoafi
 ranahand+ n+m+nd+ ra moai ahamund+
 hohoan+moambe weindah+feyo. Asu ai moai
 Sisas n+imboe hoaf+mayu ra ak+dou-amboan+
 fif+rund+.

*Sisas ai nindou h+imboat+har+
 moako-moakoyu-randeimb+ aboed+marir+
 (Matyu 20:29-34; Mak 10:46-52)*

³⁵ Sisas ai Seriko ηgoaf+k+m+ huane nindou
 mam+ h+imboat+har+ naf+k+m+ n+marümbo
 nindou heiyani+ kak+ napombo moako-moakoyu
 marand+.

³⁶ Ai h+imbor+yuwani+ awai nendi+ af+ndi ranai
 tümareandamboyu, asu nindou ranaheimbo
 düdureandürüh+ yahuya, “Nindou ra
 n+n+hünda?” mehündüramboyu.

³⁷ Asu nindou ranai seiya, “Sisas
 Nasaret+hündi ranai ndanaf+
 mas+nuamboan+yefi,” mehomondamboyu.

38 Nindou hĩmboatĩharĩ ranai pukũna hoafĩ karĩhoeihũ hoafĩyuhĩ yahuya, “Sisas, Defitĩndĩ ahurĩ, se wambo hĩpoambo-rowandĩrĩ.”

39 Asu nindou horomboyahi masĩnei ranai ŋgĩnĩndĩ hoafĩyahũndowohũ seiya, “Se hoafĩ kĩkĩrandĩfĩ,” maseiamboyu. Asu nindou ranai asũkai hoafĩ pukũna karĩhoeihũya, “Sisas Defitĩndĩ ahurĩ, se wambo hĩpoambo-rowandĩrĩ,” mehuamboyu.

40 Ranĩyo Sisas ai hu nũngumbo nindou hĩmboatĩharĩ ranahambo ahambo sowanambo semũndũhombu hoafĩmayu. Nindou ranai hu manũnguwa Sisas ai dũdurirũhĩ yahuya,

41 “Ro sĩhambo nĩnĩ-moatũkuni nũnũngufenĩnĩmboyo se hohoanĩmoayafa?” mehũndowamboyu. Asu nindou ranai yahuya, “Nindou Adũkarĩ, ro wandĩ hĩmboarĩ ra asũkai aboedĩmbeyowa samboanahĩ.”

42 Sisas ai sĩmborĩ hoafĩyũndowohũ yahuya, “Sĩhafĩ hĩmboarĩ ra aboed-ane. Sĩhafĩ anĩhondũmbofe ranĩ sũngũmboyaafĩ se aboedayafĩ,” mehu.

43 Asu mamĩharĩ ahandĩ hĩmboarĩ ranai bĩrĩmahoyowamboyu Sisasĩndĩ sũngu huhũ Godĩmbo aboed-ani mehu. Nindou afĩndĩ ranai ranĩ-moatũkuni ra hoeirĩhinda mayoa ai-amboani Godĩmbo aboed-ani masei.

19

Sisas ai Sakiusĩndĩ worĩna mahu

¹ Sisas ai Seriko ŋgoafĩ mbusũmo nafĩ hu ŋgasũnde haya mahu.

² Huane asu nindou mamî ranî ngoafîhû
mamaru ahandî ndürî Sakius ai napo
afîndeimbi, takis kaki
sowandümo-rundeimbi-yomondi bogoriyu.

³ Ai Sisasimbo nünḡunahurai nindouyu
yahuhaya hoeifimbo mehu, ḡḡa nîmorehi
nindowenihi afîndî buriyeimbo ahambo
hoefimbo fondi ḡumarîhinda asu Sakius ai
bodiḡo wambo ranîmbo ḡḡîrî ahambo hoeindirî.

⁴ Ranîyu asu ai horombofi pipîyu hu haya
nîmîndî nîmoamo mahafu Sisasimbo
hoeindîhini yahuhaya. Ai fîfîre haya
Sisasimboya nafî mamî ranînafî anîmbo dödü
haya ḡgumbui yahuhaya.

⁵ Ranîyu Sisas ai ranîhû tüküfi asu nîmîwamî
nîmoamo hîmboyuhü Sakiusimbo
hoafîyundowohü yahuya, “Sakius, se kosîfoao,
hapoana ro sîhafî worambe dîdî
nîmandîmboyahi,” mehundo.

⁶ Ranîyu ai nîmehünou kusîfoendühi
ḡḡusüfoambe hîhîfi-hîhîfiyuhü Sisasimbo
ahandî worîna serümündü mahu.

⁷ ḡḡa muḡḡuambo nindou ai Sisas Sakius
dîbombo mahafandî ra hoeirîhi mburîhü asu
momorî hoafîyeihî seiya, “Ai ahu ranana
moaruwai hohoanîmoyu-randeimbîndî
worînamboani,” masei.

⁸ Ranîyo Sakius ai nünḡumbo Adükariḡmbo
yare hoafîyundowohü yahuya, “Adükari se
hîmborîyafi, hapoana wandî-mayo muḡḡu
moatükunî ra yîbobondîhe mbundîha nindou
napokoate-yeimbîmbo ḡḡorü bîdîfîrî
ndehamboyahî, asu nindou ḡḡoründî-mayo takis

kakî wosîhoafî hoafîya hehea sahamîndîheimbî ana, asûkai yimbuyimbumbo hîhîrîndahe nga ndahandomboyahî,” mehu.

⁹ Ra-mehuamboyu Sisas ai hoafîyundowohü yahuya, “Hapoana God ai nîmorehî nindowenihî worî ndambeahîndî aboedambo-reandürühani. Nîmboe, nindou ranambo aî Abrahamîndî amoa-anî.

¹⁰ Nindou Hondü makusu ranana sapo nindou awarîhehindeimbî kokoyondürî aboedambo-fendürîmboyu makusu,” mehu.

Nindou 10 kakî masowandümo kafeefe hoafî (Matyu 25:14-30)

¹¹ Rarîhi nîmorehî nindowenihî afîndî ranai hîmborîyeiane, asûkai Sisas aî aheimbo kafeefe hoafî mamî hoafîmayundürî. Nîmboe sapo aî Serusarem fikîmî akîmîmayuambo nindou ranai rarîhi hohoanîmoyeihîya, God ngînîndî hîfandarandî ra nîmehünou anîmbo tükündîfemboe, masei.

¹² Asu aî yare hoafîyuhî yahuya, “Mamîmbo ana bogorî nindou mamî angunî hîfîna ahambo adûkarî bogorîmbofi hînîngîfîmbohünda mahu. Bogorîmbofe mbuiyombo asûkai ngoafînambo hîhîrîfe hombo hohoanîmomayu.

¹³ Nga aî hombo yahuhaya ahandî ratûpurîyomo-rundeimbîmbo mborai yahupura mahomondamboyo gorînambo nafümbî kakî hoarî nindou mamamîmbo yimbureapurühî yahuya, ‘Se kakî nda ndowandümo houmbo bîdîfirî kakî semîndîmbohündambo ratûpurîndîmondanî ro asûkai tükündaheamboane,’ mehupurî.

14 Nga asu mamî ranî ngoafîhündî ranai nindou ranahambo yîboarukomarîhorî. Raniyo ai huane nindou bîdîfîrî koamarîhehipura bogorî nindou mahûfu ngoafîna hoafî sowandümo hîfomo hoafîyomondühi yahomoya, 'Ro moei asefî nindou ranahambo bogorîmbofembo ana,' mehomomo.

15 Nga asu nindou ranai adûkarî bogorîmbofi mbura ngoafîna hîhîrîfi mahu. Ai hîhîrîfi hu nîmarûmbo ahandî ratûpurîyomo-rundeimbi ranahamumbo nîmehûnou hoafîmayupurî ahambo sowana howanî gorînambo nafûmbî kaki hoarî masagapurî ranîfihî nûngunûmbî mbasowandümo yaho düdufepurîmbohünda.

16 Nindou ngorü ai boatei horombofi sünî hoafîyuhî yahuya, 'Adûkarî, ro sîhafî-mayo gorînambo nafûmbî kaki hoarî mamî ranînambo bîdîfîrî kaki semîndîmbo ratûpurîyambo kaki hoarî 10 masahamîndîhî,' mehu.

17 Asu bogorî ai yare hoafîyundowohü yahuya, 'Se aboedî ratûpurî ramarowandî ra aboedî hamîndî hondü-ane, ranî-moatükunî akîdou ra se dîboadoro hîfandîmarandî. Ranîmboanahî asu ro sîhambo ngoafî 10 se hîfandîmbohünda hînîngarîheandî,' mehu.

18 Asûkai ratûpurîyu-randeimbi ngorü ai sünî hoafîyuhî yahuya, 'Adûkarî, ro sîhafî-mayo gorînambo nafûmbî kaki hoarî masawandî ranînambo kaki semîndîmbo ratûpurîyambo hondahüfeimbi kaki hoarî masahamîndîhî,' mehu.

19 Asu bogorî ai yare hoafîyundowohü

yahuya, 'Ro sihambo hondahüfeimbi ngoafi hibadandi sa hehea hiningartheandi,' mehu.

²⁰ Asukai ngorü ai süni hoafiyuhi yahuya, 'Adükari, gorinambo nafümbi kaki hoari sihafi-mayo nda, ro hoearambe parihe himondihe siheheanda mengoro.

²¹ Nimboe sapo ro hoeirthenina, se nginindiyafi-randeimbi nindoumefambo. Sapo nini-moatükuni nindou bidifiri ai sihehinda se sowandifi asu sesi amboani bidifiri nindou ai hifirihinda se sowandifi arandi ranimboanahi ro sihambo yihimboayahi,' mehu.

²² Raniyu bogori ai nindou ranahambo yare hoafiyundowohü yahuya, 'Se nindou moaruwai ratüpuriyafi randeimb-anafi. Sihafi rani süngumbo animbo sihambo hihinde papi-hoafindaninimboe. Sapo se fifirowamboanafi ro nginindiya rihandeimbi nindou-anahi, asu ro bidifiri nindou ai napo sihehinda sahamindi asukai sesi hifirihinda sahamindi rihandeimb-anahi.

²³ Asu nimboe se kaki wandi bejambe sihefekoate-mayafa? Sapo rananimbo ro hihirife kosihü wandi kaki ra bidifiri ranifihindi kameihi hihirithe sahamindi,' mehu.

²⁴ Nga bogori nindou ranai nindou akimi burimemo ranahamumbo yare hoafiyupurühi yahuya, 'Se ahandi-mayo gorinambo nafümbi kaki hoari ra sowandümo mburumbo nindou kaki hoari 10 masemüdu ahambo dabudo,' mehu.

²⁵ Asu ai raru hoafiyimondowohü yahomoya, 'Adükari, nindou ranai ana ndeara 10 kaki hoareimb-ani,' mehomo.

²⁶ Nga asu bogori nindou ranai hoafiyuhi yahuya, ‘Ro sihamumbo hoafayahi, nindou bidingiri napo afindeimbi aiyomo aiana asukai bidingiri napo ndowandumboemo, nga nindou ai napo akidouyeimbi-mayei ranahei warambeahindi ana ngorufemboane.

²⁷ Nga asu wandi hurutumbi-memo, sapo wambo adukari bogorimbofembo yowan mehomo ranahamumbo nduhi sowapurindumo sifomo wandi himboarui hifokoarupuri!” mehu.

²⁸ Sisas ai kfoefe hoafi ra hoafiyu mbura asukaiyu Serusaremna mahufu.

*Sisas ai adukari bogori nahurai Serusarem
ngoafambe mahu
(Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Son 12:12-19)*

²⁹ Sisas ai Betani asu Betfage ngoafikimi tukufi Orif Wafu sei-arihundi-kimi homonduhio ahambo sunggururundeimbi yimbu horombo koamarihepiri.

³⁰ Asu ai yare hoafiyupirui yahuya, “Se ngoafi gebu anango raninambo ngafani. Ranuhi se dongi mam hoarifi hoeindineanda wofina himondindumo hinngindumboemo ra moai nindou didi ai-amboani horombo raniwami nimaruwani serimindi ho-randi. Asu wofi fufurigene mbundina wambo sowana ndowandifani dugufani.

³¹ Asu nindou ngoru ai shafanimbo dudundifihya, ‘Nimboe se dongi ra fufurariheneandi?’ mbusuwan asu se ahambo hoafindafinandowohuya, ‘Adukarai ai bidingiri

moatükunî refembo dongi ranambo
hoafîmayuambo anîhoandî, 'mbîsafanî," mehu.

³² Sisas ai koamarîhepîra hafanî hoeirîneanda
dongi hoarîfî ranai ahafanîmbo hoafîmayupîrî
sûngu ramefeyo.

³³ Ranî yimbu ai dongi ranahambo
hapoadümbö wofî fufurîhoefîneanda ranî
afîndî ai ahafanîmbo yahuya, "Nîmboe se dongi
ra wofî fufurarîheneanda?" mehu.

³⁴ Nga ai hoafîyafandühî safanîya, "Adükari ai
bidîfirî moatükunî refembo dongi ranambo
hoafîmayuambo anîhoandî," masafanî.

³⁵ Ranîyafanî asu dongi ra Sisasîmbo sowana
sowandîfanî mahafanî. Asu ai ahafandî-mayo
warî hoandarümbî ngîsîharî hoearî dongiwamî
nandîne mburîna Sisasîmbo ranîwamî
hîningîmarüwuri.

³⁶ Ai dongiwamî nîmarü haya Serusarem
ngoafîkimî mahuwamboyei nindou bidîfirî ahei
warî hoandarümbî ngîsîharî hoearî ra nafînî
ahambo homböhünda kurîmarîhinda ranîwamî
mahu.

³⁷ Sisas ai Serusarem ngoafînambo huhü Orif
Hîfî Wafu hanî nafî tüküfeambefiyuane, nindou
afîndî ahambo sûngurîhorî-rîhündeimbî ranai
hîhîfî-hîhîfîmayei. Sapo ai munngu hepünîfeimbî
moatükunî hoeimarîhindî ranîmbo-hünda ai
püküna hoafî karîhehindühî Godîmbo
adükar-ani masei.

³⁸ Ai hoafîyeihî seiya,
"Adükari bogorî ai Adükariîndî sûngu akusu
ranahambo God ai
aboedî-aboedîmbîriramboane.
Sünambe munnguambo ai aboedî amarei

asu God nimoamo hamindi hondü anüngu
 ranahambo aboed-ani mbisei-amboane,”
Buk Song 118:26

masei.

³⁹ Nga Farisi bidifiri nindou ranahei
 mbusümo burimemo ranai Sisas+mbó raru
 hoafiyomondühi yahomoya,
 “Yamundo-randeimbi, sihambo
 sünguri+hün+n+r+hündeimbi ranaheimbo
 hoafindafani animbo ai ahei hoafi
 ki+boak+mbir+hümündi-amboane!” mehomo.

⁴⁰ Nga asu Sisas ai simbori yare hoafiyupurühi
 yahuya, “Ro sihamumbo hoafayahapuri, nindou
 rani hoafi ra hoafikoate-ayei ana, nimoei
 ai-amboani puküna hoafindeimboyei,” mehu.

Sisas ai Serusaremimbo aran+nambomarandi

⁴¹ Sisas ai Serusarem ngoafikimi huhü ngoafi
 ra hoeireandühi ahambo aran+nambomarandi.

⁴² Ai yare hoafiyuhi yahuya, “Serusarem,
 haponda ndani sihi se aboedi nimarimbo
 hohoanimó nimindi ra
 fifirimbarowa-mbonana, aboediyo. Nga
 hapondani ana awi rani-moatükuni ra moai se
 hoeirowandi.

⁴³ Mamí simboani süngunambo ana nindou
 sihambo hürüturun+neimbi ranai hifi sihafi
 gin+r+kimi wakindimondühi püpindu
 difomombo sihambo munquambo
 gündün+nimboemo.

⁴⁴ Rananimbo sihambo
 moaruwaimbo-ndun+nimboemo asu se-babidi
 amarei ranaheimbo amboa. Asu ngiri nimoei
 mamí amboani nimoei ngöründiwami
 hin+ngindundi. Nimboe se moai fifirowandi

sapo God ai sïhambo
aboedambo-fen+nïmbohünda makusu ra,”
mehu.

*Sisas ai Godïndï worambe kaki semïndïmbo
ratüpurï ratüpurïmemonda hemafoareapurï
(Matyu 21:12-17; Mak 11:15-19; Son 2:13-22)*

⁴⁵ Sisas ai Godïndï worambe kefuai hüfu
nindou kakihümbö napo sïhoumarundï ra
pütifoendühi hemafoareapurï.

⁴⁶ Ai yare hoafiyïpurïhi yahuya, “Godïndï Buk
ai yare hoafiyohü yahoya, ‘Wandï worï ranana
dïdïbafïfembo worï yangïrane. Nga se
hümbuhüni nindou ranahei dïbofembo
fondïmboarïhindï,’ meho.”

⁴⁷ Nga munguambo si Godïndï worï ranambe
nindou yamundïreandürï marandï. Asu
Godïmbo sesi sïhou-rundeimbi bogori,
ahïnümbi hohoanïmo fïfirundeimbi, bogori
nindou bïdïfirï ai Sisasïmbo nïni-süngufe
hïfokoefimbo nafï kokomarundï.

⁴⁸ Nga nindou afïndï ranai ahandï hoafi
hïmborïmbo afïndï hohoanïmo mayeiambo
wambo moai ahambo hïfokoefimbo nafï ra
fïfirundï.

20

*Sudahündï ai Sisasïmboya düdi sïhambo ngïnïndï
masendï yahomo düdumefundï
(Matyu 21:23-27; Mak 11:27-33)*

¹ Mamï simboanï Sisas ai Godïndï worambe
nïmorehi nindowenihïmbo
yamundïreandürühi aboedi hoafi ra
bokarïmarïhendï. Raniyo Godïmbo

sihou-rundeimbi bogori, ahinümbi hohoanimo
fifirundeimbi bogori, asu Suda-yafe bogori ai
Sisas babidimbo wataporimbo mahafomo.

² Ai hoafiyomondühi yahomoya, “Se
hoafiyafimuni ninin ngininindinamboyo
rani-moatükuni raro aranda? Düdi sihambo rani
ngininindi ra masaganina?” mehomomo.

³ Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya,
“Ro-amboa sihamumbo mam moatükuni
düdundaheanda asu se wambo hoafindimo.

⁴ Sapo Son ai nindoumbo hundürümarandüri
ngininindi ra Godindi-mayoyo asu
nindou-yafe-mayoyo?” mehu.

⁵ Raniyomo ahamundihoari simbori
hoafindüriyomondühi yahomoya, “Sapo sihiri
hoafiyefühiya, Son hundürüra marandi ranana
Godindi-mayoane asefi ana, ai rande
hoafindühiya, ‘Asu nimboe se ranahambo
anihondümbofekoate-ayomoa,’ mbüsümbui.

⁶ Nga asu sihiri hoafiyefühiya, ‘Ranana
nindou-yafe-mayoane,’ asefi ana, nindou ranai
sihefimbo nimoeinambo-ndihümunimboyei.
Nimboe sapo ai fifirihori Son ai Godindi hoafi
hoafiyu-randeimb-ani sei
anihondümbo-rihorühi wambo?” mehomomo.

⁷ Raniyomo Sisasimbo raru hoafiyomondühi
yahomoya, “Ro moai fifirihundi Son ai rani
ngininindi ra nahünda semündü-hayambombai,”
mehomomo.

⁸ Nga Sisas ai yare hoafiyupurühi yahuya,
“Ro-amboa ngiri hoafindahapurü düdi wambo
ngininindi masendi ratüpurimbohünda,” mehu.

Nindou moaruwai wain nümbüri hifandimarundi

*kafoeŋe hoafi**(Matyu 21:33-46; Mak 12:1-12)*

⁹ Sisas ai nindou ranaheimbo kafoeŋe hoafi mamɪ hoafɪyundürühɪ yahuya, “Nindou mamɪ ai wain hɪfɪfembo nübürɪra mbura nübürɪ ra nindou bodɪmondɪ-yomondɪ warambe hɪnɪŋɪmareandɪ ranɪfɪhɪ kakɪ semɪndɪmbo ratüpurɪmbohünda. Asu ai hu aŋgunɪ ŋgorü hɪfɪnɪ gedühɪ manüŋgu.

¹⁰ Asu wain ranai hɪsɪmayowamboyo nindou mamɪ koamarɪheira nübürambe ratüpurɪmemo ranahamumbo sowana bɪdɪfɪrɪ hɪsɪ nübürambeahɪndɪ semɪndɪmbohünda mahüfu. Nga asu nindou nübürɪ ranambe ratüpurɪmemo ranai bubururü mburumbo nɪnɪ akɪdou-amboanɪ warambefekoate koamarɪhawura mahu.

¹¹ Asükaiyu ŋgorü koamarɪheira ahamumbo sowana mahüfu. Ranɪyo ranahambo amboanɪ ahɪnɪkoate bubururü mburumbo nɪnɪ akɪdou-amboanɪ warambefendokoate koamarɪhawura mahu.

¹² Asükaiyu ŋgorü koamarɪheira mahüfu. Nga asükaiyomo ahambo amboanɪ nübürɪ hɪfandɪ-rundeimbɪ ranai bubururü mburumbo moanambühɪ kiafu hüründümo pimarüwuri.

¹³ Ranɪyu asu nübürɪ afɪndɪ ranai hoafɪyuhɪ yahuya, ‘Haponda ro nüngumandɪhea? Ro wandɪ nɪmorɪ afɪndɪ hohoanɪmo-yahandoweimbɪ ra koandɪhehinɪmboyahɪ. Awi ahandɪ hoafɪ anɪmbo hɪmborɪndɪmboemo.’

¹⁴ Nga asu nübürɪ hɪfandɪ-rundeimbɪ ranai nindou ranahandɪ nɪmorɪ masüfuwa hoeirüwuri houmbo sɪmborɪ hoafɪrɪyomondühɪ yahomoya,

‘Nindou ndanana nūmbūrī afīndandī nīmor-ani. Sīhīrī ahambo hīfokoararīhurī anīmbo asu muṅgu-moatūkunī ra sīhefīndīmboe,’ mehomō.

15 Ranīyo nūmbūrī hīfandī-rundeimbī ranai nūmbūrambeahīndī sowarūndūmo moanewanī tūkūyafu homo hīfokoamarūwuri. Asu nūmbūrī ranī afīndī ranai nindou ranahamumbo nīnī-nūnūngumandeapura?

16 Ai dūdī nūmbūrī ranambeahīndī nindou ranahamumbo hīfokoandeapurūhī wain nūmbūrī ra nindou bīdīfīrambo dagapurīmbui,” mehu. Nindou ranai hoafī ra hīmborīyei hehimbo hoafīyeihī seiya, “Awi ranī-moatūkunī ra tūkūndīfemboe, ṅga ambembeyo-wamboane,” masei.

17 ṅga Sisas ai aheimbo hīmboarī pareandūrūhī nūngumbo dūdureandūrūhī yahuya, “Nīmboe asu Godīndī bukambe sūrū ra paru masīhoemoa?

‘Nīmoei worīmboru-rundeimbī ai moaruwai-ane yahomo houmbo ambe mehomō,

ṅga nīmoei ra worī ranahambo

ṅgīnemīndīmbo weaṅgurūhīdīdī bogorī nīmoeiyo.’

Buk Song 18:22

18 Muṅgumbo nindou nīmoei ranīwamī pīrayei ana, ai mbusūmo kīkīndahimboyei, asu nīmoei ranai nindouwamī pīrayo ana, nindoumbo muṅguna mosīhoasīndīheirīmboe,” mehu.

19 Ranīyo ahīnūmbī hohoanīmo fīfīrundeimbīyomo asu Godīmbo sesi sīhou-rundeimbī bogorīyomo ai raru fīfīrīmarundī Sisas ai kafoefe hoafī hoafīmayu

ra ahamumboyo. Ranimboemo mamĩ
 rani-simboani ai botife Sisasimbo
 kikihimindimbo hohoanimomemo, nga
 nimorehi nindowenihĩ ranaheimboya
 yihoefimbo nününgumandihimuni yahomo
 houbombo yihimbomemo.

*Ai Sisarimbo takis kaki mandahündoyo asu
 wanimandiyoy*

(Matyu 22:15-22; Mak 12:13-17)

²⁰ Ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi-yomo
 asu Godimbo sesi sihou-rundeimbi-yomo ai
 Sisasimbo hifandurühi nindou bidifiri
 koamarihoupura tikaruhombo ahandi hoafi
 himborimbo nouyafu mahifomo. Nindou ranai
 ana tikaru hou ngorü süngufihĩ ahandi hoafi
 himboriyowohü moaruwai hoafimayu yaho
 hefe gafman bogorindi warihü hinĩngifiyuwani
 papi-hoafi-mbüruramboane, yahomomboemo.

²¹ Tirifoefe hoafombo mahifomo ranai
 düduyafundühi yahomoya, “Nindou
 yamundo-randeimbi, fifirihumboanefi hoafi se
 hoafayaf-ane asu yamundarowand-ane ranana
 anihond-ane. Seana nindou ranai adükari
 ndüreimbimbayeiyoy asu ndürikoate-mbayeiyoy
 ra moai hohoanimoyafi, nga seana
 anihondümbofe hohoanimo Godindi-mayoy
 ranane yamundo arandi.

²² Se yihoefimbo hoafiyafi, ro Sisarimbo takis
 kaki ra mandahündoyo asu wanimandiyoy?”
 mehomo.

²³⁻²⁴ Sisas ai fifireandi ranana ahambo
 tikaruhombo woshihoafori-rurühiyoy asu
 simbori hoafiyuhĩ yahuya, “Wambo kaki mamĩ

nafuiyomo. Sɪsami asu ndüri kakifihɪ apenɪŋgo ra dadea?” mehuamboemo. Yahomoya, “Sisarɪnd-ane,” mehomondamboyu.

²⁵ Asu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühɪ yahuya, “Sisarɪndɪ moatükunayo ana, se Sisarɪmbo dabudo. Asu Godɪndɪ moatükunayo ana ra se Godɪmbo dabudo,” mehu.

²⁶ Ranɪyo Sisas ai nɪmorehɪ nindowenihɪ babɪdɪmbo nüngumbo wataporɪmbo-randambe moai wosɪhoaforɪyumbo hohoanɪmoyomo. Ranɪyomo ahamundɪ düdufe hoafɪ ranahambo sɪmborɪ hoafɪyu maranda hepünafundühɪ hoafɪ kɪkɪründümo houmbo manɪŋgomo.

*Sadyusi ai yɪfɪhündɪ botɪfe ranahambo düdumefundɪ
(Matyu 22:23-33; Mak 12:18-27)*

²⁷ Sadyusihündɪ bɪdɪfɪrɪ ai raru hohoanɪmoyomondühɪya, nindou yɪfɪhündɪ ŋgɪrɪ asükai botɪndahindɪ yahomo-rundeimbɪ ai Sisas sowana mahɪfomo.

²⁸ Ai Sisasɪmbo düduyafundühɪ yahomoya, “Nindou yamundo-randeimbɪ, Moses ai sɪhefɪmbo hoafɪ mamɪ sürü papɪra masɪhendɪ sapo nindou mamɪ nɪmorehɪ semündü mbura asu nɪmorɪ-koate yɪfayu ana, ahandɪ akɪdɪ ranai nɪmorehɪ ra asükai semündü haya nɪmorɪ wakɪndamɪndoanɪ nɪmorɪ ranai amonɟoandɪ nɪmorɪ noumbiyuwamboane.

²⁹⁻³⁰ Mamɪmbo apodoho mamɪ 7 manɪŋgomo. Amonɟo hondü ai nɪmorehɪ semündü haya nɪmorɪ-koate yɪfɪyuane, asükai akɪdɪ

mbusümonîndî ai amonjoandî kai ra semündü haya yîfiyuane.

³¹ Asükai akîdî ngorü ai-amboanî amonjoandî kai ra masemündu. Apodoho mamî 7 ranai munjuambo nîmorehî ra semîndeimbi yangîrîmemo, nga ai nîmorî-koate yîfisafîmemo.

³² Asu sünguna nîmorehî ranai-amboanî yîfîmayo.

³³ Munjuambo apodoho mamî 7 ranai nîmorehî ra masowandümo. Süngunambo nindou yîfîhündî botîfeambe nîmorehî ra dadî nîmorehî-manda?" mehomo.

³⁴ Ranîyu Sisas ai ahamumbo yare hoafîyipurühî yahuya, "Hîfî ndanühane nindowenihî ai nîmorehühîyafu asu nîmorehî ai anamîndühîyahi arîhündî.

³⁵ Nga nîmorehî nindowenihî yîfîhündî asükai yangîrî botayahindî ana, ngîrî nîmorehühîndafu asu anamîndühîndahi rarandîhündî.

³⁶ Ranî-sîmboanî ana ai sünambeahîndî nendî nahurai-wambo ngîrî yîfîndei. Sapo God ai yîfîhündî botîrearü hayambo wambo ai ahandî nîmor-anei.

³⁷ Sapo Moses amboanî nindou yîfiyeimbi botîndahimboyei ranahambo ndore nafuimayu. Ai nîmî akîdou hai tikîrîmarandî ranahambo sürü papîrandühîya, 'Adükarî God ranana Abraham, Aisak, Sekop ahamundani.'

³⁸ Ranîmboane asu God ranana yîfiyeimbiyei Godiyupoanî, nga yangîrî anîboadeiyei God-ani. Nindou düdi ai Godayu ra koadürümbo yangîrî

nüŋgumboani,” mehu.

³⁹ Ah+ñümb+ hohoan+mo yamundu-rundeimbi
biðifiri ai hoafiyomondühi yahomoya, “Nindou
yamundo-randeimbi sihaf+ hoafi ra aboed-ane,”
mehomo.

⁴⁰ Raniyomo nindou ranai asukai ŋgorü
moatükun+imbo Sisas+imbo düdufembo
yih+imbomemo.

*Nindou ranaheimbo Sisas ai God koamafoarir+
ranahambo düdumefiyu
(Matyu 22:41-46; Mak 12:35-37)*

⁴¹ Raniyo Sisas ai nindou ranaheimbo
düdureirühi yahuya, “Asu nimboe nindou ai
hoafiyehiya, ‘Krais nindou God ai nindoumbo
aboedambo-fembo kamafoariri ra Defit+ndi
ahuirani,’ aseia?”

⁴²⁻⁴³ Sapo Defit ahandi+hoar+ Herü Buk
ranambe yare hoafiyuhiya,
‘Adükari ai wandi Adükari+imbo
hoafiyundowohü yahuya,
‘Se wandi war+hondani bogori+mbondafo
nimandifi ngafi+imbo
ro sihambo hürütümbi ra sihaf+ hoarehi
hiniŋgi-ndi+heapur+imboane,’ *Buk Song*
10:1

mehu.

⁴⁴ Defit ai nindou ranahambo Adükari yahu
marandi, asu Krais ai nüŋgunde ahandi
ahuir+manda?” mehu.

*Sisas ai ah+ñümb+ hohoan+mo fifirundeimb+imbo
papi+hoafi+marapur+
(Matyu 23:1-36; Mak 12:38-40)*

45-46 Nindou afindî ranai hîhîmborîyeiane, Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbîmbo hoafîyuhî yahuya, “Se ahînümbî hohoanîmo yamundu-rundeimbîmbo hîbadümbö. Ai hoandari hoearî güdîfe hefe hoahoango wakîfeyoanî nindou ai ahamumbo hîhîfîyopurî asu maketambe ahamumbo ahîniyopurî-ramboanemo hohoanîmoemo. Aiana Suda-yafe rotu worambe fondî wagabe ranîwamî nîmarî asu sesi sesambe sia semîndî nîndîfe hefe wagabe nîmarîmboanemo hohoanîmoemo.

47 Nga aiana nîmorehî kaisahoabedî ranaheimbo wosîhoaforî-yondürühî ahei worî ahamumboru marundî. Asu ai aboedanemo mbîseiya yahomo houmbo Godîmbo didîbafîyomondühî ra hoandari hamîndî didîbafîyomo arundî. Nga süngunambo nindou ranaheimbo yîbobofendürîmbo sîmboanî ana tîñîrîfo afîndî safî ndowandümböemo,” mehu.

21

Nîmorehî kai napo-koate ai Godîmbohünda kakî masîhendî
(Mak 12:41-44)

¹ Sisas ai nîmarü hîmboapoyuane, nindou napo afîndeimbî ranai hei Godîndî worî ranahandî hîpîrambe kakî mafoarîhindî.

² Ranîyo asu nîmorehî kai napo-koate ranai hamburî kakî yimbu hîpîrî ranambe mafoareanda hoeimareandî.

³ Sisas ai hoafîyupurühî yahuya, “Ro sîhamumbo anîhondümböanahî nda

hoafayahapurî, nîmorehî kai napo-koate masîhendî ranai nindou napo afîndeimbi masîhehindî ranahambo ngasûnde-amboane.

⁴ Nindou napo afîndeimbi masîhehindî ranana akîdouyo masîhehindî, nga ahei adûkarî ana mbenḡorîndûrî. Nga nîmorehî kai ndanana akîdou meḡoro ra masîhendî,” mehu.

*Sisas ai Godîndî worî birîboemboe mehu
(Matyu 24:1-2; Mak 13:1-2)*

⁵ Sisasîmbo sîngrurû-rundeimbi bîdîfirî ranai Godîndî worî ranahambo nîmoei aboedînamboyo asu Godîmbo saimbo moatûkunînambo yihururu marundî ranahambo wataporîmbomarundî. Nga asu Sisas ai hoafîyuhî yahuya,

⁶ “Ro sîhamumbo hoafayahapurî, ndanî moatûkunî hoeiarundî nda mamî sîmboanî ngîrî nîmoei mamamboanî ngorundîwamî nango, nga ai hîfîtîreboai pûtapîndîmboe,” mehu.

*Sisas ai tîḡîrîfo afîndî tûkündîfemboe, mehu
(Matyu 24:3-14; Mak 13:3-13)*

⁷ Asu ai dûduyafundûhî yahomoya, “Nindou yamundo-randeimbi, ranî-moatûkunî ra nîngu-sîmboanî tûkûmandîfea? Nînî boatei tûkûmandîfe ranî-moatûkunî tûkûfemboayo ranahambo nafuimboa?” mehomo.

⁸ Sisas ai hoafîyupurûhî yahuya, “Se hîbadûmbo, nga nindou ai mamî sîmboanî sîhamumbo tîkai hoafîndîmboemo. Nindou afîndî ai ngomo wandî ndûrî dükandundûhî anîmboya, ‘Ro rananahî nda,’ asu ‘Ndearambo

rani-moatükunî ra tüküfemboane,⁹
 mbîsîmboemo, nga se yowanî ahamundî
 süngufepoanî.

⁹ Asu se ngorü hîfîhündî nindou yifiaremo
 hoafi, asu ngorü ngoafîhündî yifiaremo hoafi ra
 hîmborîndei hî yîhîmbondeimboyei. Nga sapo
 rani-moatükunî boatei tükündîfemboe, nga
 bîdîfîranambo si ana ngîrî nîmai tükündîfeyo,”
 mehu.

¹⁰ Raniyo aheimbo hoafîyundürü hî yahuya,
 “Ngorü hîfîhündî ai ngorü hîfîhündî babîdîmbo
 yîfiarîndîmboemo asu ngorü adükari bogorîndî
 nendî ai ngorü adükari bogorîndî nendî
 babîdîmbo yîfiarîndîmboe.

¹¹ Hîfîhe afîndî hamîndî tükündîfehü asu
 ngorügoanîni sesîkoate-ndei hî wembombondei
 asu anğünîhaindei raraondîhümboyei. Asu
 sünambe rani-poanîmbo yîhîmboeimbi
 moatükunî bîdîfîranambo si tüküfemboayo ra
 nafuimbohünda tükündîfeyoanî se
 yîhîmbondeimboyei.

¹² Nga rani-moatükunî ranai
 tüküfekoate-yoambe anîmbo se wambo
 anîhondümbö-arîhindîrî ranîmbo-hünda
 nindou ai sîheimbo kîkîhîndümondürî houmbo
 moaruwaimbo-ndundürîmboemo. Rananîmbo
 rotu worambe papî-hoafîndundürî mbundümbö
 karabusî-ndundürîmboemo. Asu
 ndowandümondürî ngomo adükari bogorî asu
 gafmanî-yomondî hîmboahü
 papî-hoafîndundürîmboemo.

¹³ Refeambe anîmbo sîheimbo aboedî hoafi ra
 wataporîmbo-yombo nafî yagodîmboe.

14 Raniṁboane se afindi hohoaniṁmondeihya, ro nini hoafi hoafimandefi mbiṁseimboyei.

15 Niṁboe sapo ro wandihoari aniṁbo sihei hohoaniṁmoambe horindiheandühi ndorihoeimbi fifirife ndahandüran+ se hoafaye ra nindou ṅgorü ai-amboani ṅgiri gogoniṁbondihendühi moaruwaimbo-ndeandi.

16 Siheimbo sihei boagiri, amonṅo-mami, akohoandi, rehimami, mamiṁsiri, ṅgunindi rananiṁbo hürütümbi nindouyei warihündihindüriṁboyei. Ranan+ṁbo seambeahindi bidifiri ana hifokoandundüriṁboemo.

17 Muṅguambo nindou ai sihamumbo moaruwaimbo-ndihindüriṁboyei, sapo se wambo anihondumbo-arihindiri ranambo-hünda.

18-19 Nga sihei mbiṁriṁnaji mami ra ṅgiri findihoaiyo. Se ṅginiṁdi aniṁboadei aniṁbo se yangiri niṅgombo hondü ndahümündimboyei. Ranan+ṁbo sihamundi fimbo fandihapurimboe sihamundi yangiri niṅgo ranahambo,” mehu.

*Sisas ai Serusarem+ṁbo
moaruwaimbo-ndifemboe mehu
(Matyu 24:15-21; Mak 13:14-19)*

20 Sisas yahuya, “Se hoeirihindani ami ai sinimo Serusarem ngoafi ra worari wakarundi ana, se fifirindiṁdi Serusarem ai ndeara moaruwaimbo akimane.

21 Ranan+ṁbo nindou didiyeyi Sudia ngoafihü amarei se feboehi hehi hifi wafuana gagüsi asu Serusarem ngoafihü amarei se ngoafi ra hin+ṅgindihi hehi ṅgorüni ṅgei, asu ṅgorü

hifihü animboei se yowanî Serusarem
 ngoafinambo hopoanî.

²² Ranî-simboanî animbo God ai tîñrîfo
 masahündürî ranaheimbo simborî
 moaruwaimbo-ndearümbui, rananîmbo
 muᅇngu-moatükunî Bukambe hoafîmayo ra
 anîhondü tükündîfemboe.

²³ Ranî-simboanî ana nîmorehî
 warandühumbî asu nîmorî kehureimbî ana
 hîpoanîhîmboeimbou-anei. Sapo ranî-simboanî
 anîmbo hifî ndanîhü nîmborî afîndî
 tükündîfehü asu Godîndî moaruwaimbofe ra
 nîmorehî nindowenihi ranaheiwamî
 pîndîmboe.

²⁴ Rananîmbo hari nendî ai dîdîmo nindou
 bîdîfîrambo hîfokoakondundürühî asu
 bîdîfîrambo karabus nindoumbo-ndundürî
 muᅇnguambo hifîna ndowandoümondürî
 ᅇgomboemo. Rananîmbo ahei ndîfo ranai
 Serusarem ᅇgoafî ra pühîndei nîmandi ᅇgeimbo
 God ai aheimbo hîfandîmbo hoafîmayu süngu
 tükündîfemboe,” mehu.

Nindou Hondü ai kudümbui
(Matyu 24:29-31; Mak 13:24-27)

²⁵ Sisas ai hoafîyuhî yahuya, “Ranî-simboanî
 ana ranî-poanîmbo wosîhoaforî moatükunî
 hüfîhamîndî, amoamo asu mupui ranîfihî
 tükündîfemboe. Asu hifîni sîrîwara ranai
 afîndî-afîndîndowohü mbundo pîndo ndandanî
 nindou ai afîndî hohoanîmondeihî
 yîhîmbondeimboyei.

²⁶ Nindou afîndî ranai hifî ndanîhü
 nîni-moatükunîyo tüküfemboayo ranahambo
 hîmbondeihî yîhîmbombo hîmboarî

wuwur+ndearümböe. Nimböe sapo muᅇguambo ᅇᅇin+ndi moatükun+ sünambe ranai-amboan+ fifim+ndimboemböunda.

²⁷ Rananimbo nindou ai hoeind+horan+ Nindou Hondü ranai mbur+ᅇgai wam+ n+mandü haya ahand+ h+mböamupuimbo-randeimb+ ᅇᅇin+ndi ran+ kapeihü kudümbui.

²⁸ Ran+moatükun+ ranai hapoadümbö tüküfembo mb+si haya tükünd+feyoan+ bot+ndahi n+mböeimbo mb+ro bot+nd+hind+ sapo God ai siheimbo aböedambo-fembo ra ndeara tüküfembo yang+rane,” mehu.

Süfuri n+im+ndi ranahambo se tür+boad+hind+ (Matyu 24:32-35; Mak 13:28-31)

²⁹ Sisas ai kafoefe hoafi mam+ hoaf+yupurühi yahuya, “Se süfuri n+im+nd-ane asu amur+ n+mi ranamboan+ hoeindund+.

³⁰ Sapo se hoeirundan+ n+mi ranai hoaihoai simbor+ bokar+ arand+ ana, se fif+r+ndund+ ai ndeara hoembo yahomboane.

³¹ Mam+ yahuraiane sapo se hoeindundan+ ran+moatükun+ tükefeyo ra se fif+r+ndund+ God ᅇᅇin+ndi hifandarand+ ra ndeara tüküfembo yang+r-ane.

³² Ro sihamumbo an+hondümböanahi hoafayahapuri, ᅇga se fif+r+ndund+ nindou hapondan+ an+mböei ranai yif+koate-yeiambe an+imbo ran+moatükun+ ra tükünd+femboe.

³³ Hifi sünü ana awar+nd+hoemboe, ᅇga wand+ hoafi ana ᅇg+r+ awar+nd+hoeyo,” mehu.

Sisasimbo süngrurü-rundeimb+ ai h+badümbö

³⁴⁻³⁵ Sisas ai hoaf+yupurühi yahuya, “Se h+badümbö! Se muᅇguambo seses+nd+imo asu bia

ndimindimo houmbo mamikari
 hohoanimondimo asu findi moatükuni ranimbo
 afindi hohoanimondimo ndumboemo.
 Rani-moatükuni ranai sihamumbo andürambe
 ninihondi prayo nou yahurai animbo
 randeapurimboe.

³⁶ Se munquambo si hibadü niñgomombo
 Godimbo didibafindafu ndundi. Tiñirifo
 tükefeyo ra nginindi niñgo homböhünda asu
 Nindou Hondündi himboarühi tüküfemböhünda
 ranimbo didibafindafundi,” mehu.

³⁷ Sisas ai munquambo si Godindi wori
 ranambe nindou yamundeandüri hu asu
 nimbokoani hafu Orif Hifi Wafuambe apu
 marandi.

³⁸ Asu nindou ranai siambe hondü Sisasindi
 hoafi himborimbohünda Godindi worina hei
 marihündi.

22

*Suda-yafe bogori nindou ai Sisasimbo
 hifokoefimbo hoafi fifirimarundi
 (Matyu 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11; Son
 11:45-53)*

¹ Bret yisikoate seseimbo si Pasofa
 sei-arihündi ranai tüküfembo yangrimayo.

² Ranayo Godimbo sesi sihou-rundeimbi
 bogoriyomo asu ahinümbi hohoanimo
 fifirundeimbiyomo ai nimorehi
 nindowenihimbo yihimboyomondühi
 Sisasimbo hifokoefimbo nafi kokomarundi.

³ Ranayo Sudas Iskariot Sisasimbo
 süngrurü-rundeimbendambo mami ahandi
 fiambe Satan ai mafarifiyu.

⁴ Ran+yo Sudas ai God+imbo sesi
sihou-rundeimbi asu prisman bidifiri God+indi
wor+ hifandimarundi ahamumbo sowanambo
ai nününgundiri Sisasimbo ahamundi
war+hümandiri ranimbo fifir+fembohünda
mahu.

⁵ Ran+yomo asu nindou ranai
hififi-hififyomondühi Sudasimbo kaki
masabudo.

⁶ Ai hohoanimo mam+sünguru mburumbo
hifanda humbo nindou afindi ranai Sisas-dibo
nimar+koate-yei-ambe ahamundi war+hüfimbo
yahu hayamboyu.

*Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi babidi
sesesi si ra nimar+mombo mas+wasümo
(Matyu 26:17-25; Mak 14:12-21; Son 13:21-30)*

⁷ Bret yisi+koate sesimbo si God ai Israerimbo
aboedambo-mareandüri ra tüküfeyoambe
animbo sipsip nimori ra hifokoefemboane.

⁸ Sisas ai Pita weimbo Sonimbo hoafiyup+rühi
yahuya, “Ngafani sesi sihefimbo
sindidineamuni adükar+ si ran+hü
sesesimbohünda,” mehupiri.

⁹ Asu simbori düdur+nerühi safaniya,
“Nahan+hümboyafi y+hoehimbo sesi ra
sindifembo hoafayaf+muni rana?” masafani.

¹⁰ Asu simbori hoafiyup+rühi yahuya, “Ngoafi
adükar+ ran+hü ngafandühi nindou mam+ ai hoe
hip+rambe fuindamündü haya nguani
hoeind+ner+imboyafani. Nga ahambo animbo
süngundiniri nini worambeah+yo karefuendi ra.

¹¹ Rananimbo wor+ aharambür+ ranahambo
hoafindaf+nandowohüya, ‘Yamunde-randeimbi

ai s̄hambo hoaf̄iyuh̄i yahuya, ‘Ro wambo s̄ngurund̄i-r̄i-rundeimb̄i bab̄id̄i wor̄i nahanambe seses̄mandef̄i God ai Israer̄imbo aboedambo-mareand̄ür̄i si ra?’ mehuamboane, mb̄isafani.

¹² Asu ai s̄hafan̄imbo ses̄i napo kur̄ife n̄imari ses̄imbo fond̄i af̄ind̄i bur̄iyoweimb̄i n̄imoamon̄ind̄i wor̄i nafuind̄üp̄ür̄imbui. Se ran̄ih̄ü ses̄i napo s̄ind̄ind̄ineand̄i,” mehu.

¹³ Ran̄i-yafan̄i Pita weimbo Son ai hafan̄i hoeiri-neandane asu muᅅguambo moatükun̄i ra Sis̄as hoaf̄imayu s̄nḡu tükümeᅇeyo. Ran̄i-yafan̄i asu ran̄ih̄ü ses̄i ra s̄ind̄imar̄ineand̄i.

Adük̄ar̄ind̄i ses̄i Sis̄as ahand̄ihoar̄i s̄nḡrur̄ü-rundeimb̄imbo masagapur̄i (Matyu 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Korin 11:23-25)

¹⁴ Ses̄i ses̄imbo yahomo houmbo Sis̄as ai ahambo s̄nḡrur̄ü-rundeimb̄i bab̄id̄imbo ses̄i fond̄üh̄i mamar̄imo.

¹⁵ Ai ahamumbo hoaf̄iyupur̄üh̄i yahuya, “Ro af̄ind̄i ham̄ind̄i yifirayah̄i se-bab̄id̄i seses̄imbo God ai Israer̄imbo aboedambo-mareand̄ür̄i si, ᅅga asu s̄nḡgunambo ana ro asübus̄i af̄ind̄i ndaham̄ind̄imboyah̄i.

¹⁶ Ro asük̄ai ᅅḡir̄i ses̄i ndahurai dagad̄ih̄i, ᅅga ᅅgombo ran̄i-moatükun̄i ra God h̄ifandarand̄i ranambe tükünd̄ifemboe,” mehu.

¹⁷ Ran̄iyu Sis̄as ai kap hoe semündü God̄imbo h̄ih̄ifir̄ür̄i mbura yahuya, “Kap hoe nda sowand̄ümo houmbo s̄hamund̄ihoar̄i s̄im̄ind̄imo.

18 Asu ro wain boboe ra asükai simindikoate ngambo God nginindi hifandarandi ra tükündifemboe,” mehu.

19 Asu asükaiyu bret semündü Godimbo hihifirürü mbura hifitire ahambo süngrurü-rundeimbimbo yimbureapurühi yahuya, “Nda wandi saf-ane asahapuri. Nga se wambo hohoan+mombohünda randu ndundi,” mehu.

20 Mare yahurai sesi sowasümo mburu Sisas ai kap semündü hayambo hoafiyuhi yahuya, “Kap nda wandi hori sïhamumböhündambo karefoendi ranan+mbo simbori hoafi femindi asihefeyo ra nginindamindimboe.

21 Sïhamundi mbusümo nindou mamai ai wambo hürütümbi nindou-yafe warihüdeandrimbui. Nga ahandi watihariri ra wandi dibore sesi nandife fondiwami anango.

22 Nïne-moatükunï God ai Nindou Hondü ahambo refimbo hohoan+momayu ra yahurai tükündifemboe. Nga Nindou Hondümbö hürütümbi nindou-yomondi warühariri ranai hïpoan+mbembou-ani,” mehu.

23 Ranïyomo asu süngrurü-rundeimbi ai ahamundihoari ranï-moatükunï ra didi ramande yahomo houmbo simborindüwuri memo.

Süngrurü-rundeimbi ai düdi adükarayu yahomo houmbo hoafinambo simbori simborimemo

24 Sisasimbo süngrurü-rundeimbi ai düdi adükarayu yahomo houmbo simbori hoafiyomondühi mamarïmo.

25 Sisas ai hoafi+yupurühi yahuya, “Ndifoyei adükarî bogorî ai ana ndüreibiyomo houmboanemo asu nîmorehî nindowenihî ra hîfandîründürî arundî. Nga nindou ranaheimbo hîfandîründürî arundî ranahamumbo aboedî farîhou-rundeimb-anemo sei arîhündî.

26 Se yahurai randafumboemo, nga adükarî hamîndayu sîhamundî mbusümo ra ai hoarîfi nindou nahurai-mbiyuwamboane. Asu horombofi hu ratüpurîyu-randeimbi ai fehefembo ratüpurîyu-randeimbi nahurai-mbiyuwamboane.

27 Düdi adükarî hamîndayua? Sesesi fondühî amaruyu asu sesi yimbuareandîyu? Se raru hohoanîmoyomondühîya sesesi fondühî amaruyu ai adükarî hamîndayu. Nga roana sîhamundî mbusümo fehefembo ratüpurî ratüpurîya rîhandeimbi nahurai-anahî.

28 Se wambo tîñîrîfo tüküme Feyo ra moai hîñîngîründîrî.

29 Ro sîhamumbo hîfandîmbo ngîñîndî asahapurî wandî Ape wambo hîfandîmbo ngîñîndî masendîrî nou.

30 Se ro ngîñîndî hîfandarîhandî ranambe wandî sesi fondîwamî sesi dowadümo hoe ndîmîndîmondümbemo. Asu se bogorîndî nîmarî fondîwamî nîmandümombo Isîraeri-yafe sirî 12 ra hîbadüboemo,” mehu.

*Sisas ai Pitamboya, ai wambo daboadî
hîhîrîndeandîrîmbui mehu
(Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Son 13:36-38)*

31 “Saimon, Saimon, Satan ai sîhafî anîhondümbefe ra refe hoeifembo

hoafiyumboani sapo nimorehi mbani hiriyeih
badini pirihindühi safi hiniingarihindi nou.

³² Nga ro Godimbo didibafimehandi shafi
anihondümbofe ra hiniingindowamboyafi
sahehea. Rananimbo se asukai hihirindafo
wambo sowanambo didifihumbo
apodoho-apodohoyomondeimb+ ranahamumbo
fandihawapura
nginindimbeyomo-ndamboane,” mehu.

³³ Nga Pita ai Sisasimbo hoafiyunduwohü
yahuya, “Adükari, ro ndearambo
nafir+hamindimboanahi se-dibo karabusambe
hombu asu yifimbo amboani,” mehu.

³⁴ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Pita, hapo
nimbikoani kakaro ai hoafikoate-yuambe
animbo se wamboya ngimimbo moai fifirihini
mbisafindirimboyafi,” mehundo.

*Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbimbo kaki
sandife arü pisao yihimindi asu napo arü ra
mbisiwandümu-ndamboane mehu*

³⁵ Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi
ranahamumbo hoafiyupurühi yahuya,
“Horombo ro shamumbo koarheheapurühi
sahiya, ‘Se kaki sandiferambo arüyo asu napo
sandiferambo arüyo, asu su yirambe
kikifoefemboane semindipoani’ masahi
rani-simboani se bidifiri moatükuni
mbonimborundümondai?” Ai hoafiyomondühi
yahomoya, “Wani,” mehomo.

³⁶ Ahamumbo hoafiyupurühi yahuya,
“Haponda nindou düdi se kaki sandiferambo
arü, düdi se pisao yihimindi hamindi ra
semindikoate-ayu ana, ahandi ngisihari hoeari

ra nindou ŋgorümbö sagadowohümbö asu ranî
fihîndî kakî ndemündü haya
pemîmbiyu-wamboane.

³⁷ Godîndî bukambe hoafiyowohü yahoya,
'Ahambo moaruwai hohoanîmoyu-randeimbi
nindou nahurai randîhorîmboyei,' meho ranana
wamboyo, ŋga ranane hapondanambe
tükefeyo," mehu.

³⁸ Ahandî süngrurü-rundeimbi ai
hoafiyomondühi yahomoya, "Adükari! Hoeiro,
pisao yihîmîndî hamîndî yimbu nda," mehomo.
Ai hoafiyupurühi yahupuriya, "Ra ndearane,"
mehupuri.

*Sisas ai Orif Wafuambe Godîmbo didîbafîmayu
(Matyu 26:36-46; Mak 14:32-42)*

³⁹ Sisas ai adükari ŋgoafi ra hîniŋgire
hayambo Orif Wafuana mahafu sapo
muŋguambo si refi marandî nou. Ranîyomo asu
ahambo süngrurü-rundeimbi ai ahandî süngu
mahafomo.

⁴⁰ Ai hafomo nîmarîmboyohü tüküfihî
hoafiyupurühi yahupuriya, "Nîni-moatükunî
sîhamumbo rande hoeindeapurîmboe
ranîmbo-hünda se Godîmbo
didîbafîndafundanî sîhamumbo ŋgîniñdî
mbîsagapur-amboane," mehupuri.

⁴¹ Sapo nîmoei pifeyoanî ho pîrayo ranî
sîmogodühi safî Sisas ai hu yirî yimbu pusîre
nîmarümbö Godîmbo didîbafîmefiyu.

⁴² "Ape, se yifirayafi ana, wambo asübusümbî
moatükunî tüküfemboqyo ra
raguanambo-ndowandî. Ŋga se nîne yifirayafi

rani süngundowandi, nga ro yifirayahi rani süngufepoani,” mehu.

⁴³ Raniyo asu sünambeahindi nendi ai ahambo nginemündümbohünda tüküme fiyu.

⁴⁴ Sisas ai asübusi afindi hamindi semindimboayu ranahambo hamindi tütüngerihoei hayambo Godimbo didibafimayu hoango. Raniyo asu ahandi yikunimihoe ranai hori nahurai pimendo hoango.

⁴⁵ Sisas ai Godimbo didibafiyu moendire hayambo ahambo süngururü-rundeimbimbo sowana huane asu mapomo sapo afindi hohoanimoyomondühi wambo.

⁴⁶ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Nimboe se hapoana apusayomoa? Nga botiyafu Godimbo didibafindafundi ninimoatükunirande hoeindeapurani nginepurimindimbohünda,” mehu.

*Sisasimbo mbumaründümo
(Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Son 18:3-11)*

⁴⁷ Sisas ai wataporiyuhü nünghambe awai nendi afindi ranai masifo. Sapo Sudas Sisasimbo süngururü-rundeimbimbo ambeahindi-mayu ranai sepurimündü haya mahafomo. Raniyu asu Sudas ai Sisasimbo wakikihimbohünda ahandi fikimi mahu.

⁴⁸ Asu Sisas ai hoafiyundühi yahuya, “Sudas, se wakikihimbo asafi ra Nindou Hondumbo hürütümbi nindou-yafe warihüfimbo safomboyafi?” mehu.

⁴⁹ Sisasimbo süngururü-rundeimbimbo ai hoeirundane ahambo kikihimindimbo yangririmemondamboemo hoafiyomondühi

yahomoya, “Adükari, ro yihoeŋi pisao yihimindi safi ranambo hitihupirimbo?” mehomo.

⁵⁰ Ranıyo asu aihündi mamı ai pisao ndarihendühindamboyu Godımbosesi sıhou-rundeimbı bogori hondüdi ratüpurıyu-randeimbımbos warıhondü himbohoearı mafoafoareando.

⁵¹ Sisas ai hoafıyuhı yahuya, “Yowan! Ndahurai refepoanı!” mehu. Ranıyo ahandı himbohoearı ra warı pamareanda asükai koadürü koadürümefeyo.

⁵² Nindou sapos Sisasımbos kıkıhimindımbos masıfomos ra Godımbosesi sıhou-rundeimbı bogoriyomos, Godındı worı hıfandıru-rundeimbı prısmanı bogoriyomos asu Suda-yafe boboagori ranıyomos. Sisas ai hoafıyupurühi yahuya, “Se pisao yihimindi asu nımıharı fufuründümos masıfomos ra hümbohünı nındoumbos kıkıhemündımbos nahurayıyomos.

⁵³ Ro sebadımbos muŋguambo sı Godındı worambe nımarı marıhandı ra moai ranıhü kıkıhıründümondıri. Nga haponda sıhamundı sıane nımbos nımbı ai adükari tüküfıhi simbos nğasündeamboane,” mehu.

Pita ai Sisasımbosya, Ro moai fıfırıhını mehu (Matyu 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Son 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Sisasımbos kıkıhıründümos houmbos Godımbosesi sıhai-randeimbı bogori hondü ahandı worınambos sowaründümos mahıfomos. Ranıyo asu Pita ai süngumarapurı hüfu.

55 Asu ai hai wori gabusümo püpiru houmbo mamarimondamboyu ranihü ai-babidimbo mamarimo.

56 Nimorehi mam ratüpurio-randeimbi ai hai sihi himboyowane Pita ai mamaruwamboyo ndoreri türüfoareri mbura hoafiyowohü yahoya, “Nindou ndanana sapo Sisas-dibo hu marandani,” meho.

57 Pita ai hoafiyuhi yahuya, “Nimorehi se hoafayafi ranana moai akidou-amboani ro fifirihini,” mehu.

58 Asu rani wangabeahi safi nindou ngorü ai hoeiriri hayambo hoafiyundühi yahuya, “Ngorü ana sapo seanafisi.” Nga Pita ai hoafiyuhi yahuya, “Wandafi, roana wananahi ana,” mehu.

59 Ran-ahandambohündi gedühi safi homboyoane asukai nindou ngorü ai hüti hoafimarüri, “Sapo nindou ndanana Sisas-diborihindani nimboe ai-amboani Garirihünd-ani.”

60 Asu Pita ai hoafiyuhuya, “Wandafi, roana moai fifirihendi se wataporimbo-arandi ranahambo!” mehu. Raniyo asu hoafiyuambe kakaro ai hoafimayu.

61 Raniyo asu Adükari ai hihirifi Pitambo türümafoariri. Asu Pita ai hohoanimomayu Adükari ai hoafimeindo ranahambo. Hapo nimbokoani kakaro ai hoafikoate-yuambe animbo se ngimimbo wambo moai fifirihini mbisafindirimboyafi.

62 Raniyu asu Pita ai weindani tüküfi hu afindi hamindi aranimayu.

*Nindou ai Sisasimbo tirifoefe hoafiyomondüh
harimemondo
(Matyu 26:67-68; Mak 14:65)*

⁶³ Nindou Sisasimbo hifandimarurî ranai tirifoefe hoafiyomondühî bubumarurî.

⁶⁴ Ai ahandî himboarî hoearinambo gabudifoarûwurî houmbo hoafiyomondowohü yahomoya, “Se Godîndî hoafi hoafiyafi-randeimbayafi ana, hoafiyafimuni düdi sîhambo harîmayunîni rana!” mehom.

⁶⁵ Ai Sisasimbo moaruwai hoafiyomondo marundî.

*Sisas ai kansrî-yomondî himboarühî tüküfi hoafi
didîboadomareandî
(Matyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Son 18:19-24)*

⁶⁶ Simayowamboyo hifandî-rundeimbî ai mafandundî. Asu Godîmbo sesi sîhou-rundeimbî bogoriyomo asu ahînümbî hohoanîmo yamundu-rundeimbîyomo ai-amboa ai-babîdî fandu mburumbo Sisasimbo sowarîndümo ahamundî bogorî hondü kot ranînambo mahîfomo.

⁶⁷ Ai hoafiyomondühî yahomoya, “Se Krais-ayafi ana, hoafîndafîmuni,” mehom. Sisas ai hoafiyupurühî yahuya, “Ro hoafehapurî amboanî ngîrî se wambo anîhondümbo-ndundîrî.

⁶⁸ Asu sîmborî sîhamumbo ro düdueheapurî amboanî ngîrî hoafîndîmondîrî.

⁶⁹ Haponda ndanîhü piyo hayambo süngunambo aho ranana, Nindou Hondü ai God Ngînîndeimbî ahandî warîhondü warîhü nîmandümbui,” mehu.

⁷⁰ Ai munḡuambo hoafi+yomondühi yahomoya, “Ranayo ana, se Godiñdi ñimori+yafi?” Sisas ai hoafi+yupurühi yahuya, “Se sihamundi+hoari hoafayomo rasi, nga rananahi,” mehu.

⁷¹ Ai hoafi+yomondühi yahomoya, “Refe ana, ñimboe nindou ngorumbo ahambo hoefimbo hoafayefa? Nga ndearambo sihefi hiñboambenambo hoafi+mayuambo hiñboriyefi-mboanefisi,” mehomo.

23

Pairatimbo sowana Sisas sowaründümo mahifomo

(Matyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Son 18:28-38)

¹ Munḡuambo rani boboagori-memo ranai Sisasimbo sowaründümo Pairat sowanambo mahifomo.

² Ai ahambo papi+hoafiri+rurühi yahomoya, “Nindou nda sihefi nendambo hohoanimo mamikarimarandüra kikihi+marihurimñdefi. Ai hoafi+yuhi yahuya, ‘Yowanì Sisarimbo kaki saimbopoani,’ yahu asu ahandi fimboya, ‘Krais, adükari bogor-anahi,’ mehu,” mehomo.

³ Pairat ai Sisasimbo düdurirühi yahuya, “Se ra Suda-yafe adükari bogori+yafi?” mehuamboyu. Sisas ai simbori hoafi+yuhi yahuya, “Siñhafihöari hoafayafisi,” mehu.

⁴ Pairat ai Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogori+yomo asu awai nendi afindi menjoro ranaheimbo hoafi+yuhi yahundüriya, “Ro nindou nda moai ñini-moatükuni moaruwai rareanda hoafi hiñboriyahi,” mehu.

⁵ Ai asükaiyei puküna hoafi+yeih+ seiya, “Sisas ai hoahoangu wakireandüh+ nindou yamundireandüh+ hohoanimo botimareandür+. Ai Gariri hifihü piyu haya sünümbö Sudia hifihü tükümefiyu,” masei.

Pairat ai Sisasimbo Herot sowana koamar+heirü

⁶ Pairat ai hoafi ra himboryu haya düdüfih+ yahuya, “Garirihündiyu nindou nda?” mehu.

⁷ Herot ai mam+ profens hifi ra hifandimarand+ ran+ hoarehiyu Sisas ai manüngu. Ran+mboyu asu Pairat ai Sisasimbo Herot sowana koamar+heirambo mahu sapo Herot ai ran+simboan+ Serusarem+hü mamaru wambo.

⁸ Herot ai Sisas hoeiriran+ mayowambo hihifi+hihifi+mayu, nimboe sapo ai moan+ hoafi yangiri+ himboryu hayambo asu hoeindihini+ mehu. Ai sapo yare hohoan+moyuhü Sisas ai hepünifeimb+ moatükun+ randeanda hoeind+hea yahuhayambo.

⁹ Herot ai Sisasimbo düdu-düdumarür+, nga asu moai akidou-amboan+ nin+ hoafi hoafiyu, nga wan+.

¹⁰ Godimbo sesi sihou-rundeimb+ bogori asu ahinümb+ hohoanimo yamundu-rundeimb+ akim+ maningomo ranai tikarhoumbo Sisasimbo papi+hoafimaruri+.

¹¹ Herot ai ahand+ ami babid+ Sisasimbo tirifoefe hoafiyomo mburumbo asu bogori+yomondi hoear+ aboedi safi yihuruwur+ mburumbo asükai Pairat sowana koamar+hawuri+.

12 Horombo ana, Pairat ai Heroti-dibo simbori nginindürimefaniyosi, nga rasimboani ai aboedi-aboedimefineandi.

Pairat ai Sisasimboya yifimbiyuwamboane mehu (Matyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Son 18:39; 19:16)

13 Pairat ai Godimbo sesi sishou-rundeimbi bogori asu Sudayei bogori munguambo nindou amuri raneyei aheimbo gugurimareandüri.

14 Ai hoafiyundürühi yahuya, “Nindou wambo sowana sahorimindei masinei ndanahambo hoafiyehi seiya, ‘Moaruwai hohoanimoju randeimbani’ masei. Ro ahambo sihei himboaruhü düdumarihini, nga ro moai se ahambo papi-hoafimarihori ra nini-moatükun moaruwai rareanda hoafi himboriyahi.

15 Asu Herot ai hoeirirani nini-moatükun moai rareandi, nga ranimboju hihiriri shefimbo sowana koamarheirambo masunu. Nga asu ai nini-moatükun moaruwai rareandai animbo ranimbo yifimanda?

16-17 Ro ahambo tihirifo ndahando mbundhambo animbo asu moani aboedi koandihina ngumbui,” mehu

18 Munguambo nindou ranai fandhi puküna hoafiyehi seiya, “Nindou nda ndahorimindei ngei hifokoandihori. Nga rananimbo Barabasimbo aboedambo-fimboani!” masei.

19 Barabas ra ai adükari ngoafihü gafman babidi yifiariyu nindou hifokoare hayambo karabusimefiyu-ani.

20 Pairat ai Sisasimbo hiningifiyuwani aboedambo homboani mehu raniju asu awai

nendi afɪndi ranaheimbo asukai
hoafimeyunduri.

²¹ Ai asukai pukuna hoafi karɪhehinduhi seiya,
“Niɪi keimbi karɪhendeimbiɪhi pandiwuri!
Niɪi keimbi karɪhendeimbiɪhi pandiwuri,”
raranimayi.

²² Ai asukaiyu ŋgimimbo dūdureandūrihi
yahuya, “Niɪe-moatukunɪ ramareandi? Ahambo
hiɪfokoefimbo asei ra ro hoeirɪhina moai niɪi
moatukunɪ akɪdou-amboanɪ rareandanɪ hoafi
hiɪmborɪyahɪ. Ŋga moanɪ akɪdou yangɪrɪ tɪŋɪrɪfo
ndahando mbundɪha aboedambo koandɪhehina
mbɪhu,” mehu.

²³ Ŋga ai moanɪ hoafi pukuna karɪhehinduhi
hūtihoafɪyeihɪ seiya, “Sisas ai
yɪɪmbiyu-wamboane, yɪɪmbiyu-wamboane,”
mayei. Ai hoafimayei habodei ra moanɪ
Pairatɪndi hoafi ŋgasunde hayambo ahei
niɪmoamo hamɪndimayonduri.

²⁴ Ranɪyu asu Pairat ai Sisasimbo ahei
hohoanimo sūngumareandi.

²⁵ Ranɪyu nindou mamɪ Barabas gafman
babɪdɪmbo yɪɪfariyu nindou hiɪfokoare hayambo
karabusambe mamaru ahambo aboedambo
koamarɪheru. Ranɪyu asu ai Suda niɪe refembo
yɪɪfirɪmayei sūngu Sisasimbo ami-yomondi
warɪhūmariri.

*Sisasimbo niɪi keimbi karɪhendeimbiɪhi
tɪkoründümo pamarüwuri
(Matyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Son 19:17-27)*

²⁶ Sisasimbo sowaründümo homondane
Saimon Sairinihündɪ ai nafɪnɪ masüfu
ŋgoafɪnambo hiɪfombo yahuhayambo.

Raniyomo asu Sisasindi nimi keimbi
karhendeimbi ra sowandifi hawa Sisasindi
sunggu hufi yahomo houmbo huti-hutimaruri.

²⁷ Asu awai nendi afindi ranai Sisasindi sungu
hüsihi, nimorehi bidifiri ranambeahi mahüsi
ranai Sisasimbo hohoanimoyeihä araninambo
sahorimindei mahüsi.

²⁸ Nga asu Sisas ai hihirifi hoafiyundürühi
yahuya, “Serusaremhündi nimorehi se yowanä
wambo araninambo-yondiripoani. Nga sihei
fimbo asu sihei nimoakidiboumbo animbo
araninambo-ndihündüri.

²⁹ Awi mamä si tükündifemboe ranä-simboani
nindou ranai hoafindeihäya, ‘Nimorehi nimori
wakemindikoate-ayei asu nimori
titihukoate-ayei se hihifi-hihifindei. Sapo
aheimbo tñirifo ra ngiri tükündifeyo,’
mbiseimboyei

³⁰ Ranä-simboani animbo
nindou ai nimoie wafumbo hoafindeihäya,
‘Waminä piyafimuni,’ mbisei.

Asu asukai hifi wafumboya,
‘Gabudifoarwamuni,’ mbiseimboyei!

Hosea 10:8

³¹ Hapondani ro nimi yangiri nahurai-anahi,
nga wambo rawarhindiri. Nga sungunambo
moaruwai tükundefeyoani se nimi yapari
nahurai-ayei siheimbo nüngumandifendüra?”
mehu.

³² Nindou yimbu moaruwai
hohoanimoyafandeimbi amboani Sisas
dibombo sowapündümo mahifomo ahafanimbo
hifokoefepirimbohünda.

³³ Ai hei nīmoei wafu mbirihapiri sīsami sei arihündi ranihü Sisas asu hūmbuhün+yafani-rinandeimbi nindou yimbu ahamumbo tikorüpundimo pamarupuri ra Sisas ai mbusūmoyuwane asu ŋgorü ai warihondün+yu asu ŋgorü ai kadüdan+yu yafine pamarupiri.

³⁴ Sisas ai hoafiyuh+ya, “Ape, amboawi mbisafi nīmboe ai moai fifirundi nīne-moatükun+ rawarundi ranahambo,” mehu. Asu ami ai satu piraimemo didai Sisasindi-mayo hoeari ra mandemündü yahomo houmbo.

³⁵ Nindou afindi ranai nīboadei hīmboanambo hifandihündi, ŋga boboagori nindou ai Sisasimbo tirifoarüwuri hoafiyomondühi yahomoya, “Nindou bidifirambo aboedambo-reandüri marandi. Se Godindi nīmori Krais-ayafi ana, yaro sīhafīhoari aboedamboyafo,” mehomo.

³⁶ Asu ami amboani tirifoar+wurühi homo hühütimbü moatükun+ wain hoe finiga masabudo.

³⁷ Ai hoafiyomondowohü yahomondoya, “Se Suda-yafe bogorayafi ana, yaro sīhafīhoari aboedamboyafo!” mehomo.

³⁸ Nimi keimbi kar+hendeimbi nīmoamo ndaru sürü pamarundi: NDA SUDAYAFE ADÜKARI BOGORANI.

³⁹ Nindou hūmbuhün+yafani-rinandeimbi nīm+ keimbi kar+hendeimbi fih+ mapenimbafan+ ŋgorü ranai Sisasimbo tirifoarirühi puküna hoafiyuh+ yahuya “Se ra Krais+yafi? Ranayafi ana, yaro sīhafīhoari aboedamboyafo! asu yīhoehimbo amboani aboedambo-rowamun+,” mehu.

40 Nga asu ŋgorü hūmbuhün+yū-randeimbī gorügoan+nī mapenūngu ranai afoai yahu hoaf+yundowohū yahundoya, “Se God+mbō y+h+mbōyafai? Nga se t+ŋ+r+ifo asowand+fi nahuraiāne ai-amboan+ asemūndu.

41 S+h+r+ t+ŋ+r+ifo asahoam+ndeh+ ranana sapor n+nī-moatükun+ s+h+r+ ramar+hōand+ ran+ sūngumboane. Nga nindou ndanana moai n+nī-moatükun+ moaruwai rareand+.”

42 Asu ai hoaf+yuh+ yahuya, “Sisas, se s+haf+ ŋg+n+nd+ h+fandarandambe tüküyafō amar+fi ana, se wambo hohōan+mondaf+nd+r+,” mehu.

43 Sisas ai hoaf+yundowohū yahuya, “Ro an+hondūmboanah+ haponda hoafehan+n+ se ro-d+bo ŋgoaf+ aboed+ ran+hū n+mand+mbōyaf+,” mehu.

Sisas ai y+f+mayu

(Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Son 19:28-30)

44 Sapor hūf+ham+nd+koate-yowohū wambo n+mb+ ranai hūfün+mbo peyo haya gabud+foare hombo n+mbambe tükümefeyo.

45 Refeyoambe asu hoear+ God+nd+ worambe kūmarund+ ranai mbusūmondüh+ yimbu bumareand+.

46 Sisas ai pukūnambo ham+nd+ hoaf+ kar+hōeihū “Ape, wand+ yifiafi s+haf+ war+h+r+heand+,” yahu mburambo asu y+f+mayu.

47 Asu ami-yomond+ bogor+ manūngu ranai n+ne-moatükun+ tükümefeyo ra hoeireanda mayoa asu God+mbō aboed-ani yahu hoaf+yuh+ya, “An+hondū-ane, nindou ndanana

moai nini-moatükunî moaruwai yare randî,”
mehu.

⁴⁸ Nindou afîndî wakîre meŋgoro ranai
hoeirîhinda mayowamboyei afîndî
hohoanîmoyeihî ahei ŋgusüfohö purüki-purüki
kameihî ŋgoafîna mahei.

⁴⁹ Ŋga Sisasîndî fikîmîndîyei asu nîmorehî
Garirihündî ahambo süngumarîhorî ranai
foarîhehi nîboadeimbo hîmboanambo
wamarîhorî.

Sisasimbo hoŋguambe masîhehorî

(Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Son 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Nindou mamî anîhondümboreandeimbî
aboedî hamîndî manüŋgu ahandî ndürî Sosep,
aiana Suda-yafe kansîr ambeahîndîyu. Ŋga asu
ai moai yifirîyu bidîfirî bobağori-yomondî
hohoanîmo Sisasimbo ramarundî ranahambo.
Aiana Suda-yafe ŋgoafî Arimateahündîyu
hayamboyu asu God ŋgîndî hîfandarandî ra
tüküfemboayo ranahambo hîfanda marandî.

⁵² Sosep ai Sisasîndî yîfînimoko ra
dîbonapîfembohünda Pairatîmbo düdufimbo
mahafu.

⁵³ Asu Sosep ai Sisasîndî fi-nîmoko ra nîmî
keimbî karîhendeimbî fihîndî foarîmündî
sîherü henüŋgu kifohî hoearînambo parirî
ŋgamondîfoarirî mbura sowaründümo homo
nîmoei adükari nîmaroweimbî hoŋgu nahurai
wowondîmaru hîfomo ranambe masîhawurî.
Asu hoŋgu ranambe ra moai horombo yîfî
sîhoemo rundî.

⁵⁴ Ai ndeara sümbo Godîmbo
hohoanîmoyowohü moanî ŋgoafîmbo
nîmarîmboane sei hehimbo muŋguambo

moatükunî napîrîhindane ranî-moatükunî ra
tükümeſeyo.

⁵⁵ Nîmorehî Garirihündî Sîsas babîdîmbo
mahûsi-mayeî ranai Sosep babîdîmbo Sîsasîndî
yîfînimoko sîhefimbo honġuanambo mahei sapo
nûngurûwurîmboemo asîhawurî ra hoeîfimbo.

⁵⁶ Ranîyeî asu nîmorehî ranai worîna hei
aboedî fîsîŋarûmbü moatükunî mbîmbîrai asu
marasen ndondomarîhindî. Asu Mosesîndî
ahînûmbî hohoanîmo hoafîmayo sûngu moanî
nîmarîmbo si ra mamarei.

24

Sîsas botîmeſiyu hoafî

(Matyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Son 20:1-10)

¹ Mamî wik ranahandambo weanġurûhindî
sihî siambe hondü nîmoreh ranai Sîsas
samboarûwuranambo aboedî fîsîŋarûmbî
mbîmbîrai ndorîhi masîhehindî ra sahûmündi
mahei.

² Asu ai hei himboyeiane nîmoeî honġu
nafîtambeihü ġuru pamarundî ranai
paiarîkoate tîfoe hîhîre amoahîre meŋgoro.

³ Nġa ai kefoehî hûsi himboyeiane, asu
Adûkarî Sîsasîndî yîfînimoko ra moai yanġoro.

⁴ Ranî-moatükunî ranahambo afîndî
hohoanîmoyeîhî nîmboeiane, nîmehûnou
nindou yimbu ranai hoearî si kareandeimbî
ġüdüne hena ahei fikîmî tüküyafîne
manîmbafanî.

⁵ Asu nîmorehî ranai yîhîmbombo hîfînî
mbîro pîyeî hehî manîmboeî. Asu nindou yimbu
ranai hoafîyafandühî safanîya, “Nîmboe se

hohoanimoyuhü mamaru.

*Nindou yimbu ai Sisasimbo Emaus nafî hohü
hoeimarinerî
(Mak 16:12-13)*

¹³ Nimorehî ranai honguanambo hüsü simboani Sisasindi süngrurü-rundeimbi yimbu ranai ngoafi mamî Emaus Serusaremihündî hombo 11 kiromitahüfeimbi hoandarî nafî mahafanî.

¹⁴ Ai hafandühî munğu moatükunî tüküme Feyo ranahambo wataporimbo-marî nandî.

¹⁵ Ai wataporimbo-rî nî hafandühî fifirî nandane, Sisas ai ahandî hoarî tüküfi haya ai-babî dî mbo mahu.

¹⁶ Mamî moatükunî gabudî mafoareapî ra ai moai ahambo Sisas-ani safanî türüfoarî nerî fifirî nerî.

¹⁷ Asu ai ahafanî mbo düdureapî rühî yahuya, “Se nî nî moatükunî mboyo wataporî mborî nandühî ahafana?” mehuamboyafanî. Asu ai ngusümboarambe sisai fiyafandühî manî mbafanî.

¹⁸ Asu ngorü, ahandî ndürî Kriopas, ai simborî hoafi yuhî yahuya, “Awi Serusaremî hü ndüfosimbo tükümehindî ra se yangî ranafî nî ne moatükunî ranî hü tüküme Feyo ra fifirî fekoate-ayafî?” mehu.

¹⁹ Asukai Sisas ai düdureapî rühî yahuya, “Nî mboe wataporî mbo-arî nanda?” mehuamboyafanî. Asu simborî hoafi yafandühî safanî ya, “Sisas Nasaretî hündî ranahamboane wataporî mbo-arî horî. Aiana Godî ndî hoafi hoafi yu-randeimbi yu haya God asu munğuambo

nindouyei himboahü ahandi hoafi, ratüpurî ra nginîndi hamîndiyo.

20 Yihoefi bogori nindou asu Godimbo sesi sihou-rundeimbi ai gafmani-yomondi warihü hinîngîmarüwuri. Raniyo gafman ai hifokoefimboani yahomo houmbo nimî keimbi karîhendeimbîfihî tikoründümo pamarüwuri.

21 Nga horombo ro hohoanîmoyefühîya, 'Sisas ranana God ai Israerîhündi ranaheimbo aboedambo-fendürimbo kafoarîrî hinîngîrirîmbombai,' masefi. Asu hifokoamarüwuri ra yimbu si ho hayamboyoani hapo ngimî noufimbî siane.

22-23 Hapo siambe hondü nîmorehî bîdîfirî roambeahîndi ai hei honguambe himboyeia moai ahandi yifinîmoko ra ranîhü hoeirîhindî. Raniyo ro hepünîmehundî. Ai sinei yîhoefimbo hoafîyeihî seiya, 'Sünambeahîndi nendi yimbu hoeirîhupîra ai safaniya, 'Sisas ana yangîrî mbanüngu,' masafanî,' masei.

24 Asu nindou bîdîfirî roambeahîndi amboanî hîfomo honguambe munguambo moatükunî ra hoeirunda nîmorehî hoafîmayei süngure mengoro. Nga asu moai Sisasimbo ana hoeirüwuri," masafanî.

25 Asu Sisas ai ahafanîmbo hoafîyupîrühî yahuya, "Se ana ngusüfokoate-anemo, se moai Godîndi hoafi hoafîyomo-rundeimbi hoafîmemo ranahambo nîmehünou hohoanîmoyomo.

26 Godîndi hoafi hoafîyomo-rundeimbi ai hoafîyomondühî yahomoya, 'Nindou God ai ahandi nendambo aboedambo-fendürimbo

kamafoariri ra asübusi ndemündi mbundambo
animo asu süngunambo Godindi himboahü
ndüri adükarümbindümbui, 'mehomo," mehu.

27 Ranio Sisas ai ahafanimo ahandi fimbo
Bukambe hoafi mapenigo ra Mosesindimayo
bukifih piyu haya Godindi hoafi
hoafiyomo-rundeimbi sürü papiru masihoemo
ranahambo yamundimareapiri hu.

28 Ai homo Emaus ngoafikimi tükumefundi.
Ranio Sisas ai ngasünde haya
hombonoumefiyu.

29 Nga yimbu ai hüti hoafiyafandühi safaniya,
"Mborai ro-babidi apoefo, nga ndeara
hüfihamindi hanühi nimbifembo akimane,"
masafandamboyu. Ranio hafu ahafandi
worambe aibabidi mamaru.

30 Ai sesimbo yahomo houmbo nimarimombo
bret semündü Godimbo hihifirüri mbura
hifitire haya masagapiri.

31 Rasüngu-mareandamboyo ai
hepünafineandühi Sisas ani safani
fifirimarineri. Nga asu nimehünou asukai
awarimarichoayuwa moai hoehirineri.

32 Ai ahafandihoari simbori hoafüriyafandühi
safaniya, "Anihondü-ane, nafini sinesühü
sihehimbo wataporimbo-maramuna asu sihiri
ngüsüfoambe hepünimehoandi," masafani.

33 Refe hayamboyoane,
süngurineri-rnandeimbi ranai botiyafine hena
Serusareminambo mahafani. Ranio hafani
hoehirineapuran ahandambo
süngurü-rundeimbi 11-memo ranai ahamundi

ngunindi babidi gugureafu mamarimonda
hoeimarineapur.

³⁴ Ai hoafiyomondühi yahomoya,
“Anihondü-ane, Adükari ai yifihündi
botimefiyu! Ai Saimon-so tükumefiyuwa
hoeimariri,” mehomo.

³⁵ Ran+yo asu süngrurü-rundeimbi yimbu ranai
ahafan+imbo-so nafini tükumefiyu asu bret
hifitireanda türüfoarineri fifirimarineri
ranahambo watapor+imbo-marinand.

*Sisasimbo süngrurü-rundeimbi ai hoeimarüwuri
(Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Son 20:19-23;
Ratüpurü 1:6-8)*

³⁶ Ahambo süngrurü-rundeimbi ranai
bidifirambo rani-moatükuni ra
watapor+imbo-rundane, Sisas ahandihoari
ahamundi mbusümo tüküfi nüngumbo
hoafiyupurühi yahuya, “Sihamundi
ngusüfoambe afure kumbearoamboane,” mehu.

³⁷ Ran+yomo yifiafimbai hoeiar+huri yahomo
houmbo yihimbo muḡuna moaruwaimemo.

³⁸ Nga asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya,
“Nimboe se ranahambo hepünefunda? Asu
nimboe se nini-moatükuniyo hoeimarundi
ranahambo awi fifirifekoate-ayomoa?”

³⁹ Se wandi yitijari watiijari hoeiru. Ro
wandihoar-anahi nda! Se sündu hoeirundi.
Sapo yifiafi ana ngiri wandi fi nahuraindo.”

⁴⁰ Sisas ai hoafiyu mbura asu ahamumbo
ahandi fi hoeari ra nafuimepur.

⁴¹ Ai afindi hihifi-hihifimemosi, nga ai awi
ranahambo anihondümbofe-koate-afindi

hohoanimomemo. Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se sesi bidifiri sihoundai?” mehu.

⁴²⁻⁴³ Asu ai kinimamandundi ra ngorü bidifiri masabudowa semündü haya ahamundi himboahü masesuwa hoeimarüwü.

⁴⁴ Ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Se fifirundai ro horombo se-babidimbo nimboahambe hoafimayahi ra? Ro hoafiyahapurühi sahiya, Mosesindi ahinümbi hohoanimo ranambe, Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi-yomondi bukambe asu Herü Buk ranambe mungu moatükunü wambo tükündifemboe masahi.”

⁴⁵ Sisas ai ramehuamboemo ngusüfoambe fufurifoareapurühi Bukambe hoafimayo ra türüfoaru fifirimarundi.

⁴⁶ Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Sapo Bukambe sürü papimarundi ra yare hoafiyowohü yahoya, ‘God ai ahandi nendambo aboedambo-fendürimbo koamafoariri ra asübusi ndemündü mbunda yifindu haya ngimi noufimbü ranambo yifihündi botindifimbui.

⁴⁷ Rananimbo Serusaremihü pindimo houmbo munguambo hifi ahandi ndürinambo hoafi bokarindihoeamboemo. Rananimbo asu moaruwai hohoanimo ra hinngirihindühi aboedi hohoanimo süngurihindani God ai ahei moaruwai hohoanimo ra amboawi mbeyahuamboane,’ meho.

⁴⁸ Asu se ndani moatükunü tüküme feyo ndanahambo wataporimbundu ndündi.

⁴⁹ Wandü Ape ai Yifiafi Aboedi koarihefembo hoafiyu masihendi ra koandihheeamboyahi. Nga awi se hokoate Serusaremihü

nɪmandɪmɔmbo Godɪndɪ-mayo ŋgɪnɪndɪ ra
ndowandümo houmbo anɪmbo ŋgomo,” mehu.

*Sisasɪmbo God ai sünambe serümündü mahafu
(Mak 16:19-20; Ratüpurɪ 1:9-12)*

⁵⁰ Sisas ai ahambo süŋgrurü-rundeimbɪmbo
sepurümündɪ hu Betani ŋgoafɪhü kaimayu.
Ranɪyo God ai ahamumbo
aboedɪ-aboedɪmbɪreapura yahu haya
dɪdɪbafɪmefiyu.

⁵¹ Ai ahamumbo aboedɪ-aboedɪreapurüɪ
nüŋguane God ai ahamundɪ mbusümonɪndɪ
serümündü sünambe mahafu.

⁵² Ai yirɪ yimbu pusɪru nɪmarɪmɔmbo ahambo
ŋgusɪfo parüwurɪ mburumbo Serusaremɪnambo
hɪhɪfɪ-hɪhɪfɪ kameihɪ hɪhɪrɪyafu mahomo.

⁵³ Asu ai muŋguambo si Godɪmbo aboed-ani
yaho hohoanɪmombohönda ahandɪ worɪna
homo marundɪ.

Godindï Hoafi
The New Testament in the Angor language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angor long Niugini

Copyright © 2001 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Angor

Contributor: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Mar 2026 from source files dated 12 Dec 2025
c500d379-d0cf-5c22-9613-91d7bcc63af3